

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı

**Romanya’da Okutulan ve Rumen Eğitim Bakanlığı Tarafından Basılan İlköğretim
Türkçe Ders Kitaplarının Yazım, Noktalama Yanlışlıkları ve Anlatım Bozuklukları
Bakımından İncelenmesi**

Erhan ÇELİK
(Yüksek Lisans Tezi)

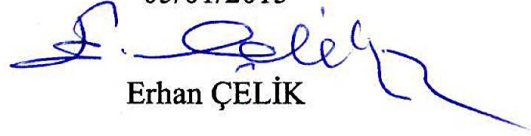
Danışman
Doç. Dr. Esin YAĞMUR ŞAHİN

Çanakkale
Ocak, 2015

Taahhütname

Yüksek Lisan tezi olarak sunduğum “Romanya’da Okutulan ve Rumen Eğitim Bakanlığı Tarafından Basılan İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Yazım, Noktalama Yanlışlıkları ve Anlatım Bozukluklarının İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

05/01/2015

Erhan ÇELİK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Erhan ÇELİK tarafından hazırlanan çalışma, 05/01/2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No: 10059407

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Doç. Dr.	Esin YAĞMUR ŞAHİN	
Üye	Doç. Dr.	Abdullah ŞAHİN	
Üye	Yrd. Doç. Dr.	Yasemin UZUN TULGAR	

Tarih: .....12.02.2015.....

İmza: .....

Doç. Dr. Ajda KAHVECİ

Enstitü Müdürü

Önsöz

Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlardan çekilmesiyle ana yurttan uzak kalan soydaşlarımızın ana yurt ile bağlarının kopmadan sürdürülmesi soydaşlarımızın bu topraklardaki varlıklarının devamı açısından hayati bir öneme haizdir. Kültürün yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması dil ile mümkün olmaktadır. Bu topraklarda Türk dilinin yaşatılması, Türk kültürünün de yaşatılması ile doğru orantılıdır. Balkanlarda yaşayan soydaşlarımızın Türkçeyi yaşatmak ve yeni nesillere öğretmek açısından takdire şayan gayretlerine şahit olmaktadır. Ancak, Türk dilinin öğretimi konusunda tecrübe ve kaynak eksikliğinin yanı sıra ana yurtla ilişkilerin uzun bir süre sekteye uğramış olmasından dolayı bu topraklarda Türkçenin öğretimi ile ilgili sorunlar bulunduğu da bir gerçektir.

Balkanlarda soydaşlarımızın yaşadığı ülkelerden biri de Romanya'dır. Türk nüfusunun özellikle Aşağı Tuna'da, Dobruca bölgesinde yoğunlaştığını görmekteyiz. 1989 Devriminden sonra değişen Romanya Anayasasında azınlıklara çeşitli alanlarda yeni haklar tanınmıştır. Bu haklardan belki de en önemlisi azınlıklara ana dilde eğitim hakkının verilmiş olmasıdır. Bu çerçevede Romanya'da yaşayan soydaşlarımız tarafından da Türkçenin öğretimi alanında önemli adımlar atılmıştır.

Bu adımlardan biri de Türkçe derslerinde kullanılacak bir ders kitabının yazımı olmuştur. Bu amaçla 1972-1973 yıllarında basılan Türkçe ders kitapları çeşitli düzeltmeler yapılarak 1991, 1995 ve 1999 yıllarında tekrar basılmıştır. VI. sınıf kitabı ise en son 2004 tarihinde tekrar basılmıştır. VIII. sınıf ders kitabı ise ilk defa 2005 yılında basılmıştır. Son olarak 2011 yılında birinci sınıflarda okutulmak üzere "Alfabe" isimli kitap basılmıştır. Kitapların yeni basımlarında her ne kadar düzeltmeler yapılmış olsa da metinler ve metinlerde kullanılan yazım özellikleri değiştirilmemiştir. Oysa Türkçenin yazımı ile ilgili kurallarda 1972'lerden bu yana pek çok yenilikler yapılmıştır. Kitapların yukarıda belirtilen yeni baskılarında bu hususların göz önüne alınmadığı görülmektedir.

Dil öğretiminde öğretim materyallerinin kullanımının önemli bir yeri vardır. Bu materyallerin en önemlisi de ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının işlevlerini tam olarak yerine getirilebilmesi ders kitaplarının mümkün olduğunca hatasız hazırlanması ile mümkündür.

Romanya'da en son 1999 yılında kabul edilen ders programlarının değiştirilmesi ile ilgili yeni çalışmalar başlatılmıştır. Programların yenilenmesinden sonra ise yeni ders kitapları hazırlanacaktır. Bu çalışmanın en önemli amacı, yapılacak bu çalışmalara ışık tutacak önerilerde bulunmaktır.

Araştırma konusunun belirlenmesinden, planlanması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasına kadar her aşamada rehberlik ve yönlendirmeleriyle yanımda olan danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Esin YAĞMUR ŞAHİN'e, çalışma süreci içerisinde düşüncelerine başvurduğum hocam Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN'e, ders kitaplarına erişmemde yardımcı olan değerli meslektaşlarım Özgür KIVANÇ ve Halime DEMİRTAŞ'a, çalışmalarım esnasında kendilerini ihmal etmek zorunda kaldığım kızım Şeyma Nur ÇELİK ve oğlum Mehmed Nuri ÇELİK'e ve özellikle de gösterdiği sabır ve destekle her zaman yanımda olan eşim Nuran ÇELİK'e yürekten teşekkürü bir borç bilirim.

Çanakkale, 2015

Erhan ÇELİK

Özet

Romanya’da Okutulan ve Rumen Eğitim Bakanlığı Tarafından Basılan İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Yazım, Noktalama Yanlışlıkları ve Anlatım Bozukluklarının İncelenmesi

Bu araştırmada, Romanya ilköğretim okullarında okutulmakta olan Türkçe ders kitaplarındaki yazım ve noktalama yanlışlıkları ile anlatım bozuklukları incelenmiştir. Araştırmada, doküman taraması yöntemi ile elde edilen bilgiler yanlış çözümlemesi yöntemi kullanılarak yorumlanmış ve hataların nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın problemi “Romanya ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarında yer alan yazım, noktalama yanlışlıkları ve anlatım bozukluklarının sebepleri neledir?” şeklindedir. Araştırmanın evreni Romanya’da Türkçe öğretiminde kullanılan sekiz ders kitabından oluşmaktadır, bu sekiz kitap evrenin tamamını temsil etmektedir. Ders kitapları doküman tarama yöntemi kullanılarak okunmuş ve tespit edilen yanlışlar “inceme formu”na işlenmiştir. Tespit edilen yanlışlar kategorilere ayrılarak frekans tabloları oluşturulmuş, frekans (f) tablolarından ve yanlışlardan yola çıkarak yanlışlıkların hangi konularda ve hangi sınıf kitaplarında yoğunlaştığı tespit edilmiş ve yanlışlıkların nedenleri hakkında yorumlar yapılmıştır.

İnceleme neticesinde ders kitaplarında yoğun bir şekilde yanlışlar bulunduğu, bu yanlışlıkların genellikle Rumen dil bilgisi kuralları ve Tatar Türkçesinin etkisiyle yapıldığı, bazı yanlışlıkların ise Türkçenin yazım kuralları hakkındaki eski bilgilerden veya yazım kuralları hakkında yanlış bilgilenmelerden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuç bölümünde bu yanlışlıkların giderilmesine ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Romanya, Türkçe öğretimi, ders kitabı, yazım, noktalama, anlatım bozukluğu

Abstract

Spelling, Punctuation and Expression Errors in Turkish Course Books Published by Rumen Ministry of Education for Rumania

This research aims to investigate the spelling, punctuation and expression disorders in Turkish course books published for Rumanian primary schools in Rumania. Accordingly, the data gathered by document analysis was interpreted by error analysis and the reasons of errors were tried to be revealed.

The universe of this research consists of eight Turkish teaching course books. These course books represent the entire universe. These books were analysed by document analysis technique and determined errors were formed to “error analysing form”. The errors were categorised and the table of frequencies were revealed. Accordingly, with reference to tables of frequency (f) and errors, it was lightened the error placement according to subjects and class levels. As a final, the interpretation process was adopted for the reasons of error making.

As a conclusion, it was revealed that there were so many errors in course books of which the reasons were related to the dominance of Rumanian grammar principles and Tatar Turkish. In addition, some errors were made because of old information about Turkish spelling rules or misinformation about writing rules. In the last section of this research, some suggestions were given to researchers for eliminating these errors.

Keywords: Rumania, Turkish teaching, course books, spelling, punctuation, expression errors

İçindekiler

Onay	i
Önsöz	ii
Özet	iv
Abstract	v
Tablolar Listesi	x
Kısaltmalar Listesi	xiv
Bölüm I: Giriş	1
Romanya ve Romanya’da Türkçe Eğitiminin Tarihi ve Bugünü	1
Romanya’nın Coğrafi, Tarihi, Demografik, Siyasi ve İdari Yapısı	1
Romanya’da Türkler	5
Romanya Eğitim Sistemi	6
Romanya’da Türkçe Öğretiminin Tarihi ve Bugünü	11
Romanya’da Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları	14
Problem Durumu	17
Alt Problemler	17
Araştırmanın Amacı ve Önemi	17
Araştırmanın Sınırlılıkları	18
Tanımlar	18
Bölüm II: Alanyazın	20
Bölüm III: Yöntem	28
Araştırmanın Modeli	28
Araştırmanın Evreni	29
Verilerin Toplanması ve Analizi	30
Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar	31
Yazım Yanlılıkları	31

Düzeltilme İşareti ile İlgili Yanlışlıklar.....	32
Kesme İşareti / Kısa Çizgi Yanlışlıkları.....	39
a > e / e > a Değişmeleri.....	40
ı > i / i > ı Değişmeleri.....	41
Diğer Ünlü Değişmeleri.....	43
Ünlü/Ünsüz Düşmesi/Türemesi Yanlışlıkları.....	44
b > p / p > b Değişmeleri.....	45
g > ğ / v > ğ Değişmeleri.....	45
ğ > g / k Değişmeleri.....	46
h > k Değişmeleri.....	47
t > d Değişmeleri.....	48
Diğer Ünsüz Değişmeleri.....	48
Sayıların Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	49
İkilemelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar.....	52
Pekiştirmeli Sözlerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar.....	53
Bağlaç Olan Da / De'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıklar.....	54
Büyük Ünlü Uyumu Kuralına Aykırı Durumlar.....	56
Ünlü Düşmesi ile İlgili Yanlışlıklar.....	58
Ünlü Daralması ile İlgili Yanlışlıklar.....	60
Ünsüz Sertleşmesi (Benzeşmesi) ile İlgili Yanlışlıklar.....	63
Ünsüz Yumuşaması ile İlgili Yanlışlıklar.....	64
Birleşik Fiillerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar.....	66
Birleşik Kelimelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar.....	70
Özel İsimlerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar.....	80
Kısaltmalarla İlgili Yanlışlıklar.....	86

Fiil Çekimi Yanlışlıkları.....	87
Hecele Ayırma Yanlışlıkları.....	89
Noktalama Yanlışlıkları.....	89
Nokta (.).....	90
Virgül (,).....	91
İki Nokta (:).	107
Üç Nokta (...).	109
Soru İşareti (?).	110
Ünlem (!).	111
Kısa Çizgi (-).	112
Tırnak İşareti (“”) / Konuşma Çizgisi (—).	114
Kesme İşareti (’).	116
Diğer Noktalama Yanlışlıkları.....	117
Anlatım Bozuklukları.....	118
Eklerin Yanlış Kullanımdan Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	119
Hâl Ekleri Yanlışlıklarından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	120
Çokluk Ekinin Yanlış Kullanımdan Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	125
Mastar Eki Yanlış Kullanımdan Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	127
Diğer Ek Yanlışlıklarından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	128
Kelime Gruplarının Yanlış Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	132
Birleşik Fiillerle İlgili Yanlışlıklar.....	132
Deyimlerle İlgili Yanlışlıklar.....	134
Atasözleri ile İlgili Yanlışlıklar.....	136
Sayı Sıfatları ile İlgili Yanlışlıklar.....	136
Belgisiz Sıfatlarla İlgili Yanlışlıklar.....	137

İsim Tamlamaları ile İlgili Yanlışlıklar.....	138
Kelimenin Anlamı ile İlgili Yanlışlıklardan Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	140
Farklı veya Yanlış Anlamda Kullanılan Kelimeler.....	140
Türkiye Türkçesinde Kullanılmayan Kelimeler.....	161
Gereksiz Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	164
Eksik Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	167
Yanlış Anlamda Sözcük Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	167
Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	168
Mantık Hatasından Kaynaklanan Anlatım Bozukluğu.....	169
Anlam Belirsizliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	169
Özne Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	170
Nesne Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	170
Tümleç Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	171
Yüklem, Ek-fiil, Fiilimsi Eksikliğinden Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	171
Tamlama Hatalarından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	172
Ek Yanlışlıklarından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	172
Çatı Uyuşmazlığından Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	172
Olumsuz Cümlelerle İlgili Anlatım Bozuklukları.....	173
Özne-Yüklem Uyumundan Kaynaklanan Anlatım Bozuklukları.....	174
Maddi Hatalar.....	176
Bölüm V : Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	178
Tartışma ve Sonuç.....	178
Öneriler.....	184
Kaynaklar.....	187
Ekler.....	196

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Romanya’da Yaşayan Etnik Unsurlar.....	3
2	Romanya’daki Dinlerin Dağılımı.....	3
3	Romanya’da Konuşulan Dillerin Dağılımı.....	4
4	Romanya’da Yaşlara Göre Okul ve Sınıf Seviyeleri.....	7
5	Romanya’da Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları.....	15
6	Ders Kitaplarındaki Yazım Yanlışlıklarının Dağılımı.....	31
7	Düzeltilme İşaretleri ile İlgili Yanlışların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	33
8	Düzeltilme İşaretleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	33
9	Düzeltilme İşareti Eksik Olan Kelimelerin Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	39
10	Kesme İşareti ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	40
11	$a > e / e > a$ Değişmeleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	41
12	$ı > i / i > ı$ Değişmeleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	41
13	Diğer Ünlü Değişmeleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	43
14	Ünlü/Ünsüz Düşmesi/Türemesi ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	44

15	b > p / p > b Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	45
16	g > ğ / v > ğ Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	46
17	ğ > g / k Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	46
18	h > k Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	47
19	t > d Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	48
20	Diğer Ünsüz Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	49
21	Sayıların Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	50
22	İkilemelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	52
23	Pekiştirmeli Sözlerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	53
24	Bağlaç Olan Da / De'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	54
25	Büyük Ünlü Uyumu Kuralına Aykırı Durumlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	56
26	Ünlü Düşmesi ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	58

27	Ünlü Daralması ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	60
28	Ünsüz Sertleşmesi ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	63
29	Ünsüz Yumuşaması ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	64
30	Birleşik Fillerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	67
31	Birleşik Yazılması Gerekirken Ayrı Yazılmış Birleşik Fiiller.....	67
32	Ayrı Yazılması Gereken Fiiller ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	68
33	Birleşik Kelimelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	70
34	Birleşik Yazılması Gereken Kelimeler ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	70
35	Ayrı Yazılması Gereken Kelimeler ve Sınıflara Göre Dağılımı.....	74
36	Özel İsimler ile İlgili Yanlışlıklar ve Sınıflara Göre Dağılımı.....	80
37	Kısaltmalarla İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	86
38	Fiil Çekimi Hataları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	87
39	Hecelere Ayırma Yanlışlıklarının Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	89
40	Noktalama Yanlışlıkları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	90
41	Nokta ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	90
42	Virgül Yanlışlıkları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	92

43	Anlatım Bozuklukları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	119
44	Eklerle İlgili Hatalar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	120
45	Kelime Gruplarıyla İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	132
46	Kelimenin Anlamı ile Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı..	140
47	Maddi Hatalar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı.....	176
48	Tespit Edilen Hataların Genel Dağılımı.....	178
49	Ders Kitaplarındaki Toplam Hata Sayıları ve Sayfa Başına Düşen Hata Oranı.....	178

Kısaltmalar Listesi

BTS : TDK Büyük Türkçe Sözlük

GTS : TDK Güncel Türkçe Sözlük

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

STS : TDK Sesli Türkçe Sözlük

TDK : Türk Dil Kurumu

t.y. : Tarih yok

YK : TDK Yazım Kuralları

Bölüm I: Giriş

Romanya ve Romanya’da Türkçe Eğitiminin Tarihi ve Bugünü

Bu bölümde Romanya’nın coğrafi, tarihi, demografik, siyasi ve idari yapısına, Romanya eğitim sistemi ve Romanya eğitim sistemi içinde azınlıkların yerine değinilerek, Romanya’da Türkçe eğitiminin tarihi ve bugünü hakkında bilgiler verilecektir.

Romanya’nın coğrafi, tarihi, demografik, siyasi ve idari yapısı

Tarihte birbiriyle sıkı ilişkiler içinde yaşamış milletlerin başında Türkler ve Rumenler gelmektedir. Rumen Devlet adamı Nicolae Titulescu’nun Balkan Paketi’nin imzalandığı gün sarf ettiği şu sözler Türk-Rumen ilişkilerinin dünü, bugünü ve yarını için ebedi bir mesaj niteliği taşımaktadır: “Rumen ulusunun en sadık dostu Türk ulusudur. Romanya ile Türkiye’nin samimi ve faal dostlukları ebedi olmalı.”(Alpat, t.y.)

İlkçağ göçlerinden itibaren başlayan Türk-Rumen ilişkileri, özellikle Osmanlı Devleti zamanında en üste seviyesine ulaşarak -çeşitli sebeplerle kesintiye uğramış olsa bile- zamanımıza kadar devam etmiştir (Genelkurmay Başkanlığı, 2006).

Karadeniz komşumuz olan Romanya Avrupa’nın güney doğusunda, Balkan yarımadasının kuzeyinde bulunmaktadır. Kuzeyinde Ukrayna ve Moldova, batısında Macaristan ve Sırbistan, güneyinde ise Bulgaristan yer almaktadır. Yüzölçümü 238.391 km² olan Romanya’nın doğusunda Karadeniz bulunmaktadır (Avcı, 2008). Romanya’nın Ankara Büyükelçiliği resmi internet sayfasından alınan bilgide yaklaşık 21 milyon olan Romanya nüfusunun 12 milyonunun yurt dışında çalıştığı belirtilmektedir (Romanya’ya genel bakış, t.y.).

Ülkenin yüzey şekillerinde iki önemli etmenden bahsetmek mümkündür. Birisi kuzey-güney doğrultusunda uzanan Doğu Karpatlar, diğeri de Romanya içindeki uzunluğu 1075 kilometreyi bulan Tuna nehridir. Doğu Karpatların batısı, Macarca “ormanın ötesi” anlamında Erdely, Rumence Ardeal, Türkçesiyle Erdel adıyla bilinir. İklim bakımından Romanya ılıman

iklimden karasal iklime geçiş noktasındadır. Avrupa'nın en önemli bitki alanlarına sahip olan Romanya'nın %28 kadarı ormanlarla kaplıdır (Avcı, 2008). Avrupa'nın en uzun nehri olan Tuna, Romanya topraklarından Karadeniz'e kavuşmaktadır. Kollarıyla birlikte Tuna, lke ekonomisine sulama, ulaşım ve balıkçılık gibi alanlarda katkıda bulunmaktadır.

lke ekonomisi tarım, metalürji, makine ve ulaşım araçları, kimya ve petrol ürünleri, ağaç ve kâğıt, gıda ve dokumacılık üzerinedir (Avcı, 2008). En büyük liman kenti Türk nüfusun yoğun olarak yaşıdığı Köstence (Constanta)'dir. auşescu döneminde ernovoda (Boęazköy) şehri ile Köstence arasına yapılan kanal ile Tuna ile Karadeniz arasındaki mesafede 400 kilometrelik bir kısalma olmuş; 1992'de Almanya'da açılan Main-Tuna kanalı ile birlikte Karadeniz, Kuzey denizine bağlanmıştır (Avcı, 2008). *Batı Avrupa ülkelerine yakınlığı ve bu ülkelere ulaşan transit yolları barındırması ve Karadeniz'e kıyısı bulunması Romanya'nın coğrafi avantajlarını oluşturmaktadır* (Bozkurt, 2008).

Tarihi M.Ö. 5500 yıllarına kadar uzanan Romanya'nın ilk yerleşimcileri Hamangia ve Cucuteni kültürleri olmuştur. M.Ö. III. binyıldan itibaren Hint-Avrupa kavimleri; I. binyılda İskitler, Yunanlılar ve Keltler; M.Ö. I. yüzyılda Traklar ve Daklar bölgede hâkim olmuşlardır. Roma İmparatorluğu döneminde Roma hâkimiyetine girmiş olan Romanya'da yaşayan halklar Romalılaştırılmış ve yeni bir etnik yapı oluşturulmuştur. Yeni oluşturulan etnik yapıya Roma vatandaşı anlamına gelen "Roman" adı verilmiştir. X-XIII. yüzyıllarda Peçenek-Kuman, XIII-XIV. yüzyıllarda Moęol-Tatar hâkimiyetlerinin ardından XIV. yüzyılda Boędan (Moldova) ve Eflak (Valahia) voyvodalıkları kurulmuştur. 1462 yılından itibaren ise bölgeye Osmanlı Devleti hâkim olmuştur. Transilvanya, 1699 Karlofça Antlaşmasına, Boędan-Eflak ise 1878 Berlin Konferansına kadar Osmanlı idaresinde kalmıştır. Bir prenslik olan Romanya'da 1881'de krallık kuruldu. II. Dünya Savaşında Almanya ve Rusya'nın anlaşması ile 1940 yılında bugünkü Romanya devletinin temelleri atılmış, 1947'de ise Romanya Komünist Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. 1967'de iktidarı ele geçiren auşescu, 1989

devrimiyle iktidardan uzaklaştırıldı ve idam edildi. Bu tarih Romanya için bir dönüm tarihi olmuş, demokratik hayata geçilmiştir (Maxim, 2008). Romanya 1955 yılında Birleşmiş Milletlere, 2004'te NATO'ya, 2007 yılında ise Avrupa Birliği'ne üye olmuştur (Romanya'ya genel bakış, t.y.). Türkiye, Romanya'nın NATO'ya girmesine destek veren ülkelerin başında gelmiştir. Bölgede ortak çıkarların bulunduğu gerçeğinden yola çıkan bu destek siyasal alanda da etkisini göstermiş ve 1989 devrimi sonrasında Romanya'yı ziyaret eden ikinci devlet başkanı dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Turgut Özal olmuştur (Arkeş, 2005). Romanya'nın etnik yapısı Tablo 1'deki gibidir (Bozkurt ,2008).

Tablo 1

Romanya'da Yaşayan Etnik Unsurlar

Etnik Unsur	Oran
Romen	% 89.4
Macar	% 7.1
RRoman	% 1.8
Alman	% 0.5
Ukraynalı	% 0.3
Rus	% 0.2
Türk-Tatar	% 0.2
Slovak	% 0.1
Bulgar	% 0.1
Diğerleri	% 0.3

Yine Bozkurt (2008)'un verdiği bilgilere göre dinsel dağılım ise Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2:

Romanya'daki Dinlerin Dağılımı

Din	Oranı
Ortodoks	% 86.8
Katolik	% 5.0
Protestan	% 3.5
Müslüman	% 0.2
Diğerleri	% 4.5

Romanya’da konuşulan dillerin dağılımı ise Tablo 3’teki gibidir.

Tablo 3

Romanya’da Konuşulan Dillerin Dağılımı

Dil	Oranı
Resmi dil/Rumence	% 89
Macarca	% 7.7
Almanca	% 1.5
Diğerleri	% 0.9

Romanya nüfus artış hızı bakımından binde -0.252 ile dünya 212’ncisidir. Özellikle dış göçler sebebiyle nüfus günden güne azalmaktadır. (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, t.y.) 1992 sayım sonuçlarına baktığımızda Türk-Tatar nüfusunun 29.533’ü Türk, 24.649’unun Tatar olmak üzere toplam 54.182 olduğunu görmekteyiz (Bozkurt, 2008). 2011 yılına ait nüfus sayımı sonuçlarına göre Romanya’da 28.226 Oğuz, 20.464 Tatar Türkü olmak üzere 48.690 Türk nüfusu yaşamaktadır. Bu sayı 2002 sayımında 56.733 olarak tespit edilmişti (Türbedar, 2012). Bugün 80.000 civarında Türk-Tatar nüfusundan bahsedilen Romanya’da Dışişleri Bakanlığının 2009 verilerine göre 9.364 resmi oturma sahibi Türk vatandaşı bulunmaktadır (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, t.y.). Romanya Türk Demokrat Birliği Başkanı Prof. Dr. İbrahim Nurettin’in “Romanya Türkleri” adlı makalesinde bu rakamın 15 bini bulunduğu söylenmektedir (akt. Bozkurt, 2008).

Cumhuriyet sistemi ile yönetilen Romanya’da parlamento 137 üyeli Senato ve 334 üyeli Milletvekili Meclisi’nden (Camera Depulatilor) oluşmaktadır. Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmekte olan Traian BASESCU 22 Kasım 2009’da ikinci kez seçilmiş, Başbakan Emil BOC ise 22 Aralık 2009’da görevine başlamıştır (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, t.y.). Başkent Bükreş iki milyonun üzerindeki nüfusu ile Avrupa’nın sayılı büyük kentlerinden biridir. Bükreş’ten başka 41 vilayet daha bulunmaktadır. Ancak bunların nüfusları 300 binden fazla değildir.

Rumenler, diğer Balkan uluslarından farklı bir yapı sergilemektedirler. Bu özelliklerden en başta geleni Slav uluslarla yan yana yaşamalarına rağmen Slavlaşmamış olmalarıdır. Rumenler, Roma döneminde sahip oldukları Lâtin kimliğini daima muhafaza etmişler ve uğradıkları akınlara rağmen yabancı unsurlarla karışmaksızın varlıklarını devam ettirmeyi başarmışlardır. XIII. yüzyılda Kiril alfabesini kabul etmiş olmalarına rağmen, bu alfabeyi Rumen ulusal hareketi sonrasında terk ederek yüzyıllar sonra tekrar Lâtin alfabesine dönmüşlerdir (Genelkurmay Başkanlığı, 2006).

Romanya’da Türkler

Romanya Türkleri, batısında ve kuzeyinde Tuna ve Tuna’nın kolları olan Lom ve Pravadi, güneyinde Teleorman (Deliorman)’ın yer aldığı Dobruca bölgesinde yaşamaktadır. II. Balkan Savaşı’nın ardından 1913’te imzalanan Bükreş Antlaşması ve 1940 yılında imzalanan Kraiova Anlaşmaları neticesinde bölgenin güneyi Bulgaristan, kuzeyi ise Romanya topraklarına dâhil olmuştur (Karpat, 1994). Bölgede bulunan pek çok şehir ve köy ismi hâlâ Osmanlı döneminden kalma isimleriyle anılmaktadır.

Prof. Dr. Tahsin Cemil (1995)’in de belirttiği gibi Dobruca “etnik yapılar arası iyi geçinme” modeli olarak karşımızda durmaktadır. Bölgede etnik azınlıklar arasında hiçbir problemle karşılaşılmadığı, yüzyıllardır süren bu barış ortamının temelini bölgede 500 yıl süren Osmanlı hâkimiyeti olduğu belirtilmektedir. “Dobruca Modeli” olarak adlandırılacak bu modelin bütün dünyaya örnek olabilecek nitelikler taşıdığı bilim insanlarının ortak görüşüdür (Cemil, 1995). Bakü ve Aşkabat’ta Romanya Büyükelçiliği görevlerini de yapmış olan Prof. Dr. Tahsin Cemil, Zaman Romania’da Hayri Gül’e vermiş olduğu mülakatta Romanya’da yirmiye yakın azınlık bulunduğunu, bunların mecliste temsil edilmiş olmasının pek çok problemi önlediğini, bütün azınlıkların mecliste temsil edilmiş olmasının Romanya’nın Avrupa Birliği ve NATO’ya girmesinde önemli bir rolü olduğunu söylemiştir (Gül, 2008).

Romanya eğitim sistemi

Okuma-yazma oranı 2004 verilerine göre % 97.3 olan Romanya’da resmi eğitim dili Rumencedir. Bunun yanında bütün eğitim düzeylerinde azınlık dilleri ile de eğitim-öğretim yapılabilmektedir. Öğretimi yapılan azınlık dilleri şunlardır (Dai, t.y):

- Macarca
- Almanca
- Sırpça
- Ukraynaca
- Çekçe
- Hırvatça
- Türkçe
- Rromani

Romanya Anayasasının 32. Maddesinde Romanya’da eğitimin ücretsiz ve eşitlikçi bir niteliğe sahip olduğu vurgulanmaktadır. Eğitimin planlanması ve uygulanmasından Romanya Eğitim Bakanlığı (Ministerul Educației Naționale) sorumludur (Education in Romania, t.y.). Öğrencilerin %95’i finansmanı devlet tarafından sağlanan kamu okullarında öğrenim görmektedir. Özel öğretim ise daha çok üniversite seviyesinde yaygındır (Romanya, 2005).

Merkezi teşkilat olan Eğitim Bakanlığının taşra teşkilatlanması başında bir müfettişin bulunduğu Eğitim Müfettişliği aracılığı ile yürütülmektedir. Okul müdürlükleri Eğitim Müfettişliğine sorumlu olarak hizmetlerini sürdürmektedir (Romanya, 2005).

2011 verilerine göre Romanya’da 4.700 okul ve bu okullarda öğrenim gören üç milyondan fazla öğrenci bulunmaktadır (Education in Romania, t.y.).

4+4+4 eğitim sisteminin uygulandığı Romanya’da mecburi eğitim ve öğretim süresi on yıldır. Lise öğrenimin ilk iki yılı mecburi olup son iki yılı yani 11 ve 12.sınıflar mecburi öğretime dâhil değildir. Öğrenci dilerse son iki sınıfa devam etmeden diploma alabilmekte ancak yüksek öğrenime devam edememektedir. Romanya Eğitim Kanununun 18-23.

Maddelerine göre sınıflar ve bu sınıflara kabul edilecek öğrencilerin yaşları Tablo 4'te gösterilmiştir (Legea Învătământului, 2009):

Tablo 4
Romanya'da Yaşlara Göre Okul ve Sınıf Seviyeleri

Okulun Seviyesi	Sınıflar	Yaş Seviyesi	Mecburiyet
Anaokulu (Grădinite)	-	3-6	Yok
İlkokul (Primar)	1-4	7-10	Mecburi
Ortaokul (Gimnaziu)	5-8	10-14	Mecburi
Lise (Liceu)	9-12	14-18	9-10 mecburi

3-6 yaş grubuna hitap eden anaokullarına (Grădinite) katılım oranı %69 civarındadır. Anaokulları küçük grup (3-4 yaş), orta grup (4-5 yaş), büyük grup (5-6 yaş) ve hazırlık sınıfı (6-7 yaş) olarak dört grupta hizmet vermektedir (Education in Romania, t.y.). Anaokullarında eğitim dili Rumence iken 2012 yılında yapılan değişiklikle anaokullarında da azınlık dilleriyle eğitim yapılabilmesi sağlanmıştır (ANEXA 1 la O.M.E.C.T.S. nr. 3656 din 29.03.2012). Bu değişiklikten sonra biri Mecidiye'de (Kemal Atatürk Ulusal Koleji Anaokulu) ve diğeri Köstence'de (Zübeyde Hanım Anaokulu) bulunan iki anaokulunda Rumencenin yanında Türkçe eğitim de yapılmaya başlanmıştır.

Eğitim ve öğretimin ilk on yılı genel eğitim dönemidir ve mecburidir. Lise öğrenimin son iki yılı ise uzmanlık ve mesleki derslerin verildiği bir dönem olup mecburi değildir. Ortaokulu bitirten bir öğrenci liseye devam edebildiği gibi mesleki eğitim veren sanat ve ticaret okullarına (Școala Artă și Meserii) da devam edebilir (Romanya, 2005).

Bir ders yılı 36 hafta ve iki sömestrden oluşmaktadır. Dersler Eylül ayının ortasından Haziran ayının ortasına kadar devam etmektedir. Yaz tatilinden başka, bir ders yılı içinde biri yılbaşında (2-3 hafta), biri Şubat ayında (1 hafta), biri de Nisan ayında Paskalya zamanında (1 Hafta) olmak üzere üç tatil dönemi bulunmaktadır (Education in Romania, t.y.).

Sınıflar en az 10, en çok 30 öğrenciden oluşabilmektedir. Ortalama sınıf büyüklüğü 20 öğrenci olarak hesaplanmış olmasına rağmen, genç nüfusun azlığından ve özellikle 2007 yılından itibaren yaşanan göçlerden dolayı öğrenci sayıları ortalama olarak ancak 13 ila 18 arasında olabilmektedir (Romanya, 2005).

İlkokulda öğrenci başarısı dört kategoride değerlendirilir:

- Mükemmel (Foarta Bine – FB)
- İyi (Bine – B)
- Yeterli (Satisfăcător – S)
- Yetersiz (Nesatisfăcător – N)

İlkokulda öğrencinin bir üst sınıfa geçebilmesi için derslerin tamamından “yetersiz” üstü not almış olması gerekir. Bir dersten bile “yetersiz” almışsa “yetersiz” aldığı derslerden özel bir yetiştirme kursuna katılması ve yaz döneminde yapılacak değerlendirmede en az “yeterli” seviyesinde not alması gerekir. Eğer öğrenci yetiştirme kursu sonunda yapılan bu sınavdan “yeterli” ve daha üstü bir not alamamış ise öğrenciye sınıf tekrarı yaptırılmaktadır.

Ortaokul ve lisede ise (5-12. sınıflar) öğrenci başarısı 10'luk sisteme göre değerlendirilir. Bir dersten başarılı sayılmak için dersin ortalamasının en az 5 olması gerekmektedir (Education in Romania, t.y.).

İlkokulda (1-4. sınıflar) tek öğretmenli sistem uygulanır. Ortaokuldan itibaren dersleri alan öğretmenleri vermeye başlar. Her sınıfın bir de rehber öğretmeni (driginte) bulunmaktadır. 4.sınıfı bitiren bir öğrenci doğrudan ortaokula geçmiş sayılır.

Ortaokul 8.sınıfta öğrenciler ulusal test (Testarea Națională) sınavına girerler. Bu sınavda Rumen Dili ve Edebiyatı ile Matematik konularından oluşan sorular yer almaktadır. Sınavlar klasik usulle yapılmakta ve 1-10 arasında değerlendirilmektedir. Öğrencilerin diploma notunun %50'si ile ulusal testte aldığı notun %50'si bir üst öğretimde hangi okula gideceklerinin belirlenmesinde kullanılır. Öğrenciler internet üzerinden okul tercihinde

bulunurlar ve puanlarına göre ya bir liseye (Liceu) ya da bir sanat ve ticaret okuluna (Şcoala Arta Ői Meserii) devam etmeye hak kazanır.

Lise öğreniminin birinci kademesini (9 ve 10. sınıf) bitiren bir öğrenci mezuniyet sertifikası ve transkrip belgesi almaya hak kazanır. Lise öğreniminin ikinci kademesi mecburi değildir (Education in Romania, t.y.). Bu kademeye kadar ders kitapları devlet tarafından sağlanırken, mecburi olmayan 11 ve 12. sınıflarda ise ders kitaplarını öğrenciler kendi imkânları ile temin etmektedirler (Romanya, 2005).

Lise 12. sınıf öğrencileri için final sınavları (examen de bacalaureat) yapılmaktadır. Bu sınavları başarı ile geçen öğrenciler diploma (diploma de bacalaureat) almaya hak kazanırlar. Bu diploma olmadan üniversitelerin yaptıkları sınavlara başvurmak mümkün değildir. Bakalorya sınavlarında başarılı olamayan öğrenciler için de bir lise bitirme diploması (certificat de absolvire) verilir. Bakalorya sınavında Őu derslerden ayrı ayrı sınav yapılır:

- *Sınav A1 (Proba A1)*: Romen Dili ve Edebiyat Sözlü Sınavı: Öğrenci kura ile bir soru çeker ve 10 dakikalık bir düşünme süresi sonunda sözlü sınava katılır.
- *Sınav C1 (Proba C1)*: Azınlık Dilleri Sözlü Sınavı: Sınav A1'deki kurallara uygun olarak yapılan sözlü sınavıdır.
- *Sınav B (Proba B)*: Yabancı Dil Sözlü Sınavı: İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve Rusça dillerinden birinden yapılır. Öğrenci okuma-anlama ve konuşma becerilerine yönelik iki soruyu kura ile belirler ve 15 dakikalık düşünme süresinden sonra sözlü sınava katılır.
- *Sınav A2 (Proba A2)*: Romen Dili ve Edebiyatı Yazılı Sınavı: 10-20 sorudan oluşan klasik bir sınavıdır. Sınav 100 varyant olarak hazırlanır ve internet üzerinden sorular ilan edilir. Sınav sabahı çekilen kura ile bir varyant sınavda kullanılır. Sınav 2 veya 3 saat olarak uygulanır.

- *Sınav C2 (Proba C2):* Azınlık Dilleri Yazılı Sınavı: Sınav A2'deki kurallara uygun olarak bir azınlık dilinde yapılan sınavdır.
- *Sınav D (Proba D):* Zorunlu Akademik Alanlar Sınavı: Sınavda Matematik ve seçmeli olarak Tarih veya Coğrafya derslerinden birinden gelen sorular cevaplanır.
- *Sınav E (Proba E):* Seçmeli Dersler Sınavı: Bu sınavda öğrencinin aldığı programa göre seçmeli olarak okuduğu derslerden (Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilgisayar, Muhasebe, Teknik Alanlar vb.) sorular sorulmaktadır.
- *Sınav F (Proba F):* Diğer Dersler Sınavı: Beden Eğitimi gibi uygulamalı dersler, Felsefe, Din gibi sosyal bilimlerle ilgili derslerden yapılan uygulamalı veya yazılı sınavlardır.

Öğrencinin başarısı her bir sınav türü için 10'luk sistemle ve 0.01 hassasiyetle ölçülmektedir. Ortak cevap anahtarı kullanılarak değerlendirilen sınav kâğıtlarında isimler kapalı olarak iki değerlendirici tarafından puanlama yapılır ve iki değerlendiricinin puanlarının ortalaması alınır. Bakalorya sınavlarından başarılı olmak için her bir sınavdan 5 ve 5'in üzerinde bir puan alınmış olması ve bütün sınavların ortalamasının en az 6.00 olması gerekmektedir. Öğrenci, Romen Dili ve Edebiyatı sınavı hariç diğer sınavları kendi ana dilinde talep edebilmektedir (Education in Romania, t.y.).

Türk Dili ve Edebiyatı dersinden Sınav C1 sözlü ve Sınav C2 yazılı sınavları yapılmaktadır.

Romanya'da yükseköğrenim alanlara bağlı olarak 3 veya 4 yıl sürmektedir. Yüksek lisans, yine alanına göre 1 veya 2 yıl; doktora ise 3 yıl sürmektedir. Uzun süreli eğitim gerektiren alanlarda (tıp vb.) ise eğitim 5-6 yıl sürebilmektedir. (Romanya, 2005)

Azınlık okullarında ana dili (limba materna) dersleri eğitim programı içinde zorunlu dersler arasında yer almaktadır. Azınlık okulu statüsünde olmayan ancak öğrencilerinden bir

kısmı azınlıklardan oluşan okullarda 10 kişilik sınıflar oluşturulmak şartı ile seçmeli olarak ana dili dersi açılabilir.

Köstence Mecidiye’de T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ve Rumen Milli Eğitim Bakanlığınca ortak bir protokol ile kurulmuş olan yarı azınlık okulu statüsündeki Kemal Atatürk Ulusal Koleji’nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri zorunlu ders olarak okutulmakta; diğer 10 öğrencilik gruplar kurulabilen okullarda ise Türk Dili ve Edebiyatı dersi seçmeli olarak hafta 3 saat okutulmaktadır.

Müslüman Türk azınlığın öğrencileri Türk Dili ve Edebiyatı dersi haricinde Din derslerini de Türkçe olarak okumaktadır. Mecidiye’de bulunan Kemal Atatürk Ulusal Koleji’nde lise programlarından birinin Teoloji programı olmasından dolayı bu bölümde okutulan Siyer, Temel Dini Bilgiler, Kuran-ı Kerim, Dini Musiki, Arapça gibi dersler yine Türkçe olarak okutulmaktadır. Bunlardan başka yukarıda geçtiği üzere iki anaokulunda dersler Türkçe olarak işlenebilmektedir.

Romanya’da Türkçe öğretiminin tarihi ve bugünü

Türkçe, Orta Asya’dan Balkanlar’a kadar geniş bir coğrafyada anadili olarak konuşulan bir dildir. Türkçenin konuşulduğu coğrafyalardan birisi de Romanya’dır. Romanya Türklerinin bir kısmı Dobruca bölgesinde Acıca, Tuzla, Mecidiye, Galati, Mangalia, Cernavoda gibi farklı şehirlerde yaşamlarını sürdürürken, büyük çoğunluğu ise Köstence (%85) ve Tulça’da (%12) bulunmaktadır (Bozkurt, 2008). Romanya’da Ortodoksluğu kabul etmiş az sayıda Gagavuz Türkü de Moldova bölgesinde yaşamlarını sürdürmektedir.

2011 yılına ait nüfus sayımı sonuçlarına göre Romanya’da 28.226 Oğuz, 20.464 Tatar Türkü olmak üzere 48.690 Türk nüfusu yaşamaktadır (Türbedar, 2012). Romanya’da yaşayan Türkler bu bölgeye iki yoldan gelmişlerdir. Birincisi Osmanlı İmparatorluğu döneminde nüfus politikası gereğince Anadolu’dan getirilen Türkler; diğeri de çeşitli zamanlarda Kırım’dan göç eden Kırım Tatarlarıdır.

1989 yılında Romanya'nın demokrasiye geçmesiyle birlikte başta Rumen halkı olmak üzere bölgede yaşayan Türkler de rahat nefes aldılar. Eski özgürlüklerine yeniden kavuştular. Bugün yaklaşık 80.000 kadar Türk'ün yaşadığı Romanya'da yasalar çerçevesinde her türlü kültürel, dini ve eğitim faaliyetleri yapılmaktadır (Aksu, 2005).

Her şeyden önce Romanya Anayasası'nın 6. maddesinde azınlıkların kendi etnik, kültürel, dilsel ve dini kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri doğrultusunda hak ve güvence tanındı. 32. maddede ise azınlıkların kendi dillerini öğrenebilecekleri ve kanunların öngördüğü çerçevede anadilde eğitim görebilecekleri vurgulandı (Türbedar, 2012).

Rumen Eğitim Bakanlığında 2 Ekim 1991 tarih ve 7642 Sayılı Kanunla azınlıkların eğitimi ile ilgili bir Genel Müdürlük kurulmuştur. Aynı kanun gereği 1992-1993 öğretim yılından itibaren ilkokul 5.sınıftan 12.sınıfa kadar, tüm azınlık okullarında olduğu gibi, Türkçe dersleri de haftada üç saatlik bir “anadili dersi” uygulaması çerçevesinde eğitim sistemi içinde yer almaya başlamıştır. Bu dersler isteğe bağlı olarak yapılmaktadır (Önal, 1994).

Romanya Türklerinin Romanya'daki ilk eğitim kurumları Babadağ Medresesi'dir. Babadağ Medresesi Gazi Ali Paşa tarafından 1610 yılında kurulmuştur. Dobruca, Rumen idaresine girdikten sonra, bu medresenin devamı niteliğindeki “Seminerul Musulman” (Müslüman Semineri) Mektebi 1877-1889 yılları arasında kapalı kaldı. Babadağ'da bulunan bu medrese, Türk ahalinin buradan göç etmesi ve nüfusun azaması nedeniyle 1901'de Mecidiye kasabasına taşındı (Önal, 1997).

1967 yılında ise medrese öğrenci yokluğundan kapanmıştır. Romanya demokrasiye geçtikten sonra 1992 yılında Nikolae Balcescu Lisesi bünyesinde yeniden eğitime başlanmıştır. 13 Temmuz 1995'te imzalanan Türk-Rumen Protokolü gereğince, okul 1995-1996 Eğitim ve Öğretim yılında “Pedagoji ve İlahiyat Lisesi” olarak kendi binasında öğretime

başlamıştır. Okulun adı 2001 yılında değiştirilerek bugünkü ismiyle Colegiul National Kemal Atatürk (Kemal Atatürk Ulusal Koleji) olmuştur.

2013-2014 Eğitim ve Öğretim yılı itibarıyla, okulda Milli Eğitim Bakanlığınca görevlendirilen 1 Müdür Yardımcısı, 1 Sınıf Öğretmeni, 1 Türkçe Öğretmeni, 2 Edebiyat Öğretmeni, 3 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni, 1 Müzik Öğretmeni ve 1 Anaokulu Öğretmeni olmak üzere toplam 10 personel görev yapmaktadır.

Bütün sınıflarda haftada 4 saat Türkçe, 1 saat Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi ve Müzik Dersi Türkçe olarak okutulmaktadır. Teoloji bölümünde ise Türkiye’de uygulanan İmam Hatip programı esas alınarak yapılan ve Rumen Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen müfredat uygulanmaktadır. 2007-2008 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren okulun lise kısmına Hıristiyan Rumen öğrenciler de alınmakta olup bu öğrencilere de haftada 4 saat yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılmaktadır.

Bükreş Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesi ile Köstence Ovidius Üniversitesi nezdinde Türkoloji bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümlerde Türkiye’den gelen iki okutman görev yapmaktadır. Ayrıca Bükreş Üniversitesi Tarih Fakültesi nezdinde de bir Osmanlı Araştırmaları Merkezi mevcuttur (Bozkurt, 2008).

5 Eylül 2011 tarihi itibarıyla, biri Bükreş’te, diğeri Köstence’de olmak üzere, Yunus Emre Kültür Enstitüsü de iki şubesiyle Türkçe kursları ve kültürel etkinlikleriyle Romanya’da hizmet vermeye başlamıştır.

Devlet girişimiyle açılan Mecidiye Kemal Atatürk Ulusal Koleji (Colegiul National Kemal Atatürk)’nden başka Türk girişimciler tarafından açılmış özel okullar da Romanya eğitim sistemi içinde önemli bir yere sahiptir. Bunlardan ilki, 1994 yılında kurulan ve anaokulu ve ilköğretim okulu olarak hizmet veren Lumina Eğitim Kurumları (Lumina Institutii de Invatamant SA.)’dır. Lise düzeyinde eğitim veren ve Lumina Eğitim kurumları bünyesinde kurulan Köstence Uluslararası Bilgisayar Lisesi (Liceul International de

Informatica la Constanta) ve Bükreş Uluslararası Okulu (International School of Bucharest) ise 1995 yılında eğitim öğretime başladı. Bu liselerde, Rumen eğitim müfredatındaki bilimsel dersler (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Bilgisayar) İngilizce olarak işlenmektedir.

2003 yılında Köstence Uluslararası Bilgisayar Lisesi (Liceul International de Informatica la Constanta) ve Bükreş Uluslararası Okulu (International School of Bucharest) bünyelerinde Scoala Spectrum adı altında anaokulu ve ilköğretim okulları da açıldı. 2010 yılı Lumina Eğitim kurumları için bir atılım yılı oldu ve Timișoara, Cluj, Iași ve Ploiești şehirlerinde Scola Specrum'un birer şubesi açıldı.

Yine 2010 yılında Lumina Eğitim Kurumları bünyesinde Lumina Üniversitesi (Universitatea Lumina) kuruldu. Üniversite iki fakülteden oluşmaktadır. Bu fakülteler ve fakültelerde eğitim veren bölümler şu şekildedir:

- Ekonomi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi
  - İşletme Yönetimi
  - Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği
- Mühendislik Fakültesi
  - Telekomünikasyon Teknolojileri ve Sistemleri
  - Bilgi Teknolojisi (Lumina Institutii de Invatamant SA, t.y)

Eğitim müfredatı uygun olmadığı için adı geçen okullarda ders programı içinde zorunlu olarak Türkçe dersi okutulmamaktadır. Türkçe öğretimi, ders dışı faaliyetler veya kulüp faaliyetleri şeklinde normal programın dışında yapılmaktadır.

Romanya'da Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları

Romanya'da Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Romanya’da Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları

Kitabın Adı	Yazarları	Yayınevi	Basım Yılı ve Baskı	Önceki Basım Tarihleri	Sayfa
Alfabe Türk Dili I’inci Sınıf	Naile Velişa- Leman Ali	Editura Didactica Pedagogica, Galati	2011 / 1	-	112
Türkçe Ders Kitabı II	Ali Cafer Ahmet Naci, Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Galati	2011 / 2	1972	96
Türkçe Ders Kitabı III	Ali Cafer Ahmet Naci, Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	2000 / 4	1972 1991 1998	112
Türkçe Ders Kitabı IV	Ali Cafer Ahmet Naci, Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	1998 / 3	1972 1991	136
Türkçe Dili ve Edebiyatı Dersleri V’inci Sınıf	Ali Cafer Ahmet Naci, Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	2000 / 4	1973 1992 1998	172
Türkçe Dili ve Edebiyatı Dersleri VI’ncı Sınıf	Ali Cafer Ahmet Naci, Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	2004 / 5	1973 1994 1998 2000	228
Türkçe Dili ve Edebiyatı Dersleri VII’inci Sınıf	Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	1999 / 3	1973 1995	224
Türkçe Edebiyatı Türk Dili VIII. Sınıf Dersleri	Ulgean Ene Memedemin, Belghuzar Buliga Cartali	Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti	2005 / 1	-	160

II, III, IV, V, VI ve VII. sınıf ders kitaplarının yazarlarından biri olan Mustafa Ali Mehmet, 1924 Güney Dobruca Pazarcık Sancağına bağlı Gürgenli köyünde doğdu. İlköğrenimini Mecidiye Müslüman Medresesi'nde tamamlayan Mehmet, Türkçe öğretmenliği ve imam hatiplik görevlerinde bulunduktan sonra 1954 yılında Bükreş Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nden mezun oldu. Rumen Bilimler Akademisi'ne bağlı Tarih Enstitüsü'nde Araştırmacı Türkolog olarak görev yaptı. 1965 yılında, Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Enstitüsü'nde çalışmaya başladı ve buradan emekli oldu. Rumen tarihine ait Türk kaynaklarının değerlendirilmesi hususunda bilimsel çalışmalar yaptı. 1976 yılında Rumen Bilimler Akademisi ödülüne layık görüldü. Son dönemlerde ise Kur'an-ı Kerim'in Rumence mealini yayınladı (Özkan, 2009)

Aynı kitapların diğer yazarı Ali Cafer Ahmet-Naci, Romanya Türk Tatar toplumu arasında eğitimci, folklor araştırmacısı öğretmen ve şair kimliği ile öne çıkmış şahsiyetlerden biridir. 1924 yılında doğan Ahmet-Naci “vatanseverlik” temalı şiirleri ile tanınmıştır. Çok sayıda kitap ve bilimsel araştırmaya imza atan Ahmet-Naci, aynı zamanda bir sözlük de yazmıştır. Ahmet-Naci'nin önemli eserlerinden biri ise Romanya'da yaşayan Tatar ve Nogay Türklerinin sözlü edebiyat ürünlerini topladığı “Boztorgay” adlı eseridir (Uygur, t.y.). İsmail Ziyaeddin ile birlikte 1956 yılında “Türkçe Alfabe” kitabını da yazmıştır (İsmayılova, 2010). Ahmet-Naci, 4 Temmuz 2010 tarihinde 86 yaşında iken Bükreş'te vefat etti (Karatay , 2010).

I. sınıf ders kitabı yazarı Ali Leman, uzun süre Romanya Eğitim Bakanlığı Azınlıklar Departmanı'nda Türk Tatar azınlığın eğitim sorumlusu olarak çalıştı. Bazı üniversitelerde Türkçe ve Türk Dili dersleri verdi. VIII. sınıf ders kitabı yazarı Ulgean Ene Memedemin, Köstence Eğitim Müfettişliğinde Türk Tatar azınlığın eğitim müfettişi olarak çalışıyor. Ene'nin ilköğretim Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı dersi programlarının hazırlanmasında büyük katkıları oldu, halen yeni ders programlarının hazırlanmasını projesini yürütmektedir ve aynı zamanda çeşitli okullarda Türkçe öğretmenliği yapmaktadır.

Problem Durumu

“Romanya ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarında yer alan yazım, noktalama yanlışlıkları ve anlatım bozukluklarının sebepleri neledir?” sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Alt problemler

1. Ders kitaplarındaki yazım yanlışlıkları nelerdir?
  - a) Yazım yanlışlıkları hangi kategorilerde yoğunlaşmaktadır?
  - b) Yazım yanlışlıkları hangi sınıf kitaplarında yoğunlaşmaktadır?
  - c) Yazım yanlışlıklarının sebepleri nelerdir?
2. Ders kitaplarındaki noktalama yanlışlıkları nelerdir?
  - a) Noktalama yanlışlıkları hangi kategorilerde yoğunlaşmaktadır?
  - b) Noktalama yanlışlıkları hangi sınıf kitaplarında yoğunlaşmaktadır?
  - c) Noktalama yanlışlıkları sebepleri nelerdir?
3. Ders kitaplarındaki anlatım bozuklukları nelerdir?
  - a) Anlatım bozuklukları hangi kategorilerde yoğunlaşmaktadır?
  - b) Anlatım bozuklukları hangi sınıf kitaplarında yoğunlaşmaktadır?
  - c) Anlatım bozukluklarının sebepleri nelerdir?
3. Ders kitaplarında yer alan maddi hatalar nelerdir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı Romanya ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki yazım, noktalama yanlışlıkları ve anlatım bozukluklarını ve maddi hataları ortaya çıkararak bu yanlışlıkların sebeplerinin neler olabileceği üzerine yorumlarda bulunmak ve hataların giderilmesine yönelik birtakım önerilerde bulunmaktır.

Dil öğretiminin en önemli materyallerinden birisi kuşkusuz ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının hatalardan arındırılmış olması onun kendisinden beklenen faydayı sağlamasındaki önemi tartışılmaz bir gerçektir. Yurtdışında yaşayan Türk topluluklarının Türkçenin eğitim ve öğretimi hakkında yapmış oldukları en önemli çalışmalardan birisi ders kitabı hazırlanmasına yönelik yapmış oldukları çalışmalardır. Bu kapsamda Bulgaristan, Makedonya ve Romanya’da yaşanan Türk azınlığın gayretleri takdire şayandır. Ancak bu ders kitaplarının bazı eksiklikleri de olduğu aşikârdır. Bu eksikliklerin giderilerek amaca uygun ders kitaplarının hazırlanmasında akademik anlamda destek ve yardım gerektiği de ortadadır. Romanya Türkleri, Türkçe ve Türk Dili Edebiyatı ders programlarını yenileme çalışmaları başlatmışlardır. Bu çalışmadan sonraki adım ders kitaplarının tekrar basımı olacaktır. Bu araştırmanın, yeni ders kitaplarının hazırlanmasına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Romanya’da okutulan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı I-VIII. sınıf ders kitaplarını kapsamaktadır. Evrenin tamamının incelendiği bu araştırma, ders kitaplarındaki imla, noktalama yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve maddi hatalar ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Anlatım Bozukluğu: Dilin kurallara ve anlatım ilkelerine aykırı kullanılmasından kaynaklanan bozukluklar (MEB)

Azınlık: Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluk, ekalliyet (GTS)

Ders Kitabı: Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış basılı eser (MEB Ders Kitapları Yönetmeliği)

İlköğretim: Romanya eğitim sistemine göre I-VIII. sınıfları içine alan öğretim dönemi.

Maddi Hata: Ders kitaplarındaki yazardan kaynaklanmayan hatalar, baskı hataları.

Bölüm II: Alanyazın

Bu bölümde, konuyla ilgili yapılan bazı çalışmalara kısaca yer verilmiştir. Araştırmaya doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunabileceği düşünülen ve “Karşıtsal çözümleme” üzerine yapılmış çalışmalar ile yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi ile ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

“Karşıtsal çözümleme” modeli kullanılan makaleler ve makalelerde incelenen konular şunlardır:

İşler (2002a), karşıtsal çözümleme ve Arapça öğretimi üzerine yapmış olduğu çalışmada “karşıtsal çözümleme” yöntemini ele almış, Arapça öğretiminde bu yöntem kullanarak yapılacak çalışmaların yararlarından bahsetmiştir.

İşler (2002b), Arapça ve Türkçede ortaçlar üzerine yaptığı bir çalışmasında da “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmış ve ortaçlar bakımından iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyarak öğrencilerin karşılaşması muhtemel sorunlar için önerilerde bulunmuştur.

İşler (2003), Arapça ve Türkçede zamanlar üzerine yapmış olduğu çalışmada, iki dilin zamanları arasındaki benzerlikleri ve ayrılıkları ortaya çıkarmış ve “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmıştır. Çalışmada Arapçayı ikinci dil olarak öğrenen Türk öğrencilerin karşılaşması muhtemel güçlükler belirlenmiş ve bu güçlüklerin çözümüne dair önerilerde bulunulmuştur.

Atan (2004), Fransızca ve Türkçede yönelme ve kalma durumlarına ilişkin yapmış olduğu çalışmada “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanarak iki dil arasındaki yönelme ve kalma durumlarının kullanımı açısından benzerlik ve farklılıkları ortaya koymuş ve bu hatalara ilişkin çözüm önerilerinde bulunmuştur.

Doğan (2007), “Türkçede Fiil Çekimleri ve Arap Öğrencilere Öğretimi” adlı çalışmasında Arapçada ve Türkçedeki fiil çekimlerini karşılaştırarak benzeyen ve benzemeyen yönleri ortaya koymuş, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde fiil çekimleri konusunda karşılaşılan sorunlara dair çözüm önerileri sunmuştur.

Sella ve Mavropoulou (2012), “Türk Dilinde Ortaçlar – Yunan Dilinde İlgili Yantümceleri: Türkçede Parasentemler, Yunancada Sentagmlar” adlı çalışmalarında “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmışlar, Türkçe ve Yunancanın söz dizimini ortaya koyarak öğrencilerin yaşadıkları zorlukları belirlemişler ve çözüm önerileri sunmuşlardır.

Şahin (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımdaki ek yanlışlıkları ile ilgili yaptığı çalışmada “yanlış çözümlemesi” yöntemini kullanarak öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hataları tespit etmiş ve bu hataların giderilmesine dair önerilerde bulunmuştur.

Büyükikiz ve Hasırcı (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yaklaşımına göre değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada, Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımda karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümü konusunda önerilerde bulunmuşlardır.

“Karşıtsal çözümleme” yönteminin kullanıldığı yüksek lisans çalışmaları ise şunlardır:

Doğuman (1985), Fransızca ve Türkçede eylem yapıları üzerine yapmış olduğu yüksek lisans tezinde “karşıtsal inceleme” yöntemini kullanmış ve Fransızca’yı ikinci dil olarak öğrenenlerin anadilleri olan Türkçeye bağlı kalarak yapmış oldukları yanlışları tespit ederek bunların azaltılmasını amaçlamıştır.

Can (2005), Arapça öğretiminde harf-i cerler, kullanım alanları ve Türkçede ismin hâlleri üzerine yaptığı yüksek lisans tezinde “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmıştır.

Ulaştığı sonuçlarla anadili Türkçe olan öğrencilerin Arap dilindeki harf-i cer öğrenimlerinin kolaylaştırılmasını amaçlamıştır.

Koç (2006), Arapça ve Türkçedeki zamirler konusunda yüksek lisans tezi olarak yaptığı çalışmasında “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmış ve Arapça öğrenen Türk öğrencilerin Arapça öğrenirken zamirler konusunda karşılaştıkları zorlukların giderilmesi amacıyla iki dil arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya koymuştur.

Cantürk (2007), yüksek lisans tezi olarak hazırladığı çalışmasında Arapça ve Türkçedeki ad tamlamalarını karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Çalışmada Arapça ve Türkçe ad tamlamalarının benzerlikleri ve farklılıkları “karşıtsal çözümleme” yöntemi kullanılarak ortaya koyulmuştur.

Aydın (2007), “Arapça ve Türkçede Cümle Yapısı, Yabancılara Arapça Cümle Öğretimi -Karşıtsal Çözümleme-” isimli çalışmasında Arapça ve Türkçe cümle yapılarını karşılaştırmış ve Arapça cümle öğretimi konusunda yaşanan sorunlara çözüm önerileri sunmuştur.

Yones (2008), Arapçada ve Türkçede soru edatları ile ilgili yaptığı ve yüksek lisans tezi olarak sunduğu Arapça tezinde “karşıtsal çözümle” yöntemini kullanmıştır.

Ünal (2009), Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak öğrenilmesinde birinci yabancı dil İngilizcenin ve karşılaştırmalı dilbilgisinin rolü üzerine yüksek lisans tezi olarak hazırladığı çalışmasında, İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak Fransızca öğrenen Türk öğrencilerin bu dili öğrenme süreçlerini etkileyen faktörleri ortaya koyarken “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmış ve ele alınan süreci kolaylaştıracak önerilerde bulunmuştur.

Yonis (2009) Arapça ve Türkçede istisna edatları ile ilgili Arapça olarak yaptığı yüksek lisans tezinde “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmıştır.

Yahaya (2013), Türkiye ve Nijer Cumhuriyetlerinde Arapça ders kitapları üzerine yaptığı yüksek lisans çalışmasında “karşıtsal çözümleme” yöntemini kullanmıştır. Arapça olarak hazırlanan tezde iki ülkede Arapça öğretimi için hazırlanmış olan ders kitapları karşılaştırılmıştır.

Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitapları ile ilgili çalışmalar ise şunlardır:

Göçer (2007) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi konulu çalışmasında Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından yayınlanmış olan Yabancılar İçin Türkçe (Hitit), Gazi Üniversitesi TÖMER tarafından yayınlanmış olan Yabancılar İçin Türkçe ve Dilset Yayınları tarafından yayınlanmış olan Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti adlı kitapları ölçme ve değerlendirme açısından incelemiştir. Araştırmasının sonunda kitaplardaki ölçme ve değerlendirme bölümünde tespit ettiği eksiklerin giderilmesi için önerilerde bulunmuştur.

Toprak (2011), “Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme” adlı çalışmasında Türkçe öğretimi için hazırlanan kitapların arzulan seviyede olmadıklarını, daha özenli ve dikkatli hazırlanması gerektiğine işaret etmiştir. Kitaplardaki metinlerin, cümlelerin ve örneklerin dilbilgisi kurallarına uygun olması gerektiğini belirtmiştir.

Açık (2011), “Türkçe Öğretimi Üzerine Yabancı Yazarların Hazırladığı Ders Kitaplarında Söz Dağarcığı ve Kültürel Unsurlar: “A Practical Grammar of the Turkish Language”, “Turkish Literary Reader” ve “Gramatika Turetskogo Yazıka” Örneklerinde” adlı bildirisinde yabancıların yazmış oldukları Türkçe öğretimine yönelik kitapları söz dağarcığı ve kültürel unsurlar açısından incelemiştir. İncelemesinde “Türk” algısının Batıda nasıl oluştuğu konusuna da değinmiştir.

Leontiç (2012), Türkçe-Makedonca kitapların Türk dilinin öğretilmesinde ve Türk Edebiyatının tanıtılmasında etkisi konulu çalışmasında İştîp “Gotse Delçev” Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Çağdaş Türk Dili derslerinde Türk dilini öğretmek için kullanılan iki dilli metinleri ve Türkçe-Makedonca kitapları tanıtmış, kitapların yeterli olmadığını iki dilli kitapların sayısının artmasının yararlarından bahsetmiştir.

Tüm ve Sarkmaz (2012) yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri konusunda yapmış oldukları çalışmada Yeni Hitit 1, 2, ve 3 kitaplarındaki okuma metinlerinin kültürel öğeleri ne ölçüde içerdiğini incelemişlerdir. Yaptıkları bu çalışmada kültürel öğelerin üniteler arasında dengeli dağılmadığını tespit etmişler ve günlük yaşamda sıkça yer alması olağan olan deyim ya da atasözlerinin öğretilmesinin önemine değinmişlerdir.

Tok (2013), yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesine yönelik yaptığı çalışmada Yeni Hitit Yabancılar İçin Ders Kitabı 1 ve 2 ile Lale Türkçe Ders Kitabı 1, 2 ve 3 kitaplarını incelemiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin en çok zorlandığı alanın yazma alanı olduğunu belirtmiş, kitaplardaki yazma etkinliklerinde hangi yöntemlerin kullanıldığını tespit etmiştir. Yazma eğitimi ile ilgili sorunları ortaya koyan Tok, bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerde de bulunmuştur.

Şeref ve Yılmaz (2013a), “Arap Öğrencilerin Gökkuşuğu Türkçe Öğretim Seti Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bir İçerik Analizi” isimli çalışmalarında, Yemenli öğrencilerin ders kitaplarının dinleme bölümü haricindeki diğer bölümlerini olumlu bulduklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonunda dinleme etkinliklerine yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Özdemir (2013), yabancılara Türkçe öğretiminde ders malzemelerinin önemi ve işlevsel ders malzemelerinin nitelikleri hakkında yapmış olduğu çalışmada Türkiye dışında Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin alması gereken dil verileri ve sınıfta sergilenen dil

çalışmaları için temel vazifeyi ders malzemelerinin üstlendiğini belirterek ders malzemelerinin sahip olması gereken niteliklerden bahsetmiştir.

Şeref ve Yılmaz (2013b), Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti'ndeki okuma metinleri ile görselliğin bütünselliği konulu araştırmalarında ders kitaplarındaki görselliğin öneminden bahsetmiş, incelenen Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı 1'deki görsellerin metinlerle uyumlu olduğu sonucuna varmışlardır.

Ökten ve Kavanoz (2014), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı ile ilgili yaptıkları çalışmada Elementary Turkish A Complete Course For Beginners, Lâle Türkçe Ders Kitabı, Turkish Grammar For Foreign Students, Türkçe Öğrenelim, Yeni Hitit 1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı adlı ders kitaplarındaki kültür öğretiminin ne ölçüde yer aldığını araştırmışlar ve ders kitaplarında kültür aktarımının önemi üzerinde durmuşlardır. Benzer bir konuda çalışma yapan Şener ve Karaçoban (2013), yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki moral değerleri incelemişler, bireysel ve evrensel ahlak ilkelerinin üzerinde durmuşlardır.

Gün, Akkaya ve Kara (2014), yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesine yönelik yapmış oldukları çalışmada öğretim elemanlarının yabancılar Türkçe öğretimi konusunda kullandıkları kitapların tasarım, içerik ve işlevselliği ile ilgili eleştiri ve önerileri yer almaktadır. Araştırma neticesine göre yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının tasarım, içerik ve işlevsellik açılarından güncellenip geliştirilmesinde yarar bulunduğu vurgulanmıştır.

Zamacıoğlu, Güleç ve İnce (2014), Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış "Türkçe Temel Eğitim 2" ders kitabını biçimsel açıdan incelemişler ve kitabın yanlışlarla dolu

olduğu sonucuna vararak kitaplardaki yanlışlıkların düzeltilmesi ile ilgili önerilerde bulunmuşlardır.

Çetin ve Güleç (2014), Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış “Türkçe Temel Eğitim 2” ders kitabını içerik açısından açıdan incelemişler ve kitapları ana dili öğretim programlarından ve yurt dışında yaşayan öğrenciler için hazırlanmış öğretim programlarından yararlanarak değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Çalışmada ders kitaplarına örnek olması amacıyla Türk kültürünü ve anadilini yaşatmaya yönelik bir ünite konu örneği hazırlayarak çalışmalarına ilave etmişlerdir.

Kaya ve Güleç (2014), Almaya'daki Türk çocukları için hazırlanmış “Türkçe Hazırlık 1” ders kitabını biçimsel açıdan; Karatay ve Güleç (2014), aynı kitabı içerik açısından incelemişlerdir. Çalışmalarda kitapların eksik yönleri belirlenmiş, önerilerde bulunulmuş ayrıca bir ünite konusu ile ilgili örnek bir işleyişe yer vermişlerdir.

Naçakçı (2014), Anadolu Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Ders Kitabı 1-2 kitaplarındaki okuma etkinliklerinin Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterlerine uygunluğu üzerine yapmış olduğu çalışmada okuma etkinlikleri ve metinleri incelemiş, metinlerin yabancılara Türkçe öğretimindeki etkilerini ele almışlardır.

Yılmaz ve Temiz (2014), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Durumları” isimli çalışmalarında Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1, 2 ve 3'teki metinlerin okunabilirlik durumlarını incelemişlerdir. Çalışmanın amacı ders kitaplarındaki metin düzeylerinin öğrenci seviyesine ne kadar uygun olduğunu saptamaktır. Çalışma neticesinde bazı metinlerin öğrenci düzeyinin üstünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2014), Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 2 Ders Kitabı'nı yazma etkinlikleri bakımından incelemiştir. Kitapta en çok güdümlü yazma etkinliklerine yer verildiğini ancak yaratıcı yazma yöntemine çok az yer verildiğini ortaya koymuştur.

Bayezit (2013), "Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Ders Kitaplarındaki Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı" adlı yüksek lisans tezinde Türkçe ve İngilizce ders kitaplarında hangi öğrenme stratejilerinin kullanıldığını tespit etmiş, dil öğrenme stratejileri alanında yapılan çalışma sonuçlarının incelenen ders kitaplarına ne ölçüde yansıdığını tespit etmiştir.

Bölüm III: Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırmacılar, belli bir konu ile ilgili araştırma yaparken o konunun “ne kadar” ya da “ne kadar iyi” olduğunu öğrenmekten çok daha geniş bir bakış açısı elde etmek isterler (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Bazı araştırmalar, tümüyle belgesel verilere dayanır. Bu türden veriler, kendi başlarına araştırmanın odağı olur (Göçer, 2010). Tarama modelleri var olan durumu olduğu şekilde betimlemeyi amaçlar (Altıntaş ve diğerleri, 2013). Nitel bir araştırma olarak yapılan bu çalışmada tarama modellerinden biri olan “doküman incelemesi” deseni kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırma konusu materyallerin analizini ifade etmektedir. Dokümanlar nitel araştırma yaklaşımının en önemli kaynaklarından biridir. Bu tür çalışmalarda araştırmacı, verileri diğer veri toplama yöntemlerine (gözlem, görüşme, anket vb.) ihtiyaç duymadan elde edebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Doküman incelemesi yöntemiyle elde edilen veriler “karşıtsal çözümleme” yaklaşımının yöntemlerinden biri olan “yanlış çözümleme” yönteminin verilerinden hareketle değerlendirilmiştir. Her ne kadar yanlış çözümleme yöntemi yabancı dil öğrenenlerin yaptıkları yanlışların gözlemlenmesi ve analiz edilmesini ifade etmekte ise de, incenen ders kitaplarının yazarlarının Romanya’da yaşayan Türk Tatar azınlığa mensup yazarlar olması nedeniyle hem günlük yaşamda kullandıkları Rumencenin hem de ana dilleri olan Tatar Türkçesinin etkisiyle hem morfolojik hem de semantik alanda yanlışlıklar yaptıkları gözlemlenmiştir.

20. yüzyılın ikinci yarısından, daha doğrusu İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yabancı dil öğrenmeye karşı artan ilgi dolayısıyla dilbilim alanında önemli çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalar, amaç dil ile anadil arasındaki benzer ve farklı yönleri inceleyen

karşıtsal dilbilimin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Lado'nun *Linguistics Across Cultures* adlı kitabı karşıtsal dilbilim çalışmalarının başlangıcı olarak kabul edilmiştir (İşler, 2002b).

Karşıtsal çözümleme, dil öğretiminde karşılaşılan güçlükleri aktarıma ve anadili girişimine dayandırmaktadır. Zamanla bütün güçlüklerin aktarım ve anadili girişimiyle açıklanmadığını görünce dilciler başka yöntem arayışına girmiş ve yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemeye alternatif olarak görülmüştür (İşler, 2002b). *Yanlış çözümlemesi öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlemlenmesi ve belli bir sisteme göre sınıflandırılıp analiz edilmesidir* (Bölükbaş, 2011). Karşıtsal çözümlemeyi içeren yanlış çözümlemesi çalışmaları çerçevesinde öğrencilerin yapmış oldukları yanlışların en önemli faktörü “anadilden kaynaklanan olumsuz aktarım yanlışları”dır. Bir diğer faktör ise “dil içi gelişimsel yanlışlar”dır. Bu yanlışlar ise hedef dili öğrenimde yapılan yanlışlardır (Bölükbaş, 2011).

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, Romanya ilköğretim okullarında Türk azınlığın Türkçe derslerinde ders kitabı olarak kullanılan sekiz ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada incelenen sekiz ders kitabı evrenin tamamını temsil etmektedir. Bu ders kitaplarının adları, yazarları, basım yerleri ve basım yılları şu şekildedir:

- Alfabe, Naile Velişa-Leman Ali, Editura Didactica Pedagogica, Galati, 2011
- Türkçe Ders Kitabı II, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Galati, 2011
- Türkçe Ders Kitabı III, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 2000
- Türkçe Ders Kitabı IV, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 1998

- Türk Dili ve Edebiyat Dersleri V'inci Sınıf, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 2000
- Türk Dili ve Edebiyat Dersleri VI'inci Sınıf, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 2004
- Türk Dili ve Edebiyat Dersleri VII'inci Sınıf, Ali Cafer Ahmet Naci – Mustafa Ali Mehmet, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 1999
- Türk Edebiyatı Türk Dili VIII Sınıf Dersleri, Ulgean Ene Memedemin, Belghıuzar Buliga Cartali, Editura Didactica Pedagogica, Bucureşti, 2005

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ders kitapları araştırmacı tarafından okunmuş, okuma esnasında karşılaşılan yanlışlar “inceleme formu”na işlenmiş, yanlışlar kategorilere ayrılarak frekans tabloları oluşturulmuştur. Tablolar ve yapılan yanlışlıklar yola çıkarak ve “yanlış çözümlemesi” yönteminin verilerinden hareketle yanlışlıkların nedenleri üzerinde yorumlarda bulunulmuştur.

Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde Romanya ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki yazım, noktalama yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve maddi hatalar tespit edilerek yanlışlıkların sebepleri hakkında yorumlarda bulunulmuştur.

Ders kitaplarındaki yanlışlıklar yazım yanlışlıkları, noktalama yanlışlıkları, anlatım bozuklukları ve maddi hatalar olarak dört başlık altında incelenmiştir. Ders kitaplarındaki yanlışlarla ilgili frekans (f) tabloları oluşturulmuş, yanlışlardan örnekler verilmiş ve bu yanlışlıkların sebepleri hakkında yorumlarda bulunulmuştur.

Yazım Yanlışlıkları

Bu kısımda ders kitapları yazım yanlışlıkları bakımından incelenmiştir. Yazım yanlışlıklarının tespitinde TDK'nin çevrimiçi (online) yazım kılavuzu esas alınmıştır. Yazım yanlışlıkları ile ilgili 27 başlık altında tespit edilen 4517 yanlışlık ve bu yanlışlıkların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6:

Ders Kitaplarındaki Yazım Yanlışlıklarının Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Düzeltilme işareti ile ilgili yanlışlıklar	16	11	37	58	274	439	611	94	1546
Kesme işareti / kısa çizgi kullanılan kelimeler	0	0	1	0	9	20	31	0	61
a > e / e > a değişimleri	-	2	9	-	21	44	29	-	105
ı > i / i > ı değişimleri	12	5	2	8	40	73	78	4	222
Diğer ünlü değişimleri	1	10	7	36	77	69	90	9	299
Kelimenin yapısında ünlü/ünsüz düşmesi/türemesi	1	0	0	9	38	53	40	0	139
b > p / p > b değişimleri	1	0	0	0	1	3	4	1	10
g > ğ / v > ğ değişimleri	0	0	0	2	4	1	2	2	11
ğ > g / k değişimleri	28	2	1	2	14	11	19	23	100
h > k değişimleri	5	1	0	0	0	0	0	0	6
t > d değişimleri	0	2	0	4	14	33	24	3	80

Diğer ünsüz değişimleri	-	-	-	2	5	4	3	1	15
Sayıların yazımı ile ilgili yanlışlıklar	2	10	7	1	12	23	23	-	78
İkilemelerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar	-	4	1	13	22	24	27	-	91
Pekiştirmeli sözlerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar	-	1	4	1	1	-	-	-	7
Bağlaç olan da / de'nin yazımıyla ilgili yanlışlıklar	1	1	-	10	35	18	19	-	84
Büyük ünlü uyumuna aykırı durumlar	-	6	7	11	33	40	40	4	141
Ünlü düşmesi ile ilgili yanlışlıklar	3	4	2	8	15	34	16	4	86
Ünlü daralması ile ilgili yanlışlıklar	-	10	28	37	95	100	130	-	400
Ünsüz sertleşmesi ile ilgili yanlışlıklar	1	-	-	1	4	6	3	1	16
Ünsüz yumuşaması ile ilgili yanlışlıklar	-	-	-	2	9	6	5	1	23
Birleşik fiillerin yazımıyla ilgili yanlışlıklar	-	-	4	6	20	10	25	5	70
Birleşik kelimelerin yazımıyla ilgili yanlışlıklar	8	20	27	47	111	106	112	22	453
Özel isimlerin yazımıyla ilgili yanlışlıklar	3	8	-	5	50	164	179	5	414
Kısaltmalarla ilgili yanlışlıklar	-	-	-	-	2	8	27	-	37
Fiil çekimi yanlışlıkları	2	3	4	1	3	-	2	-	15
Hecelere ayırma yanlışlıkları	1	-	-	-	-	3	4	-	8
Toplam	85	100	141	264	909	1292	1543	179	4517

Tespit edilen yanlış kategorileri içinde düzeltme işareti ile ilgili yanlışlıklar (f=1546) diğer kategorilere göre daha çok öne çıkmaktadır. V (f=2703), VI (f=4334) ve VII. sınıf (f=5062) ders kitaplarındaki yanlışlıkların diğer sınıfların ders kitaplarına göre daha çok olduğu görülmektedir.

Düzeltilme işareti ile ilgili yanlışlıklar

Düzeltilme işareti kullanımı ile ilgili 245 farklı kelimedede 1546 yanlışlık yapıldığı, bunlardan 236 (f= 1519) tanesinin düzeltme işareti bulunmaması gerektiği hâlde düzeltme işaretinin kullanıldığı kelimeler, 9 (f=27) tanesinin de düzeltme işareti bulunması gerektiği

hâlde düzeltme işareti kullanılmayan kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Bu yanlışlıkların kitaplara göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Düzeltilme İşaretleri ile İlgili Yanlışların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Düzeltilme işareti bulunmaması gereken kelimeler	16	11	37	56	272	431	598	92	1519
Düzeltilme işareti bulunması gereken kelimeler	-	-	-	2	2	8	13	2	27
Toplam	16	11	37	58	274	439	611	94	1546

Tablo 7 incelendiğinde VI. ve VII. sınıf ders kitaplarındaki yanlış sayısının diğer ders kitaplarına göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Düzeltilme işareti bulunması gerektiği hâlde bulunmayan kelimeler ve kitaplara göre frekansları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Düzeltilme İşaretleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
âb	-	-	-	-	-	-	2	-	2
âbide	-	-	-	-	2	-	-	-	2
adâlet	-	-	-	-	-	-	1	-	1
âdî / âdi	-	-	-	-	-	2	4	-	6
âdetâ	-	-	-	-	-	-	3	-	3
âfet	-	-	-	-	-	2	3	3	8
âfiyet	-	-	-	2	1	3	1	-	7
âh	-	-	-	-	1	-	5	-	6
âhâli	-	-	-	-	-	2	-	-	2
âhenk	-	-	-	-	-	-	2	-	2
ahlâk / ahlâkî	-	-	-	-	2	6	8	1	17
âit	-	-	-	-	-	4	2	-	6
alâka	-	-	-	1	-	-	5	1	6
aleâde / alelâcele	-	-	-	-	-	1	2	-	3
alâmet	-	-	-	-	-	-	2	-	2
alârm	-	-	-	-	-	-	8	-	8
âlet	-	-	3	2	4	16	13	-	38

âlicenap	-	-	-	-	-	1	-	-	1
âmir	-	-	-	-	2	-	2	-	4
ârif / mârifet	-	-	-	-	-	-	7	-	7
asâ	-	-	-	-	5	-	-	-	5
asilzâde	-	-	-	-	-	-	2	-	2
âşikâr	-	1	-	-	-	1	-	-	2
âşiret	-	-	-	-	-	1	-	-	1
belâ	-	-	2	2	4	7	2	2	19
bilâkis	-	-	-	-	-	-	2	-	2
birâder	-	-	-	-	-	-	4	-	4
bîtaraf / bîperva	-	-	-	-	-	-	3	-	3
câhil	-	-	-	-	-	3	-	-	3
câiz	-	-	-	-	-	1	-	-	1
cefâ	-	-	-	-	-	-	1	-	1
cellât	-	-	-	-	1	4	4	-	9
cevâhir	-	-	-	-	-	2	-	-	2
ceylân	-	-	-	-	2	-	2	-	4
ciddî	-	-	-	-	3	2	-	1	6
cilâ	-	-	-	-	5	-	1	-	6
çâre	-	-	-	-	-	-	1	-	1
dâima	-	-	-	-	-	1	1	-	2
dâva	-	-	-	-	-	-	2	-	2
delîl	-	-	-	-	2	-	1	-	3
devâ	-	-	-	-	3	-	1	-	4
dîn	-	-	-	-	-	1	-	-	1
divâne	-	-	-	-	2	-	-	-	2
diyâr	-	-	-	-	-	-	2	-	2
duâ / bedduâ	-	-	-	-	2	1	3	-	6
eflâtun	-	-	-	-	-	-	1	-	1
evlât	4	-	4	-	6	7	7	6	34
evvelâ	-	-	1	1	-	3	5	2	12
fecî	-	-	-	-	-	-	1	-	1
fedâ	-	-	-	-	-	2	2	-	4
felâket	-	-	-	-	1	8	8	2	19
fenâ	-	-	-	-	-	1	-	-	1
fetvâ	-	-	-	-	-	1	-	-	1
filân	-	-	-	-	1	4	7	-	12
günâh	-	-	-	-	1	-	2	-	3
gâye	-	-	-	-	-	2	-	-	2
hâ	-	-	-	-	1	-	-	-	1
hâdise	-	-	-	-	-	2	5	-	7
hâfıza	-	-	-	-	-	-	2	-	2
hâin	-	-	-	-	-	1	4	-	5

istidât	-	-	-	-	1	-	-	-	1
kâinât	-	-	-	-	-	1	-	-	1
kanî	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kanunî	-	-	-	-	-	4	-	-	4
kazarâ	-	-	-	-	-	-	2	-	2
kelâm	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Kemâl	-	-	-	-	4	-	-	-	4
kıyâmet	-	-	-	-	-	1	-	-	1
kinâye	-	-	-	-	-	2	-	-	2
kurşunî	-	-	-	-	1	-	-	-	1
küheylân	-	-	-	-	-	-	4	-	4
külâh	2	-	-	-	2	-	-	-	4
lâ	-	-	-	-	-	-	2	-	2
lâcivert	1	-	-	-	-	-	-	-	1
lâf	-	-	3	-	3	6	8	1	21
lâhza	-	-	-	-	2	-	1	-	3
lâhana	-	-	-	-	12	1	1	-	14
lâhmacun	-	-	-	-	-	-	2	-	2
lâkayt	-	-	-	-	-	-	1	-	1
lâkırtı	-	-	-	-	-	-	1	-	1
lâkin / velâkin	-	1	4	5	28	32	18	-	88
lâle	1	-	-	12	3	2	1	-	19
lâmba	-	-	-	-	2	4	-	-	6
lânet	-	-	-	-	-	2	4	-	6
lâpa lâpa	-	2	2	-	-	-	-	-	4
lâstik	-	-	-	7	-	8	-	2	17
lâtife	-	-	1	-	-	2	-	-	3
lâtin	-	-	-	-	2	1	3	-	6
lâyık	-	-	1	1	11	6	5	-	24
lâzım	-	-	5	3	6	12	22	4	52
leylâ	-	1	-	-	-	-	-	7	8
leylâk	-	-	-	-	-	2	-	-	2
liyâkat	-	-	-	-	-	2	-	-	2
maddî	-	-	-	-	-	3	-	-	3
mâdem	-	-	-	-	1	-	-	-	1
mahcubâne	-	-	-	-	1	-	-	-	1
mahlûk	-	-	-	1	1	-	1	-	3
mahsûl	-	-	-	-	4	2	-	-	6
mâhut	-	-	-	-	-	2	-	-	2
mahzûn	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Mâlik	-	-	-	-	-	-	4	-	4
mâlûm	-	-	-	-	1	-	2	-	3
mânâ	-	-	-	-	6	12	6	-	24

manevî	-	-	-	-	-	1	-	-	1
manivelâ	-	-	-	-	-	-	3	-	3
mâsum	-	-	-	-	-	-	3	-	3
mecburî	-	-	-	-	-	1	-	-	1
macrâ	-	-	-	-	-	1	-	-	1
mehtâp	-	-	-	-	-	-	-	1	1
meselâ	-	-	-	-	24	64	64	4	166
meşrubât	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Mevlâ	-	-	-	-	1	-	1	-	2
Mevlevî	-	-	-	-	-	1	-	-	1
milât	-	-	-	-	2	2	2	-	6
mirâs	-	-	-	-	-	-	1	-	1
misâl / emsâl	-	-	-	-	5	4	6	-	15
muhtaç	-	-	-	-	-	-	1	-	1
mübârek	-	-	-	-	-	-	1	-	1
mülâyim	-	-	-	-	-	2	-	-	2
münâsip	-	-	-	-	-	-	1	-	1
müsâde / müsâade	-	-	-	1	3	-	1	-	5
müşkilât	-	-	-	-	-	-	2	-	2
nâçâr	-	-	-	-	2	-	2	-	4
nâçiz	-	-	-	-	-	-	1	-	1
nâra	-	-	-	-	-	3	4	-	7
nevrûz	-	-	-	-	-	-	7	-	7
nihâyet	-	-	-	-	1	2	1	-	4
pâk	-	-	-	-	2	-	-	-	2
payidâr	-	-	-	-	-	-	1	-	1
pilâv	-	-	1	2	1	1	3	-	8
pîr	-	-	-	-	2	-	1	-	3
plâk	-	-	-	-	-	-	1	-	1
plân	-	-	-	-	1	2	4	10	17
Rabbî	-	-	-	-	-	-	1	-	1
rivâyet	-	-	-	-	-	-	2	-	2
sâde	-	-	-	1	-	1	-	-	2
sâf	-	-	-	-	-	1	3	-	4
sahûr	-	-	-	-	-	-	2	-	2
sâkin	-	-	1	-	-	-	-	-	1
samimî	-	-	-	-	-	-	1	-	1
sâye	-	-	-	-	3	-	2	-	5
selâm	-	1	1	6	10	14	9	3	44
serserî	-	-	-	-	-	-	1	-	1
seyahatnâme	-	-	-	-	-	1	-	-	1
İslâv	-	-	-	-	-	1	-	-	1
silâh	1	-	-	-	2	1	2	2	8

siyasî	-	-	-	-	-	-	-	1	1
suâl	-	-	-	1	-	1	2	-	4
sûr	-	-	-	-	-	-	2	-	2
sülâç	-	-	-	-	-	-	1	-	1
şâyân	-	-	-	-	-	1	-	-	1
şâyet	-	-	-	-	-	-	1	-	1
şifâ	-	-	-	-	1	-	-	-	1
tâ	-	-	-	-	-	1	5	-	6
tâbî	-	-	-	-	-	3	2	-	5
tabîî	-	-	-	-	8	4	9	2	23
tâbir	-	-	-	-	1	-	-	-	1
tâciz	-	-	-	-	-	2	-	-	1
tâc	-	-	-	-	4	-	4	-	8
târiz	-	-	-	-	-	2	-	-	2
telâş	-	3	3	1	4	10	5	2	28
tellâk	-	-	-	4	-	-	-	-	4
tellâl	-	-	-	-	-	1	2	-	3
tâmir	-	-	-	-	-	-	1	-	1
tâze	-	-	-	-	-	-	1	-	1
teşkilât	-	-	-	-	-	-	1	-	1
tûbâ	-	-	-	-	-	-	-	2	2
tulûat	-	-	-	-	-	-	-	1	1
tûran	-	-	-	-	-	-	2	-	2
ulvî	-	-	-	-	-	1	-	-	1
usûl	-	-	-	-	1	2	-	-	3
vâdetmek	-	-	-	-	-	-	3	-	3
vâdi	-	-	-	-	1	4	-	-	5
vahşî	-	-	-	-	-	-	1	-	1
vâli	-	-	-	-	-	3	-	-	3
vâlide	-	-	-	-	-	-	-	2	2
vâsıl	-	-	-	-	-	-	-	2	2
vaveylâ	-	-	-	-	1	-	-	-	1
vedâ	-	-	-	-	-	-	3	1	4
vefâ	-	-	-	-	-	-	3	-	3
vilâyet	-	-	-	-	-	1	1	-	2
yâ	-	-	-	1	-	1	4	-	6
yabanî	-	2	-	-	-	-	-	-	2
yâd (yad: yabancı)	-	-	-	-	-	2	2	-	2
yâdigâr	-	-	-	-	-	1	-	-	1
yâni	-	-	-	-	1	-	-	-	1
yaylâ	-	-	-	-	1	4	7	-	12
zâhir	-	-	-	-	-	1	-	-	1
zâlim	-	-	-	-	1	6	7	-	14

zâ _t	-	-	-	-	-	-	1	-	1
zâ _{yi}	-	-	-	-	-	-	2	-	2
zekî	-	-	-	-	-	1	-	-	1
ziyân	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Toplam	16	11	37	56	272	431	598	92	1519

Tablo 8 incelendiğinde yanlışların VI. ve VII. sınıflarda yoğunlaştığı görülmektedir. Hattâ (f=81), lâkin/velâkin (88), lâzım (52), meselâ (166) ve selâm (44) kelimelerinin yazımı ile ilgili yanlışlar diğerlerine nazaran daha çok karşılaşılan yanlışlar olarak öne çıkmaktadır.

İncelenen kitaplarda düzeltme işareti bulunması gerektiği hâlde düzeltme işareti kullanılmayan 9 farklı kelime ve bu kelimelerin kitaplardaki frekansları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9:

Düzeltilme İşareti Eksik Olan Kelimelerin Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
alem (âlem)	-	-	-	1	1	-	-	-	2
alim (âlim)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
aşık (âşık)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
derhal (derhâl)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
hal (hâl)	-	-	-	1	1	3	6	1	12
kağıt (kâğıt)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
mezkûr (mezkûr)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
pekalâ / ala (pekâlâ / âlâ)	-	-	-	-	-	2	3	-	5
sükûn (sükûn)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Toplam	-	-	-	2	2	8	13	2	27

Tablo 9’da VI ve VII. sınıf kitaplarındaki hataların diğerlerine nazaran daha çok olduğu görülmektedir. “hal” kelimesi 12 hatalı kullanımla diğerlerine göre öne çıkmaktadır.

Kesme işareti / kısa çizgi kullanılan kelimeler

Türk Dil Kurumu’nun güncel yazım kılavuzunda eski yazım kılavuzlarında gördüğümüz ve bazı kelimelerde kullanılan kesme işaretleri ve kısa çizgi işaretleri artık

kullanılmamaktadır. Ancak incelediğimiz kitaplarda bazı kelimelerin eski imlalarının kullanılarak kesme işareti ve kısa çizgi ile yazıldıkları görülmüştür. Tespit edilen 16 kelime ve bu kelimelerin kitaplardaki frekansları Tablo 10’da gösterildiği gibidir.

Tablo 10

Kesme İşareti ile İlgili Yanlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
an’ane (anane)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
bi-l-mukabele (bilmukabe)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
cür’et (cüret)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
çarh-ı felek (çarkifelek)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
kat’iyen (katiyen)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
kıt’a (kita)	-	-	-	-	7	7	12	-	26
ma’da (maada)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
mel’un (melun)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
mes’ut (mesut)	-	-	-	-	-	-	3	-	3
neş’e (neşe)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
san’at (sanat)	-	-	-	-	1	9	1	-	11
sar’a (sara)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
sü-i-istimal (suiistimal)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
sür’at (sürat)	-	-	1	-	-	-	1	-	2
tâli’ (talih)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
vak’a (vaka)	-	-	-	-	-	1	4	-	5
Toplam	0	0	1	0	9	20	31	0	61

Tablo 10 incelendiğinde yanlıkların VI. ve VII. sınıf ders kitaplarında yoğunlaştığı, I, II, IV ve VIII. sınıf kitaplarında bu başlıkla ilgili herhangi bir yanlıkların bulunmadığı görülmektedir. Bu kategoride 26 yanlıklık ile “kıt’a” kelimesinde ve 11 yanlıklık ile “san’at” kelimesinde yapılan yanlıkların diğerlerine göre daha çok belirgin olduğu görülmektedir.

a > e / e > a değişimleri

İncelenen ders kitaplarındaki bazı kelimelerin yazımında “a” sesi yerine “e”, bazı kelimelerde de “e” sesi yerine “a” sesi kullanıldığı görülmüştür. Bu kategoride tespit edilen 7 kelime ve bu kelimelerle ilgili tespit edilen 105 yanlıkların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir.

ıp (ip)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
İslam	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Istanbul	-	-	-	-	10	17	22	-	49
ışte (işte)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
ihlamur (ihlamur)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
inkılap (inkılap)	-	-	-	-	-	5	-	-	5
irak (ırak)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
isparmoz (ispazmoz)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
ısrar (ısrar)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
kiliç (kılıç)	2	-	-	-	-	-	-	-	2
kıs kıs (kıs kıs)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
kiymetli (kıymetli)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
musıki (musiki)	-	-	-	-	2	2	2	-	6
mülâyım (mülayim)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
mütevazi (mütevazı)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
nışan (nişan)	-	2	1	-	-	-	-	-	3
Rıdvan (Rıdvan)	-	2	1	-	-	-	-	-	3
sıcak (sıcak)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
sihhat (sihhat)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
sivişmek (sıvışmak)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
şahıs (şahıs)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
vakıt (vakit)	-	1	-	-	-	1	-	-	2
zından (zindan)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Toplam	12	5	2	8	40	73	78	4	222

Bu kategoride tespit edilen 35 kelimededen “ayni” (f=109) ve “İstanbul” (f=48) kelimeleri yanlış sayısı bakımından diğer kelimelere göre daha belirgin olarak öne çıkmaktadır. Bu kategorideki yanlışlıkların en önemli sebebin diğer Avrupa dillerinde olduğu gibi Rumencede de “ı” harfinin olmaması olduğu düşünülmektedir. Rumencede “ı” harfinin olmamasının karışıklığa neden olduğu, bazen “ı” yerine “i”, bazen de “i” yerine “ı” sesinin kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca Rumencede “i” harfinin büyük yazımı “I” şeklinde olduğundan “İstanbul”, “İlker” gibi kelimelerin yazımında yanlışlık yapılmasına neden olmuştur.

Diğer ünlü değişimleri

Bu kategoride ö > e, ı/i > u/ü, i > e, u > ü, o > ö, u > ü, o/ö > u/ü değişimleri ele alınmıştır. Yanlış yazıldığı tespit edilen 26 kelime ve bu kelimelerle ilgili 299 yanlış kullanım ve bu yanlışların sınıflara göre dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13

Diğer Ünlü Değişimleri ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
atelye (atölye)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
camus (camız)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
çünkü (çünkü)	-	-	-	-	1	-	2	-	3
dürbin (dürbün)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
iğri (eğri)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
fikara (fukara)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
gusul (gusül)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
hücum (hücum)	-	-	-	-	-	-	8	-	8
hurmet (hürmet)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
il (el)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
eyi (iyi)	-	-	-	1	-	-	1	-	2
keşki (keşke)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
motör (motor)	-	2	2	3	-	-	-	-	7
müzdariip (muzdarip)	-	-	-	-	-	-	-	2	2
nüzül (nüzul)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
öveyk (üveyk)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
unmak (onmak)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
rutbe (rütbe)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
Romen / Romence (Rumen/Rumence)	1	8	5	25	71	53	70	3	236
sivilci (sivilce)	-	-	-	-	-	-	-	2	2
şimendüfer (şimendifer)	-	-	-	2	-	-	1	-	3
şöför (soför)	-	-	-	-	-	5	-	-	5
ünvan (unvan)	-	-	-	-	1	3	3	-	7
üslup (üslup)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
vaid (vaat)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
vucut (vücut)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Toplam	1	10	7	36	77	69	90	9	299

Bu kategoride en çok rastlanan yanlışlık 236 yanlış kullanımla “Romen / Romence” kelimesi olmuştur. STS’ye göre “Rumen / Rumence” olarak yazılması gereken kelimenin bu

yanlış kullanımı kaynak taraması esnasında Türkçe makale ve bildirimlerde de yaygın olarak yer aldığı görülmüştür. Bu kategoride V. sınıf (f=77), VI. sınıf (f=69) ve VII. sınıf (f=90) kitaplarındaki yanlış kullanımların diğer sınıflara göre daha çok olduğu görülmektedir.

Ünlü/ünsüz düşmesi/türemesi yanlışlıkları

Bu kategoride kelimedeki yapılmaması gerektiği hâlde yanlış olarak ünlü/ünsüz düşmesi/türemesi yapılmış kelimeler yer almaktadır. Bu kategoride tespit edilen 27 kelime ve bu kelimelerin yer aldığı 139 yanlış kullanım ve bu yanlış kullanımların ders kitaplarına göre dağılımı tablo 14'teki gibidir.

Tablo 14

Ünlü/Ünsüz Düşmesi/Türemesi ile İlgili Yanlışlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
afv (af)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
aht (ahit)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
apartıman (apartman)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
arslan (aslan)	-	-	-	-	-	9	-	-	9
aşına (aşna)	-	-	-	-	-	3	-	-	3
barsak (bağırsak)	-	-	-	7	-	-	-	-	7
beyt / dizey (beyit / dize)	-	-	-	-	1	2	-	-	3
biribiri... (birbiri...)	-	-	-	-	10	20	28	-	58
bulûz (bluz)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
ebediyyen (ebediyen)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
fabül (fabl)	-	-	-	-	14	-	-	-	14
feyzozof (filozof)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
gurup (grup)	-	-	-	-	2	10	2	-	14
Hakk (Hak)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Hıdırlez (Hıdırellez)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Hıristiyan (Hristiyan)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
Hümay (Hüma)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
kalemtraş (kalemtraş)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
kolleksiyon (koleksiyon)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
kıral (kral)	-	-	-	-	1	1	1	-	1
nabz (nabız)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
rasgelmek (rast gelmek)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
sadr (sadır)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
sarmısak (sarımşak)	-	-	-	-	-	1	-	-	1

tama (tamah)	-	-	-	-	3	-	-	-	3
vekiliharç (vekilharç)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
zatürree (zatürre)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Toplam	1	0	0	9	38	53	40	0	139

Bu kategoride “biribiri...” (f=58), “fabül” (f=14) ve “gurup” (f=14) kullanımlarının diğer kullanımlara göre öne çıkan yanlış kullanımlar olduğu görülmektedir. Yine bu kategoride de V. sınıf (f=38), VI. sınıf (f=53) ve VII. sınıf (f=40) kitaplarındaki yanlışlıkların diğer sınıflara göre daha çok olduğu görülmektedir.

b > p / p > b değişimleri

Bu kategoride tespit edilen 7 kelime ve bu kelimelerin yer aldığı 10 yanlış kullanım ve bu yanlış kullanımların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 15:

b > p / p > b Değişimleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
abdal (aptal)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
harb (harp)	-	-	-	-	-	-	1	1	2
mağlub (mağlup)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
tıb (tıp)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
bazu / bazı (pazı)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
pazlamaç (bazlama)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
sahib (sahip)	1	-	-	-	-	-	1	-	2
Toplam	1	0	0	0	1	3	4	1	10

g > ğ / v > ğ değişimleri

Bu kategoride tespit edilen 5 kelime ve bu kelimelerin yer aldığı 11 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 16’da gösterilmiştir.

ugurlamak (uğurlamak)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
yagmur (yağmur)	6	-	-	-	-	-	-	-	6
yavrucugum (yavrucuğum)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
yemege (yemeğe)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
yüregi (yüreği)	1	1	-	-	-	-	-	-	2
zagar (zağar)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Toplam	28	2	1	2	14	11	19	23	100

Bu kategoride “öge” (f=68) kelimesinin yanlış kullanımı diğer kullanımlara göre daha çok öne çıkmaktadır. Ayrıca diğer yanlış kategorilerine göre bu kategoride I. sınıf kitabındaki yanlışların daha çok olduğu görülmektedir. Bu yanlışlıkların hem Rumencenin hem de Tatar Türkçesinin etkisi ile yapıldığı düşünülmektedir. Rumen alfabesinde “ğ” harfi bulunmamaktadır. Ayrıca Tatar Türkçesinde de “ğ” sesi yerine Kuzey Türkçesinin diğer lehçelerinde olduğu gibi “g” sesi kullanılmaktadır.

h > k değişimleri

h > k değişmesi ile ilgili yazımda yanlışlık yapılan iki kelime ve bu kelimelerle ilgili 6 yanlış kullanım tespit edilmiştir. Bu yanlışlıkların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18

h > k Değişimleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
Kalil (Halil)	5	-	-	-	-	-	-	-	5
kerkes (herkes)	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Toplam	5	1	0	0	0	0	0	0	6

Bu kategorideki yanlışlıkların Tatar Türkçesinin etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir. Tatar Türkçesinde diğer kuzey lehçelerinde olduğu gibi “h” sesi yerine “k” sesi kullanılmaktadır. “Kalil” kelimesinin 5 yanlış kullanımının tespit edildiği I. sınıf kitabının bu kategoride en çok yanlışlık bulunan ders kitabı olduğu görülmektedir.

t > d değişmeleri

t > d değişmeleri ile ilgili tespit edilen 13 kelime ve bu kelimelerle ilgili 80 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

t > d Değişmeleri ile İlgili Yanlılıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
Bağdad (Bağdat)	-	-	-	-	-	4	-	-	4
cebredmek (cebretmek)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
cedvel (cetvel)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
dad (tad)	-	1	-	-	1	-	-	-	2
desti (testi)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
epizod (epizot)	-	-	-	-	-	-	-	2	2
hudud (hudut)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
imdad (imdat)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
işidmek (işitmek)	-	1	-	4	-	-	-	-	5
kerpeden (kerpeten)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
mikdar (miktar)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Nasreddin (Nasrettin)	-	-	-	-	12	25	19	-	56
Ruşdiye (Rüştiye)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Toplam	0	2	0	4	14	33	24	3	80

Tespit edilen yanlış kullanımlardan en çok dikkat çeken kelime 56 kullanımla “Nasreddin” kelimesidir. Bu kullanım kelimenin eski imlasına uygundur. Ancak güncel yazım kılavuzuna göre kelimeyi “Nasrettin” olarak yazmak gerekmektedir.

Diğer ünsüz değişmeleri

Yukarıdaki ünsüz değişmeleri ile ilgili kategorilere girmeyen ancak yanlış kullanılmış olduğu tespit edilen 12 kelimenin ders kitaplarındaki dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Diğer Ünsüz Değişmeleri ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Kelime	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
aferim (aferin)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Genap (Cenap)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
felc (felç)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
gadap (gazap)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
gaytan (kaytan)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
kanbur (kambur)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kazel (gazel)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Kirilik (Kiril)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
nergiz (nergis)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
peşref (peşrev)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
tenbih (tembih)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
tüğ (tüy)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Toplam	-	-	-	2	5	4	3	1	15

Bu kategorideki kelimelerden en çok dikkat çeken yanlışlık $m > n$ değişmesi olan kelimelerde (aferim, kanbur, tenbih) görülmektedir. $k > g$ değişmesi ile ilgili iki kelime (gaytan, kazel), $c > ç$ değişmesi (felc), $z > d$ değişmesi (gadap), $s > z$ değişmesi (nergiz), $v > f$ değişmesi (peşref), $y > ğ$ değişmesi (tüğ) ve $c > g$ değişmesi (Genap) ile ilgili olarak da birer yanlış tespit edilmiştir. Yanlışlıkların büyük çoğunluğu Türkçenin eski imlasına uygun olarak yazımından kaynaklanmaktadır. “Genap” kelimesinde ise yanlışlığın Rumencenin etkisiyle yapıldığı görülmektedir. Rumencede “ge” kullanımı “ce” şeklinde olunmaktadır.

Sayıların yazımıyla ilgili yanlışlıklar

Sayıların yazımı ile ilgili yapılan yanlışlıkları “sayıların yazımı ile ilgili yanlışlıklar” ve “sayılara getirilen eklerle ilgili yanlışlıklar” olmak üzere iki kategoride toplamak mümkündür. Bu kategoride tespit edilen yanlışlıkların sınıflara göre dağılımı Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Sayıların Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Sayıların yazımı	2	5	7	1	10	15	12	-	52
Sayılara getirilen ekler	-	5	-	-	2	8	11	-	26
Toplam	2	10	7	1	12	23	23	-	78

TDK yazım kuralları ile ilgili açıklamalarında “Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır: *iki yüz, üç yüz altmış beş, bin iki yüz elli bir vb.*” (YK) denmektedir. Tablo 21’de görüleceği üzere incelenen kitaplarda sayıların yazımı ile ilgili 52 yanlışlık tespit edilmiştir. Bu yanlışlıklardan bazıları şu şunlardır:

Kaya canavarını öldürene beşyüz altın. (I, 92)

Beşyüzbin ley, dedi Adil. (II, 51)

Siz için onbeş tane seçmişim ben; (III, 78)

...bu ova yüz-yüzelli sene evvel yaban bitkilerle kaplı idi. (IV, 130)

Türk edebiyatının bin üçyüz yıldan fazla bir geçmişi vardır. (V, 8)

Onsekiz başı, yedi kuyruğu ve yirmisekiz ayağı var. (VI, 21)

Çık, ey, yüzbin mızrağımız! (VII, 21)

TDK yazım kuralları ile ilgili açıklamada “Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır: *15., 56., XX.; 15’inci, 56’nci, XX’nci vb.*” (YK) denmektedir. Bu kurala uyulmayan 26 yanlış kullanımdan bazıları ise şunlardır:

25-inci sayfadaki resime bakarak, “Biz de çalışıyoruz” başlıklı bir yazı yazınız. (II, 26)

Koroğlu, XVI-ıncı yüzyılın sonlarında ve XVII-nci yüzyılın başlarında... (V, 34)

Örneklerde de görüleceği üzere sıra sayılarının yazımında kesme işareti (') yerine kısa çizgi kullanılmıştır. Bazı cümlelerde ise "Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz: 8. 'inci değil 8'inci, 2. 'nci değil 2'nci vb." (YK) uyarısına uygun olmayan kullanımlar tespit edilmiştir:

V.-ınci Sınıf Gramer derslerinde birçok şeyler öğrenmiştik. (VI, 16)

Fakat, tam 24. üncü kilometrenin yarısına vardığı zaman, birdenbire keksin bir düdük öttürdü. (VII, 144)

...matbaa ...Osmanlı İmparatorluğu'nda, ancak, 18.-ınci yüzyılın ilk yarısında (1727 yılından sonra) kabul edilmiştir. (VII, 162)

Sayılarla getirilen diğer çekim eklerinin kesme (') işareti ile ayrılması gerekmektedir. Bazı cümlelerde hiç kesme işareti kullanılmadığı, bazı cümlelerde ise kesme işareti yerine kısa çizgi (-) işareti kullanıldığı tespit edilmiştir:

Onun kenarında çepeçevre 1-den 12-ye kadar rakamlar yazılı. (II, 38)

Büyüğü ise, 12-de. (II, 39) [12'de]

1922 de yayınladığı Çalığışu romaniyle geniş ün sağladı. (VI, 100)

Barbu Delavrancea 1858 yılında doğmuş ve 1918 de ölmüştür. (VII, 84)

TDK'nın sayılarla ilgili açıklamasında "Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: 2'şer değil ikişer, 9'ar değil dokuzar, 100'er değil yüzer vb." (YK) denmektedir. V. Sınıf kitabında bu kurala uymayan bir kullanım tespit edilmiştir:

...mısralar 14-er hecelidir. (V, 11)

İkilemelerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar

“İkilemeler ayrı yazılır: *adım adım, ağır ağır, akın akın, allak bullak, aval aval* (bakmak), *çeşit çeşit, derin derin, gide gide, güzel güzel, karış karış, kös kös* (dinlemek), *kucak kucak, şıpır şıpır, tak tak* (vurmak), *takım takım, tıkr tıkr, yavaş yavaş, kırk elli* (yıl), *üç beş* (kişi), *yüz yüz elli* (yıllık) vb.” (YK)

İkilemelerin yazımı ile ilgili tespit edilen yanlışlıkların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

İkilemelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Kısa çizgi işareti ile ayrılan ikilemeler	-	3	1	5	8	17	19	-	53
Virgül ile ayrılan ikilemeler	-	1	-	8	14	7	8	-	38
Toplam	-	4	1	13	22	24	27	-	91

İkilemeler arasında herhangi bir işaret koyulmaz. Ancak incelenen kitaplarda ikilemelerin arasında bazen kısa çizgi (-) [f=53], bazen de virgül (,) [f=38] işareti koyulduğu tespit edilmiştir.

Bu kategorideki yanlış kullanımlarla ilgili bazı örnekler ise şu şekildedir:

Tahta oyuncakları üst-üste koyarak, ev yapıp oynarız. (II, 10)

Aslan, hiddetinden, öyle bağırды ki, yer-gök titredi: (III, 43)

Ellerini, ayaklarını zar-zor kaldırabiliyormuş. (IV, 57)

...narın yanına da betinize-benzinize benzিয়েn bu gülleri koyun, (V, 22)

Bilmeceler, özellikle kış aylarında, geceleri, eş-dostların toplantılarda birbirlerine söyledikleri ve onlara cevap istedikleri halk ürünlerinden biridir. (VI, 49)

Sert çeneli, kır sakallı, çarpık-çurpuk, sivri gözlü, gibi. (VII, 69)

Yeni, yeni hevesle, (IV, 9)

Yakında, taşların üzerinden tatlı, tatlı akan ırmak vardı. (IV, 99)

...çantalarını ellerine alarak, sevine, sevine okullarına yollanırlar (V, 5)

Sabah bir, akşam iki emerse, dişleri, otu, çöpü kesek gibi olur, der. (VI, 40)

Kendisi akça, pakça; (VII, 47)

Pekiştirmeli sözlerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar

“Sıfat veya zarf görevindeki pekiştirmeli sözler bitişik yazılır: apaçık, apak, büsbütün, çepeçevre, çırılçıplak, dümdüz, düpedüz, gömgök, güpegündüz, kapkara, kupkuru, masmavi, mosmor, paramparça, sapasağlam, sapsarı, sırlı-sıklam, sırsıklam, sipsivri, yemyeşil vb.”
(YK)

Ders kitaplarında pekiştirmeli sıfatların yazımı ile ilgili tespit edilen toplam 7 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23

Pekiştirmeli Sözlerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Ayrı yazılan pekiştirmeli sözler	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Kısa çizgi işareti ile ayrılan pekiştirmeli sözler	-	-	4	1	1	-	-	-	6
Toplam	-	1	4	1	1	-	-	-	7

İncelenen ders kitaplarında bu kurala aykırı olarak pekiştirmeli sözlerin bazıları ayrı yazılırken bazıları da araya kısa çizgi (-) işareti koyularak yazılmıştır:

Yem yeşil çayirlara (II, 56)

Ta bem-beyaz edince, (III, 22)

Bağlaç olan da / de'nin yazımıyla ilgili yanlışlıklar

Bu kategoride tespit edilen toplam 84 yanlış kullanımın “da/de'nin ta/te şeklinde yazımı”, “da/de'nin kelimeye bitişik yazılması”, “da/de'nin büyük ünlü kuralına uyumu”, “da/de'nin kesme ile ayrılması” şeklinde dört başlıkta toplandığı görülmüştür. Bu kategorideki yanlış kullanımların kitaplara göre dağılımı Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24

Bağlaç Olan Da / De'nin Yazımıyla İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Da/de'nin ta/te şeklinde yazımı	1	1	-	10	31	17	18	-	78
Da/de'nin kelimeye bitişik yazılması	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Da/de'nin büyük ünlü kuralına uyumu	-	-	-	-	2	-	1	-	3
Da/de'nin kesme ile ayrılması	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Toplam	1	1	-	10	35	18	19	-	84

“Ayrı yazılan da/de hiçbir zaman ta/te biçiminde yazılmaz: Gidip de gelmemek var, gelip de görmemek var (Gidip te gelmemek var, gelip te görmemek var değil)” (YK) İncelenen ders kitaplarında bu kuralın uygulanmadığı 78 kullanım tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımlardan bazıları şunlardır:

Her zaman meşrubat ta olur. (I, 52)

Karanlık ta oluyordu. (IV, 12)

Fırtınalar koparken, git te seyret denizi; (V, 109)

Gidip te görelim, dediler. (VI, 166)

Hiç te güç değil! (VII, 105)

“Bağlaç olan da / de ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyar: Kızı da geldi gelini de. Durumu oğluna da bildirdi. Sen de mi kardeşim? Güç de olsa. Konuşur da konuşur.” (YK) açıklamasındaki kurala aykırı olarak V. Sınıf kitabında iki, VII. Sınıf kitabında bir olmak üzere toplam üç yanlış kullanım tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımlar şunlardır:

—“... *fakat, onun olamadığı bir şey vardır ki, o şeyde, dünyada erişilebilecek en büyük kuvvet ve en büyük şeref vardır.* (V, 106)

Defol, git işine!... enayi, sende! (V, 161)

Birleşen kelimeler, ayrı kullanıldıkları zaman, başka başka anlamda taşıyabilirler.
(VII, 33)

Açıklamanın ikinci kısmında değinildiği gibi bu ek, kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumu kuralına uyar. Bu açıklamaya aykırı olarak V. Sınıf kitabındaki iki, VII. Sınıf kitabındaki bir olmak üzere toplam üç yanlış kullanım şu şekildedir:

Aynı zamanda, burada leyleklerin düşmanları de azdı. (V, 58)

Tam umudunun uzutup de emeğinin eline verileceği sırada, bir kaya dibinde yuvarlak toparlar bir adam görür. (V, 138)

...bari şu boynumu de çel de, kurtulayım şu candan.... (VII, 26)

Yine TDK yazım kuralları ile ilgili açıklamalarında “Da / de bağlacını kendisinden önceki kelimedenden kesme ile ayırmak yanlıştır: Ayşe de geldi (Ayşe’de geldi değil). Kitabın kapağına da dikkat et (Kitabın kapağına’da dikkat et değil).” denmektedir. Bu kurala aykırı olarak tespit edilen tek cümle ise VI. Sınıf kitabındaki şu cümledir:

Toplantıda, Murat’da vardı. (VI, 148)

Büyük ünlü uyumu kuralına aykırı durumlar

“Bir kelimenin birinci hecesinde kalın bir ünlü (a, ı, o, u) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince bir ünlü (e, i, ö, ü) bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur: adım, ayak, boyunduruk, burun, dalga, dudak, kırlangıç; beşik, bilezik, gelincik, gözlük, üzengi, vergi, yüzük vb.” (YK) Büyük ünlü uyumu kuralına aykırı olarak tespit edilen 141 hatalı kullanımın “Eklerle ilgili hatalar”, “Yabancı kelimelere getirilen eklerle ilgili hatalar”, “Türkçede kurala uymayan eklerle ilgili hatalar” olmak üzere üç temel Yanlış Kategorisinde olduğu görülmüştür. Bu kategorilerle ilgili yanlışlıkların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25

Büyük Ünlü Uyumu Kuralına Aykırı Durumlar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Eklerle ilgili yanlışlar	-	5	5	3	26	26	28	-	93
Yabancı kelimelere getirilen ekler	-	1	2	8	7	12	12	2	44
Kurala aykırı eklerle ilgili yanlışlar	-	-	-	-	-	2	-	2	4
Toplam	-	6	7	11	33	40	40	4	141

Eklerle ilgili en çok yanlışlık “ile” edatının ek halinde kullanılmasında görülmektedir. “ile, ünsüzle biten kelimelere bitişik olarak yazıldığında i ünlüsü düşer ve büyük ünlü uyumuna uyar: bulut-la (bulut ile), çiçek-le (çiçek ile), kuş-la (kuş ile) vb.” (YK) İncelenen kitaplarda ise bu kurala uyulmayan kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları şöyledir:

Testiyi kırmaya veya devirmeye uğraştı: birkaç defa gagasıyla vurdu, (II, 55)

Yoksulluk dolayısıyla eşyanın lüks değerini tanımayan Hoca, (III, 48)

Bülbülün gül dalına konup ötmeye başlamasıyla, kız pencereleri açar, (V, 17)

En sonra, analık duygusuyla yavrularını buldu. (V, 154)

Çalığışu romaniyle geniş ün sağladı. (VI, 100)

Hoca, asasiyle, eşeğinin ön ayağının bastığı yeri göstererek: (VII, 55)

Bazı yapım eklerinin ve çekim eklerinde de büyük ünlü uyumu kuralına aykırı durumlar gözlemlenmiştir:

Tertemiz yücutleri ile, böyle, güneşe karşı durmak nekadar hoşlarına gittiği yüzlerinden belli idi. (II, 85)

VI-inci Sınıf (VI, 1)

İyi, kötü, hep konuşan haklıdır. (VI, 67)

mâsum , - kabahatsız, küçük çocuk. (VII, 59)

Hacivat'in söylediklerini, daima, ters anlar gibi davranır. (VII, 70)

“Son ünlüleri kalın sıradan olmasına karşın son sesleri ince söylenen bazı alıntı kelimeler ince ünlülü ekler alır: alkol / alkölü, hakikat / hakikati, helal / helalimiz, idrak / idrakimiz, kabul / kabulü, kontrol / kontrolü, protokol / protokole, saat / saate, sadakat/sadakati, santral / santraller vb.” (YK) Bu kurala uymayan yanlış kullanımlardan bazıları şunlardır:

Öğle vakti, güneş güney tarafında görünür. (II, 64)

Çocuklar, babalarının verdiği nasihatın ne demek olduğunu ne zaman anlamışlar? (III, 25)

Bu saatta, bak her yerde sesler var. (III, 103)

Her ne de olsa, kabahatlı olan, zararı ödemeli. (IV, 113)

...oyun arkadaşım olan İon'ı yüzmeğe gitmek için çağırmağa geldiğimi bahane ederek, etrafa bir göz gezdirdim. (IV, 111) [İon'u]

Nasreddin Hoca bir seyahata çıkmış. (V, 39)

...anasından, babasından helâllik alır (V, 137)

âciz – takatsız, kuvvetsiz (VI, 89)

Rüzgâr, liyâkatlı adamlara has olan o büyük ve ulvi soğukkanlılıkla, yavaş geriye dönmüş, (VI, 87)

...dikkatla katladı, (VI, 158)

Her hangisi de olsa, bana hakikatı bildirmeyeceklerdir. (VI, 194)

meşrubât – çeşitli meyve suları (alkolsuzdur). (VII, 128)

“-gil, -ken, -leyin, -mtırak, -yor” (YK) ve “-ki” ekleri büyük ünlü uyumu kuralına uymayan eklerdir. Bu eklerin kullanımıyla ilgili sadece “-ki” ile ilgili olarak yapılan dört hata tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımlar şunlardır:

Eğildi, ayağındaki lâstiklerini çıkardı, (VI, 158)

Dördüncü fıkradaki Müştak Bey ve Zîba Dudu'nun adlarının anlamlarını uygun olup olmadığını tartışınız. (VIII, 30)

Eski sözcüklerin bugünkü manalarını sözlükten bulunuz. (VIII, 32)

Ünlü düşmesi ile ilgili yanlışlıklar

Bu kategoride tespit edilen 86 yanlış kullanımın “İkinci hecedeki dar ünlünün düşmesi” ve “İçeri, dışarı vb. kelimelerde ünlü düşmesi” olarak iki başlık altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 26'daki gibi olmuştur.

Tablo 26

Ünlü Düşmesi ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
İkinci hecedeki dar ünlünün düşmesi	2	4	2	7	3	25	9	2	54
İçeri, dışarı vb. sözlerde ünlü düşmesi	1	-	-	1	12	9	7	2	32
Toplam	3	4	2	8	15	34	16	4	86

“İki heceli bazı kelimeler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında ikinci hecelerindeki dar ünlüler düşer: ağız / ağzı, alın / alını, bağız / bağızım, beniz / benzi, beyin / beynimiz, boyun / boynu, böğür / böğürüm, burun / burnu, geniz / genzi, göğüs / göğsün, gönül / gönlünüz, karın / karnı, oğul / oğlu; çevir- / çevril-, devir- / devril- vb.” (YK) Bu açıklamaya uymayan 54 hata tespit edilmiştir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Bak Murat, sen şu metini oku. (I, 40)

Tek bir varlığa verilen isime, özel isim denir. (II, 23)

25-inci sayfadaki resime bakarak, (II, 26)

Ben, omuzumdan tüfeği indirip, nişan alım. (II, 79)

Eski zamanlarda, şehire yakın bir köyde, (IV, 48)

Biz havayı göğüse çekeriz (IV, 72)

Önce, hava buruna girer. (IV, 72)

Burunun içi yaş ve gayet ince bir dericik ile kaplıdır. (IV, 72)

O günü leylek geç vakite kadar gölde eğlenmiş, (IV, 85)

...trende, özel bir vagon ayırılmıştı. (VI, 3)

Nazımı (şiiiri), nesirden ayıran bazı özellikler vardır. (VI, 16)

...hem zekâsını ve hem de şiiire meyilini gösteren vesilelerdir. (VI, 56)

Arap alfabesinde, cım harfi yazılırken, karına benzetilir (VI, 58)

Eğer böyle olmasaydı, ne kalırdı oğula: (VI, 95)

...yaramazlar öyle bağırışıp gülüşüyorlardı ki. (VI, 207)

...benizin solsa (VII, 123)

“İçeri, dışarı, ileri, şura, bura, ora, yukarı, aşağı gibi sözler ek aldıklarında sonlarında bulunan ünlüler düşmez: içerde değil içeride, dışardan değil dışarıdan, ilerde değil ileride,

şurda değil şurada, burda değil burada, orda değil orada, yukarda değil yukarıda, aşağıda değil aşağıda vb.” (YK) Bu açıklamaya uymayan yanlış kullanım sayısı toplam 32 olarak tespit edilmiştir. Bu yanlışlıkların görüldüğü dışarı, yukarı, içeri, bura, ileri, ora kelimelerinden birer örnek aşağıda gösterilmiştir:

Dert dışarda. (I, 72)

Yukarda, Dobruca başlıklı dersin sonu ise, nazımdır, yani, şiiirdir. (V, 10)

İçerden, aynı ses: (V, 51)

“Burda baş benim”, dermiş. (V, 90)

...ilerde, yani aldığı bisiklete binmeye çalışan Ali 'yi seyrediyorlardı. (VIII, 119)

En ulu ağacın tepesine çıkıp, ordan baktı. (VI, 22)

Ünlü daralması ile ilgili hatalar

Bu kategoride tespit edilen 400 yanlış kullanımın “Ünlü daralması olmaması gereken sözcükler” ve “Ünlü daralması olması gereken sözcükler” olmak üzere iki ana başlık altında toplandığı görülmüştür. Bu yanlış kullanımlar ve ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 27’deki gibi oluşmuştur.

Tablo 27

Ünlü Daralması ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Ünlü daralması olmaması gereken sözcükler	-	10	25	36	94	99	127	-	391
Ünlü daralması olması gereken sözcükler	-	-	3	1	1	1	3	-	9
Toplam	-	10	28	37	95	100	130	-	400

“Türkçede a, e ünlüleri ile biten fiillerin şimdiki zaman çekiminde, söyleyişte de yazımda da a ünlüsü ı, u; e ünlüsü i, ü olur: başlıyor (<başla-yor), oynuyor (<oyna-yor), doymuyor (<doyma-yor), izliyor (<izle-yor), diyor (<de-yor), gelmiyor (<gelme-yor), gözlüyor (<gözle-yor) vb.

Birden çok heceli ve a, e ünlüleri ile biten fiiller, ünlüyle başlayan ek aldıklarında bu fiillerdeki a, e ünlülerinde söyleyişte yaygın bir daralma (ı ve i’ye dönme) eğilimi görülür. Ancak söyleyişteki ı, i ünlüleri yazıya geçirilmez: başlayan, yaşayacak, atlayarak, saklayalı, atmayalım; gelmeyen, izlemeyecek, gitmeyerek, gizleyeli, besleyelim vb. Buna karşılık tek heceli olan demek ve yemek fiillerinde, söyleyişteki i ünlüsü yazıya da geçirilir: diyen, diyerek, diyecek, diyelim, diye; yiyen, yiyerek, yiyecek, yiyelim, yiye, yiyince, yiyip vb. Ancak deyince, deyip sözlerindeki e yazılıştaki korunur.” (YK)

İncelenen ders kitaplarında bu kuralla ilgili olarak toplam 400 yanlış kullanım tespit edilmiştir. Bu yanlışlıkların 9 tanesi “yemek” fiiliyle ilgili olarak daralma yapılması gerektiği hâlde daralmanın yapılmadığı kullanımlardır. 391 kullanım ise daralma yapılmaması gerektiği hâlde yanlış olarak daralmanın yapıldığı kelimelerdir.

Daralma olması gerektiği halde daralmanın yapılmadığı dokuz kullanım şunlardır:

Böyle iştahla yeyen, (III, 18)

Meşe ağaçlarının kabuğunu yeyip yaşardı. (III, 31)

Kışın rahat rahat onları yeyip yatıyordu. (III, 31)

...etin hapsini yeyip kaçtı. (IV, 42)

Bir gün gelip siz beni yeyinceye kadar da, bu böyle gidecek. (V, 149)

...Hoca’yi da, yeyip geldi sanmışlar. (VI, 65)

Dilenciler ve fakirler yeyip bitirememişler. (VII, 24)

Yeyip bitirememişler. (VII, 30)

Her birimizin yeyip iştiği, (VII, 128)

Daralma olmaması gerektiği hâlde daralmanın yapıldığı 391 yanlış kullanımdan bazıları şunlardır:

Şen şarkılar söyliyerek. (II, 21)

Hemen ikisi de eşeği aramıya gittiler. (II, 54)

Kupkuru tahtaperde ateş aldı, çatır çatır yanmıya başladı... (III, 9)

Çalışmayı sevmiyen bir adam, (III, 46)

Sular kararmıya, karanlık çökmeye başlamış. (IV, 11)

İnliye inliye yalamış kenarlarını. (IV, 33)

...sözünü kızdan-kızandan sakınmıyan biriymiş. (V, 21)

Atasözleri, bir fikri kolayca ispat etmiye de yarar. (V, 31)

Türkçede pek çok ek olduğunu söyliyebiliriz. (VI, 44)

Hoca ise, bıyık altı gülümsiyerek: (VI, 64)

Yürürken kendini bambaşka duymıya başlamış. (VII, 22)

Bu teklifi işiden vezirler düşünmiye başlamışlar; (VII, 25)

ceylân, - ince bacaklı, çok koşan ve keçiye benziyen bir hayvan (VII, 59)

“demek” ve “yemek” kelimeleri hariç diğer kelimelerde sadece şimdiki zaman eki olan “-yor” eki geldiğinde daralma olmaktadır bu cümlelerde “-y-” kaynaştırma sesinin de daralmaya neden olduğu gibi bir kullanım söz konusudur. Günlük konuşma dilinde bu tür kullanımlar görülmekle beraber Türkiye Türkçesi yazı dilinde bu kelimelerin daralma olmaksızın yazılması gerekmektedir.

Ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) ile ilgili yanlışlıklar

Bu kategoride tespit edilen toplam 16 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 28'deki gibi oluşmuştur.

Tablo 28

Ünsüz Sertleşmesi ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Ünsüz sertleşmesi yanlışlıkları	1	-	-	1	4	6	3	1	16

“Dilimizde sert ünsüzle biten kelimeler sert ünsüzle başlayan ekler alır: aç-tı, aş-çı, bak-tım, bas-kı, çiçek-ten, düş-kün, geç-tim, ipek-çi, seç-kin, seç-ti, süt-çü vb.” (YK)

Bu kurala uymayan 16 kullanım tespit edilmiştir. Yanlış kullanım tespit edilen cümleler şunlardır:

Dinle beni kardeşciğim. (I, 88)

Ben çıkmam güneşcağzım! (IV, 91)

Bükreş'de (V, 49)

Köpek de, kovuğa girerek, kızcağızın yanına kıvrıldı. (V, 53)

Kıkırdak – sertce bir madde; yamuşak hemik (V, 68)

Bükreş'den Köstence'ye geldim. (V, 125)

Bükreş'de yapılan Metroyu daha görmemişler (VI, 4)

Üçüncü kıt'ada neler söylendiğini açıklayınız. (VI, 11)

Karagöz oyununu oynatanlara karagözçü denir. (VI, 78)

Karagözçü, şekilleri oynatır. (VI, 78)

Aklımca, Bağdat'da oturup dinlenecektim. (VI, 191)

Bağdad – Irak’da bir şehirin ismidir. (VI, 198)

Türk-Romen dostluğunun bir simgesi olarak, Romanya’nın Başkenti Bükreş’de bulunan “Atatürk meydanı” (VII, 4)

Nitekim, Aydın, Aydın’da, Bükreş-Bkreş’den şeklinde yazılır. (VII, 37)

Ağız birliği etmişcesine: (VII, 107)

Cennet’de huri kızları (VIII, 15)

Ünsüz yumuşaması ile ilgili yanlışlıklar

Bu kategoride 23 yanlış kullanım tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 29’deki gibi oluşmuştur.

Tablo 29

Ünsüz Yumuşaması ile İlgili Yanlışlıkların Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Ünsüz yumuşaması yanlışlıkları	-	-	-	2	9	6	5	1	23

“Çok heceli kelimeler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında sonlarında bulunan p, ç, t, k ünsüzleri yumuşayarak b, c, d, ğ’ye dönü-şür: kelep / kelebi; ağaç / ağacı, kazanç / kazancı; geçit / geçidi, kanat / kanadı; başak / başağı, bıçak / bıçağı vb. Ancak birden fazla heceli olduğu hâlde sonlarındaki ünsüzleri yumuşamayan kelimeler de vardır: anıt / anıtı, bulut / bulutu, kanıt / kanıtı, ölçüt / ölçütü vb.

Tek heceli kelimelerin sonunda bulunan p, ç, t, k ünsüzleri ise iki ünlü arasında korunur: ak / akı, at / atı, bük / bükü, ek / eki, et / eti, göç / göçü, ip / ipi, kaç / kaçınıcı, kök / kökü, ok / oku, ot / otu, saç / saçı, sap / sapı, suç / suçu, süt / sütü vb. Buna karşılık tek heceli olduğu hâlde sonlarındaki ünsüzleri yumuşayan kelimeler de vardır: but / budu, dip / dibi, gök / göğü, kap / kabı, kurt / kurdu, uç / ucu, yurt / yurdu vb.”

“Bazı alıntı kelimelerde yumuşama olmaz: ahlak / ahlakın, cumhuriyet / cumhuriyete, evrak / evrakı, hukuk / hukuku, ittifak / ittifaka, sepet / sepeti, tank / tankı vb.” (YK)

Bu kurala uyulmayan 23 kelime tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımdan 12 tanesi yumuşama yapılması gerektiği hâlde yumuşama yapılmamış; 11 tanesi ise yumuşama yapılmaması gerektiği hâlde yumuşama yapılmış kelimelerden oluşmaktadır. Yumuşama yapılması gereken kelimelerin bulunduğu cümleler şunlardır:

Karısı imadata koşmuş. (IV, 33)

Buraya çıkmak her yiğitin yapabileceği şey değil. (IV, 44)

...derken, ayrı yazılan de bağlaçlı, dahi kelimesinin yerine kullanılmıştır. (V, 47)

...kitapçı dükkânı olduğunu anlamakta geçikmedim. (V, 50)

...ilk öğütüm bu olduğu gibi, son öğütüm de, gene, bu olacaktır. (V, 79)

Ki bağlaçlı (bağlamı) (V, 126)

Cümleleri birbirine bağlayan kelimelerden biri de ki bağlaçlıdır. (V, 126)

Burada ki bağlaçlı, iki cümle arasında ilgi kurmaya yardım etmiştir,(V, 126)

... siz şu yiğitin bir seyrine dayanamıyorsunuz, (V, 136)

Demek ki, aldatıldım ve gerçekten çıplakım” diye düşünmüş. (V, 160)

-geçikmek. (VI, 119)

...esmer ve gürbüz yiğiti, ikinci gün... (VII, 170)

Yumuşama yapıldığı hâlde yumuşama yapılmaması gereken 11 kelimenin bulunduğu cümleler ise şunlardır:

Aynı zamanda, edebiyat, insanlarda okuma merâğı uyandıran ve insanları yükselten

bir kültür kaynağıdır. (V, 8)

—“*Bilin ve işidin ki, doğan bir çocuk değildir; O, Oğuz'dur.*” (VI, 20)

Ala bir ses perdesinden görünmekte ergi. (VI, 137)

Nihayet, evine varınca, karısına: “Artık seni fındıkla, fıstıkla, kuş südüyle besliyeceğim!” demiş. (VI, 184)

Bu sözleri işiden Harun-el-Raşid: (VI, 194)

Onların kimini öldürür, kiminin kanadlarını koparır, (VI, 215)

Bu nasıl dildir ki, Arab'a söylesen anlamaz, (VII, 9)

Bu teklifi işiden vezirler düşünmiye başlamışlar; (VII, 25)

...sarı ineğin südünü içip, balını emerek büyürmüş... (VII, 34)

Türkçe konuştuğumuzu işiderek, diğer arkadaşları da söze karıştılar. (VII, 99)

Çizilen portre hangi muhide aittir? (VIII, 36)

Birleşik fiillerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar

“Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, isnat grupları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik kelime olurlar. Birleşik kelimeler belirli kurallar çerçevesinde bitişik veya ayrı olarak yazılır.” (YK)

İncelenen kitaplarda birleşik fiillerin yazımı ile ilgili tespit edilen toplam 19 fiil ve bu fiillerin kullanımıyla ilgili 70 hatayı iki başlık altında ifade edebiliriz:

- Birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılan birleşik fiiller (14 fiil, 25 hata),
- Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılan birleşik fiiller (15 fiil, 45 hata).

Bu kategorideki hatalı kullanımların sınıflara göre dağılımı Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30

Birleşik Fillerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Birleşik yazılması gereken birleşik fiiller	-	-	-	4	7	1	10	3	25
Ayrı yazılması gereken birleşik fiiller	-	-	4	2	13	9	15	2	45
Toplam	-	-	4	6	20	10	25	5	70

Birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılan birleşik fiiller Tablo 31’de gösterilmiştir.

Tablo 31

Birleşik Yazılması Gerekirken Ayrı Yazılmış Birleşik Fiiller

Birleşik yazılması gereken fiiller	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
afv etmek (affetmek)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
anlatıla gelmek (anlatılagelmek)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
baka kalmak (bakakalmak)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
baş vurmak (başvurmak)	-	-	-	-	-	1	1	1	3
def olmak (defolmak)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
dona kalmak (donakalmak)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
döne bilmek (dönebilmek)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
feth etmek (fethetmek)	-	-	-	-	1	-	8	-	9
gülü vermek (gülüvermek)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
red etmek (reddetmek)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
süre gelmek (süre gelmek)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
şaşa kalmak (şaşakalmak)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
vaad etmek (vadetmek)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
yora durmak (yoradurmak)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Toplam	-	-	-	4	7	1	10	3	25

Birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılmış fiillerden bazı örnekler şu şekildedir:

Ben kanımı helâl ettim, sen de afv et, Yâ-Rabbî!... (VII, 123)

Ben de, uçan bildircinin arkasından, hiç kımıldamadan baka kaldım. (V, 120)

En zor anlarda bile, hileye baş vurmaktan çekinir. (VII, 203)

Def ol, git buradan, hey çirkin yarasa!... (V, 88)

...döne bilersen, dön de bir bak, bakalım; (V, 142)

Bir taraftan, yeni yeni ülkeler feth ediliyor... (VII, 161)

Şaşa kalan seyirciler. (IV, 81)

...onlara darı serpeceğini vaad ediyor? (IV, 80)

...bin mânaya yora dursun. (V, 27)

yür-ü-vermek / yürüvermek (VIII, 117)

Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılmış birleşik fiiller ve bu fiillerin ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32

Ayrı Yazılması Gereken Fiiller ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Ayrı yazılması gereken fiiller	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
andiçmek (ant içmek)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
arz etmek (arz etmek)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
cansıkmak (can sıkılmak)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
dilegetirmek (dile getirmek)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
el vermek (el vermek)	-	-	-	-	-	-	3	-	3
farketmek (fark etmek)	-	-	-	-	2	-	1	-	3
farzetmek (farz etmek)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
lazımgelmek (lazım gelmek)	-	-	-	-	1	1	1	-	3
rasgelmek (rast gelmek)	-	-	1	2	2	2	1	-	8
sarfetmek (sarf etmek)	-	-	-	-	5	1	2	-	8
terketmek (terk etmek)	-	-	2	-	-	1	1	-	4
varolmak (var olmak)	-	-	1	-	-	-	2	-	3
yoketmek (yok etmek)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
yokolmak (yok olmak)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
zaptetmek (zapt etmek)	-	-	-	-	-	1	2	-	3
Toplam	-	-	4	2	13	9	15	2	45

Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılan fiillerin bulunduğu cümlelere örnekler ise şu şekildedir:

Andiçmek için kol kesmek. (VII, 212)

arzedem – gösteren, görünen (şey) (V, 6)

...devam eden eğlenceler kadar cansıkacak şey yoktur. (VIII, 31) [can sıkacak]

Aşk konusu dışında da bulunan coşkun duygulara, dilegetirildiği zaman, lirik şiir denilir. (VIII, 39)

Elvermez mi kaplanların, sırtlanların dişleri? (VII, 7)

Ancak kendini beğenmenin ne kadar kötü bir şey olduğunu da hep o vakit farketmiş. (V, 19)

Farzet ki, denize girdim. (VI, 206)

Köylüler, baba ile oğulu başbaşa bırakmak lâzımgeldiğini düşünerek, sessizce dışarı çıktılar. (VI, 76)

Kırda bir çobana rasgelmiş. (III, 18)

Bu nedenle, tüm eserlerinde, kullandığı Türkçeyi, giderek, sadeleştirmeğe gayret sarfetmiştir. (V, 122)

Onlar, bu yerleri niçin terkederler? (III, 14)

Senin gibi doğru kalpli evlâtlar her vakit varolsun! (III, 40)

Mahvetmek= yoketmek, öldürmek. (III, 83) [yok etmek]

Tutalım ki, Güneş Dünya'yı doğurduktan ve biz de dünyaya geldikten sonra, yokoldu. (V, 92)

...sımsıkı yumarak, öyle bir el öpüşleri vardı ki, gülmek için kendimi zor zaptediyordum. (VI, 97)

Birleşik kelimelerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar

İncelenen kitaplarda birleşik kelimelerin yanlış yazımı ile ilgili tespit edilen toplam 129 kelime ve bu kelimelerle ilgili 453 yanlış kullanımı iki başlık altında ifade edebiliriz:

- Bitişik yazılması gerekirken ayrı yazılan birleşik kelimeler (47 kelime, 142 yanlış),
- Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılan birleşik kelimeler (82 kelime, 311 yanlış).

Tablo 33:

Birleşik Kelimelerin Yazımı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Bitişik yazılması gereken birleşik kelimeler	1	6	11	14	27	30	40	13	142
Ayrı yazılması gereken birleşik kelimeler	7	14	16	33	84	76	72	9	311
Toplam	8	20	27	47	111	106	112	22	453

Birleşik yazılması gerekirken ayrı yazılan kelimeler Tablo 34’te gösterilmiştir.

Tablo 34

Birleşik Yazılması Gereken Kelimeler ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Birleşik yazılması gereken birleşik kelimeler	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
akar su (akarsu)	-	-	-	-	-	1	-	1	2
ak kelebek (akkelebek)	-	-	1	-	-	-	-	-	1
akşam üstü (akşamüstü)	-	-	1	1	1	2	-	-	5
alış-veriş (alışveriş)	-	-	-	-	4	1	-	-	5
anne-anne (anneanne)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
ay dede (aydede)	-	1	-	-	-	-	-	-	1
bahçıvan başı (bahçıvanbaşı)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
basma kalıp (basmakalıp)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
bir birine (birbirine)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
bir çok (birçok)	-	-	-	-	-	-	5	-	5
birden bire (birdenbire)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
bir kaç (birkaç)	-	1	-	-	-	3	1	1	6
bir takım (birtakım)	-	-	-	-	2	1	-	-	3
bu günkü (bugünkü)	-	-	-	-	-	1	-	1	2
buz dolabı (buz dolabı)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
büyük anne (büyükanne)	-	-	-	1	2	-	13	-	16

büyük baba (büyükbaba)	-	-	-	4	-	-	-	-	4
çarhı felek (çarkıfelek)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
elbet te (elbette)	-	-	1	-	2	-	-	-	3
dört nala (dörtnala)	-	1	-	-	-	-	-	-	1
gece konu (gecekonu)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
git gide (gitgide)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
gök yüzü (gökyüzü)	-	1	1	-	1	-	2	-	5
göz yaşı (gözyaşı)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
hanım efendi (hanımefendi)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Heybeli-ada (Heybeliada)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
hiç bir (hiçbir)	-	1	1	3	7	8	2	-	22
hoş-beş (hoşbeş)	-	-	-	-	-	3	-	-	3
ilk bahar (ilkbahar)	-	-	-	-	-	-	-	2	2
insan oğlu / kişi oğlu (insanoğlu / kişioğlu)	-	-	-	-	1	1	-	1	3
iyilik sever (iyiliksever)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kaf dağı (Kafdağı)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
koca karı (kocakarı)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
madem ki (mademki)	-	-	1	1	-	-	-	-	2
millet vekili (milletvekili)	-	1	-	-	-	1	-	-	2
nazarı itibar (nazarıitibar)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
ne için (niçin)	-	-	-	-	-	-	-	3	3
öz deyiş (özdeyiş)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
pek âlâ (pekâlâ)	1	-	1	-	-	-	-	-	2
pek iyi (pekiyi)	-	-	3	1	-	-	-	-	4
sırt üstü (sırtüstü)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
su başı (subaşı)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
veled-i zina (veledizina)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
yarım-ada (yarımada)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
yer yüzü (yeryüzü)	-	-	-	1	1	2	11	-	15
yol üstü (yolüstü)	-	-	1	-	-	-	-	-	1
zeytin yağı / kara dut (zeytinyağı / karadut)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Toplam	1	6	11	14	27	30	40	13	142

Birleşik yazılması gereken ancak ayrı yazılan birleşik kelimelerle ilgili örnek cümleler ise şunlardır:

çay: dereden büyük, ırmaktan küçük akar su (VIII, 86)

...kar taneleri ak kelebekler gibi uçuşurlar. (III, 60) [akkelebekler]

Akşam üstü, eve dönerken, yolda bir adama rastgelmiş. (VI, 189)

Uzak ve yakın komşularıyla, alış-veriş yaparlardı. (VI, 133)

Anne-anne, niçin gelmiyor bu tren? dedi. (VII, 140)

Gökte Ay Dede güler, ninni; (II, 7) [aydede]

Bahçıvan başının, padişah kızlarının hediyelerini red ederken söylediği sözleri nasıl buluyorsunuz. (V, 29)

...bu yüzden de, hatırlarında kalan basma kalıp bir “bahçe”dir. (VI, 92)

...uzun gagasını bir birine vurarak takırdatır ve, geçiktiğine pişman olup, başını bir önüne bir ardına sallar. (IV, 86)

Bir çok kimseler Ali’yi bile tanımamışlardı. (VII, 58)

Ya da, Koca-Kağan, birden bire ölüverirse, ne olur? derlerdi. (VI, 19)

Bir kaç cülme ile tasvir ediniz. (VI, 100)

Nazımda, bir de, mısraların son kelimeleri arasında bir takım benzerlikler olduğunu görürüz. (V, 11)

Bu günkü işini yarına bırakma. (VI, 44)

Yemek hazır, buz dolabına yerleştirilmiş. (II, 44)

Büyük anne, o ağaçlar niçin meyva yapmıyorlarmış? (V, 116)

Büyük babamın etrafına toplanmıştık. (IV, 88)

çarhı felek (V, 28)

Elbet te fena. (V, 115)

At sıçradı, tekme atmağa, dört nala koşmağa başladı. (II, 47) [dört nala]

Gece konu evlerin sayısı günden artıyor. (VIII, 101)

Eriyorum git gide, (VII, 185)

Hoca, gök yüzünde ne kadar yıldız vardır? (III, 50)

Ağabeylerinin öldürüldüğünü hatırlayınca, yanaklarından iki damla göz yaşı aşağıya doğru süzülerek, akıvermiş. (VI, 34)

Bakınız, hanım efendi, (VI, 102)

Heybeli-Ada'da vefat etmiştir. (V, 113) [Heybeliada]

Dünyada, yurttan daha kıymetli hiç bir şey yoktur! (II, 78)

Hoş-beşten sonra, oturup muhabbete başlamışlar. (VI, 195)

İlk baharın ensevimli oyunlarını sıraloyunuz. (VIII, 60)

Hele insan oğlunun elinden uçan, kaçan kurtulmuyor! (V, 137)

Sizin cömert ve iyilik sever bir insan olduğunuzu kullarınız söylesinler. (VI, 194)

Kaf dağı – masallarda adı geçen dağ. (V, 28) [Kafdağı]

...mağaranın birinde bir koca karı varmış... (VII, 34) [kocakarı]

Fakat, madem ki arzu ediyorsun, pek âlâ! (III, 99)

Sonra, millet vekilliği de yapmıştır. (VI, 95) [milletvekilliği]

...binde dokuz yüz doksan dokuzu hiç nazarı itibara almayınız. (VII, 80)

Boğaziçi seferleri ne için hayattaki emellerle karşılaştırıldı? (VIII, 32)

Bu öz deyişle verilmek istenen öğüt, (VIII, 69)

Fakat, madem ki arzu ediyorsun, pek âlâ! (III, 99)

Pek iyi haydi senin dediğin olsun. (III, 100)

Ben de, sırt üstü yatar, (V, 115)

Su başlarında durup, biraz dinleniyor, (VI, 30) [Subaşlarında]

Veled-i zina evlât kazanmışsın! (VIII, 19) [veledizina]

Arabistan, Aysa Kıt'asının Güney-Batı'sında, büyük bir yarım-adadır. (VII, 151)

Yer yüzünü süsleyen çiçekler için şarkı söylemek, (IV, 105) [Yeryüzü]

... *yol üstü bir süprüntü yığına...* (III, 101) [yolüstü]

Lâkin, zeytin yağı, kara dut, bahçe kapısı, ... (VII, 33)

Ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılmış birleşik kelimeler Tablo 35'te gösterilmiştir.

Tablo 35

Ayrı Yazılması Gereken Kelimeler ve Sınıflara Göre Dağılımı

Ayrı yazılması gereken birleşik kelimeler	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Top
ağustosböceği (ağustos böceği)	-	-	3	-	3	-	-	-	6
adıgeçen (adı geçen)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
aladoğan/alageyik (ala doğan/ala geyik)	-	-	-	-	-	5	-	-	5
anababa (ana baba)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
anadil (ana dil)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
anakaynak (ana kaynak)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
anavatan / anayurt (ana vatan / ana yurt)	-	-	-	1	2	4	-	-	7
anayol (ana yol)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
anayön (ana yön)	-	3	-	-	-	-	-	-	3
arasıra (arasıra)	-	-	-	1	1	1	2	-	5
ardısıra (ardı sıra)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
arzeden (arz eden)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
aşkolsun (aşk olsun)	-	-	-	-	-	-	1	2	3
ateşböceği (ateş böceği)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
balmumu (bal mumu)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
başbaşa (baş başa)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
başörtüsü (baş örtüsü)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
baştanbaşa (baştan başa)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
başucu (baş ucu)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
bilinçdışı / bildiği / gerçekdışı (bilinç dışı / bilgi dışı / gerçek dışı)	-	-	-	-	-	3	1	-	4
birarada / biraraya (bir arada / bir araya)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
birşey (bir şey)	-	-	-	-	3	1	1	-	5
bukadar (bu kadar)	-	-	-	1	5	1	10	-	17
buyana (bu yana)	-	-	-	-	-	1	1	-	2
daracağı (dar ağacı)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
demekki (demek ki)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
dilbilgisi (dil bilgisi)	1	-	-	-	-	1	-	-	2
elâlem (el âlem)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
elbirliği (el birliği)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
elele / kolkola (el ele / kolkola)	-	-	-	-	3	-	-	-	3

eşsesli (eş sesli)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
fildişi (fil dişi)	4	-	-	-	-	-	-	-	4
gözbebeği (göz bebeği)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
gözgöze (göz göze)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
gözlemevi (gözlem evi)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
gözucu (göz ucu)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
gözüpek (gözü pek)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
güleryüz (güleryüz)	-	-	-	-	-	-	4	-	4
hazırol (hazır ol)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
herbir / herbiri (her bir / her biri)	-	1	1	4	1	1	1	-	9
hergün (her gün)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
herşey (her şey)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
hocaefendi (hoca efendi)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
hoşgelmek / hoşbulmak (hoş gelmek / hoş bulmak)	-	-	-	-	-	3	-	-	3
icabetmek (icap etmek)	-	-	-	-	-	1	2	-	3
içağrısı (iç ağrısı)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
içiçe (iç içe)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
içoğlan (iç oğlan)	-	-	-	-	2	1	-	-	3
ilkönce (ilk önce)	-	4	2	6	1	1	4	-	18
işbölümü (iş bölümü)	-	-	-	-	3	-	-	-	3
işyeri (iş yeri)	-	-	-	-	-	-	-	1	1
karıkoca (karı koca)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
kapıkomşu (kapı komşu)	-	-	1	-	-	-	-	-	1
kemküm (kem küm)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
kızkardeş (kız kardeş)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
kimbilir (kim bilir)	-	1	-	2	2	1	2	-	8
kimki (kim ki)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
köşekapmaca (köşe kapmaca)	-	-	-	-	3	-	-	-	3
kuraldışı (kural dışı)	-	-	-	-	2	-	-	-	2
lâzımgeldiği (lazım geldiği)	-	-	-	-	1	1	4	-	6
meyvesuyu / narsuyu (meyve suyu / nar suyu)	-	-	-	-	-	-	2	-	2
nekadar (ne kadar)	-	3	2	7	19	10	11	-	52
nezaman (ne zaman)	-	-	-	-	1	1	-	-	2
okadar (o kadar)	-	2	4	5	8	8	13	-	40
ortadirek (orta direk)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
ortaoyunu (orta oyunu)	-	-	-	-	-	-	-	3	3
önad (ön ad)	-	-	-	-	-	-	-	2	2
sağol (sağ ol)	1	-	-	-	-	1	-	-	2
sesbilgisi (ses bilgisi)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
sınırdışı (sınır dışı)	-	-	-	-	1	-	-	-	1

sonderece (son derece)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
şukadar (şu kadar)	-	-	-	-	-	1	2	-	3
tahtaperde (tahta perde)	-	-	3	-	-	-	-	-	3
tavuskuşu (tavus kuşu)	-	-	-	-	1	9	1	-	11
üstüste (üst üste)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
yanısıra / yanıbaşı (yanı sıra / yanı başı)	-	-	-	-	-	1	1	-	2
yanyana (yan yana)	-	-	-	-	1	-	-	-	1
yarım-ay (yarım ay)	-	-	-	-	-	2	-	-	2
yeraltı (yer altı)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
yerçekimi (yer çekimi)	-	-	-	2	-	-	-	-	2
yeterki (yeter ki)	-	-	-	1	-	-	-	-	1
zarzor (zar zor)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Toplam	7	14	16	33	84	76	72	9	311

Ayrı yazılması gereken kelimelerle ilgili örnek cümleler şu şekildedir:

Bir gün ağustosböceği (III, 37)

Reşat Nuri Güntekin, Türk yazarları arasında en çok adıgeçen yazarlardan biridir. (V, 63)

Fakat, biraz sonra, aladoğanın saplandığı yerden bir ışık fişkırdı. (VI, 24)

Anababam ikimize toptan yiyecek bir şey alsa, ille de çoğunu o kapar. (IV, 33)

Her dilin, anadilden gelen temel kelimeleri vardır. (VII, 32) [ana dilden]

Folklorun anakaynaklarını belirtiniz. (VIII, 13) [ana kaynaklarını]

Anayurt deyince ne anlarsınız? (VI, 134)

Anayönler hangileridir? (II, 64)

Batı'ya doğru giden iki anayol vardı: (VI, 131)

Arasıra, ayı, yavrularını coşkun bir dağ deresine götürüyor, (IV, 107)

Aylar, yıllar, ardısıra gelecek (V, 129) [ardı sıra]

Minnet ve şükranlarımızı arzederiz. (VI, 226)

Çamlıbeller bizim, beller, aşkolsun! (VII, 192)

Geceleri ateşböcekleri her yanı aydınlatıyor, (VI, 216)

Balın ve balmumunun kokusu etrafa yayılıyordu. (IV, 107)

...başbaşa konuşurken, Akça kız ağız gevşekliği edip: (V, 140)

Onlar varken, başörtüsüyle ders okutmak lâzım. (VI, 97)

Yatırın başucundaki selviyi... (VII, 135)

Görmek, bilinçdışı bir hâl, ya da harekettir. (VI, 92) [bilinç dışı]

Destanlar, geçmişte olup biten... olayları biraraya toplarlar. (V, 12) [bir araya]

Çorbanın içine, önce, birşey sıkarlar; (V, 45) [bir şey]

Bugün yalnız bukadar, darılmayınız. (IV, 37) [bu kadar]

Daha hayatta iken, yurt çapında ün salmış, ölümünden buyana ise, şöhreti dünyaya yayılmıştır. (VI, 62)

...daha ileri gidersen, dar ağacında asılmak ta var. (V, 165)

Demekki: (VI, 53)

“Dilbilgisi” kitabından derleme. (I, 71)

Elâlemin nesine gerek, (V, 134)

Aile içindeki herkes elbirliğiyle çalışmaktaydı. (V, 64)

...elele verip, Hasbahçeye çıkarlar. (V, 21)

İşte, aynı şekilde yazılan ve sesleri aynı olan, ama, anlamları ayrı olan kelimelere: eşsesli kelimeler denir. (VII, 38)

Fildişlerini söktüp aldık. (I, 106)

Ve karısını gözbebeği gibi severmiş. (V, 115) [göz bebeği]

Lâkim, iyice gözgöze gelmiye korkuyorum. (VI, 159)

Hüner gözlem evinde bütün gün kalır. (I, 75)

Gözücüyla bakıyorum. (VI, 159)

Bu gözüpek denizcilerin binbir güçlkle buldukları kara parçası, (VI, 210)

Eski Türkler daima güleryüzlü idi. (VII, 216) [güleryüzlü]

Yaşlı leylekler, çayırdaki geniş adımlarla gezinerek "Hazırol!", emrini veriyorlardı:

"trak, trak, trak!" (V, 58)

Herbir işe alışalım. (IV, 23)

Halbuki o da, öbürleri gibi hergün biraz daha ihtiyarlayıp çöküyor... (VII, 196)

—Hocaefendi, padişah mi büyük, (V, 39)

—Buyurun, demiş, Hoşgeldiniz! (VI, 30)

...erkeklik silâhi olan eğri kılıcın kında paslanması icabedecekti... (VII, 201)

Çocukluğunu düşünüp te, ana, baba dediğimiz iki sevgilinin dizlerinde ısındığı saatleri

anarken, yüreğinde tatlılığı anlatılmaz bir ıcağrısı çarpıntısı duymayan var

mıdır? (V, 152)

İçoğlanları da, zaten meydanda olmıyan bir eteği kaldırır gibi ardından gidiyorlarmış.

(V, 160)

İlkönce gagasını sokup baktı, (II, 55)

O zaman işbölümü nasıldı? (V, 64)

...kişilerle bu işyerleri arasında yapılan yazışmalardır. (VIII, 48) [işyerleri]

Karıkoca, iki de çocuk... (V, 110) [Karı koca]

Ali ile Eşref kapıkomşu ve yakın arkadaşlırlar. (III, 9) [kapı komşu]

...söz sözü açar, şöyle kemküm ederler: (V, 137)

O, elmanın nasıl inlediğini işitince, kalbi acıdı, gidip, erkek ve kızkardeşlerini çağırıldı.

(V, 89)

Hoca, yine kimbilir ne yalanlar yapıyorsun, demiş. (VI, 63)

Kimki hacı babanın hiddeti önünde: (VI, 213) [Kim ki]

Köşekapmacada, hep çocuk yenildi. (V, 76)

*...bütün ulusu uçuruma götüren kuraldışı, yolsuz bir yöntemin kurbanlarından biridir.
(V, 103)*

Köylüler, baba ile oğulu başbaşa bırakmak lâzımgeldiğini düşünerek, sessizce dışarı çıktılar. (VI, 76)

Meyvesuyu (VII, 127)

Onlar için, nekadar kalabalık olursa okadar iyidir. (III, 14)

Türkler Nezaman ve Nasıl Müslüman Oldular? (VI, 134)

Hemen, hemen ağlıyacaktı, okadar bitkindi. (IV, 47)

...şu ortadireğin dibine kadar olanı, biteni .... (V, 132)

Ortaoyunu'nda da belli kişiler vardır. (VIII, 21)

...veya sayılarını belirten sözcüklere sıfat (önad) denir. (VIII, 103)

Önayakları dimdik duruyordu. (VI, 19) [ön ayakları]

Sağolun, eksik olmayın! dedi ağabeyim. (VI, 220)

Sesbilgisi (veya Fonetik) denir. (VI, 17) [Ses bilgisi]

...oradan çıkmayı başarmış ve, İstanbul'daki Padişahı da sınırdışı ederek, 29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti adı ile, yepyeni bir devlet kurmuştur. (V, 100)

Eğer ateş cephane binasına kadar yayılırsa, cephe için sonderece lâzım olan binlerce gülle, mayın, kurşun ve diğer harp malzemesi patlayarak, mahvolacak... (VII, 172)

Şukadar ki, müsaade ederseniz, ... (VI, 197)

Kupkuru tahtaperde ateş aldı, çatır çatır yanmaya başladı... (III, 9)

Bu işe münasip karga ile tavuskuşunu bulmuş. (V, 17)

Üstüste atılmış oyuncakların arasından (VI, 103)

Korku ve umutsuzluğun yanısıra, bir de mutsuzluktur, başladı... (VI, 19)

Romen halkıyla yanyana yaşayan azınlıklar da, (V, 5)

O yarım-Ay'ın içinde, bir gölge gibi, bir kurt başı belirdi. (VI, 19)

Yeraltındaki yaratıklar, hep birden, şöyle karşılık vermişler. (VI, 36)

Fakat yerçekiminin altı defa daha az olduğu bir yerde daha ağır hareket etmek gerekiyor. (IV, 115)

Yeterki gözlüğün olsun yalnız. (IV, 116) [Yeter ki]

İlk istasyonda inecek birkaç nezaketli gencin yardımıyla, üç bayan, kendilerine zarzor yer bulabildiler. (VII, 140)

Özel isimlerin yazımı ile ilgili yanlışlıklar

Bilindiği gibi Türkçede özel isimler büyük harfle başlar. Bu kategorideki yanlışlıklar “büyük harfle yazılması gerektiği hâlde küçük harfle yazılan kelimeler” ve “küçük harfle yazılması gerektiği hâlde büyük harfle yazılmış kelimeler” olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Bu kategoride tespit edilen toplam 414 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 36’daki gibi oluşmuştur.

Tablo 36

Özel İsimler ile İlgili Yanlışlıklar ve Sınıflara Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Büyük harfle yazılması gereken kelimeler	2	3	-	4	5	30	18	5	67
Küçük harfle yazılması gereken kelimeler	1	5	-	1	45	134	161	-	347
Toplam	3	8	-	5	50	164	179	5	414

Büyük harfle yazılması gerektiği halde büyük harfle yazılmayan kelimelerle ilgili örnekler şu şekildedir:

Pembe panteri severiz. (I, 48)

Vaktiyle sert huylu bir arabın güzel bir atı vardı. (II, 70)

akasya = Dobruca türkleri ona “salkım ağacı” derler. (IV, 124)

...mevlâm uğratmasın iftiraya nazara... (V, 20)

Ayten ile zehra kardeşirler. (V, 47)

Havaya kalkan humaylar dallara ulaşmıyor, (VI, 137)

Beni vuran oğlan çerkesler başı (VII, 49)

...karagöz ve ortaoyunları meydana getirir. (VIII, 3) [Karagöz]

“Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar: Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Avrupalı, Avrupalılaşmak, Asyalılık, Darvinci, Konyalı, Bursalı vb.” (YK) Bu kurala aykırı kullanımlarla ilgili örnekler şu şekildedir:

Ömer Seyfettin türkçü ve milliyetçi yazarlardan biridir. (VI, 89)

Sözlük yoluyla istediğiniz cümleleri türkçeye çevirin. (VIII, 58)

Bir paragrafı örnek alarak, sözlük yoluyla türkçeye çeviriniz. (VIII, 60)

“Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar: Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Erol Bey, Dr. Alâaddin Yavaşca; Sayın Prof. Dr. Hasan Eren; Mustafa Efendi, Zeynep Hanım, Bay Ali Çiçekçi; Mareşal Fevzi Çakmak, Yüzbaşı Cengiz Topel; Mimar Sinan, Fatih Sultan Mehmet, Genç Osman, Deli Petro vb.” (YK). Bu kurala uyulmayan örnekler şunlardır:

Benden selâm olsum Bolu beyine, (V, 33)

Bolu beyi adamlarına ne gibi emir verdi? (VII, 63)

“Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.” (YK) Bu kuralla ilgili yanlış kullanımlardan biri şu şekildedir:

—...*Sayın vali, demiş*, (VI, 30)

“Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak kelimeleri büyük harfle başlar: Halit Rifat Paşa Mahallesi, Yunus Emre Mahallesi, Karaköy Meydanı, Zafer Meydanı, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, Ziya Gökalp Bulvarı, Nene Hatun Caddesi, Cemal Nadir Sokağı, İnkılap Sokağı vb.” (YK) Bu kuralla ilgili yanlış kullanımlardan bazıları şunlardır:

Maya apartman No 8 (I, 95)

Türk-Romen dostluğunun bir simgesi olarak, Romanya'nın Başkenti Bükreş'de bulunan “Atatürk meydanı” (VII, 4)

“Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar: Nutuk, Safahat, Kendi Gök Kubbemiz, Anadolu Notları, Sinekli Bakkal; Türk Dili, Türk Kültürü, Varlık; Resmî Gazete, Hürriyet, Milliyet, Türkiye, Yeni Asır; Kaplumbağa Terbiyecisi; Yorgun Herkül; Saraydan Kız Kaçırma, Onuncu Yıl Marşı vb.” (YK) Bu kuralla ilgili yanlış kullanımlardan bazıları şunlardır:

“Kömür ile su” hikâyesini kendi sözlerinizle anlatınız. (IV, 30)

“Çoban çeşmesi” şiirinde, şair, bu çeşmenin nasıl meydana geldiğini (VII, 77)

“Vatan sevgisi” başlığını kullanarak bir kompozisyon yapınız. (VIII, 26)

Türkçede özel isim niteliği taşımayan kelimelerin ilk harfleri küçük yazılır. Bu kurala aykırı olduğu tespit edilen kelimelerle ilgili örnek cümleler şu şekildedir:

Gülğün anne Pamuk'un Kâsesine süt ilâve ediyordu. (I, 94) [kâsesine]

Bir anan ben, biri Vatan (II, 3)

İşte, bir dili doğru konuşup, doğru yazmayı öğreten bilim dalına, Dil bilimi (bilgisi) veya Gramer, denir. (V, 9)

—“Sen Hacılıkta iken büyük fırtınalar oldu...” demiş. (V, 16)

Romen dili gramerinde, Sayılar, Numeralul denilen gramer bölümünde incelenir. (V, 78)

Böylece, giderek, kocaman bir Devlet meydana gelmiş ve bu devlete, Osman Beyin adı verilmiştir. (V, 100)

Türk ulusu, Mustafa Kemâl'e, bir de Atatürk Soyadını vermiştir ki, "Türklerin Atası" demektir. (V, 102)

Bizim Ana dilimiz: Türkçe'dir. (VI, 12)

Türk dilinin en güzel ve en ahenkli şivesi, kuşkusuz, İstanbul Şivesidir. (VI, 12)

...yani, birkaç Alfabe değiştirmişlerdir. (VI, 12)

Bu derste, isimleri Yapılış balımından inceleyeceğiz: (VI, 53)

...o gün, Mihrabla ve Minberle meşgul oluyordu. (VI, 114)

Türklerin Anayurdu neresidir? (VI, 134)

...Orhan Gazi, Bursa'yı fethederek, orasını Başkent yaptı. (VI, 140)

...Karagöz oyununa, Hayâl oyunu dendiği gibi, Gölge oyunu da denir. (VII, 69)

Şekiller, birer kuklaya benzediklerinden dolayı, Karagöz oyununa Kukla Oyunu da denir. (VII, 69)

Karagöz oyunu, Türk dünyasında, çok eskiden beri varlığını sürdüren bir Tiyatro oyunudur. (VII, 69)

Aslında, bunlar, İşaret zamirleridir. (VII, 78)

Bunlara Kıta denir. (VII, 89)

...en büyük ve uzun Paralel olup, ona 0 (Sıfır) Paralel de denir. (VII, 91)

...Kutupları birbirine bağlayan çizgiler de Dünyamızı çevreler. (VII, 91)

Grinviç, ufak bir kasaba olup, buradan geçen Meridyen'e 0 (Sıfır) Meridyen denir. (VII, 91)

... Enlem ve Boylam gibi, yardımcı terimler de kullanırız. (VII, 92)

“Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar: Tülay ablama gittim. Ayşe teyzemin keki çok güzel.” (YK) Bu kuralla ilgili tespit edilen yanlış kullanım ise şudur:

Ayşe Teyze, oğlunun bu hâline bir anlam veremedi. (V, 73)

“Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz.” (YK)

Bu kuralla ilgili yanlış kullanımlardan örnekler ise şunlardır:

...bir öğretmeni, O'na: Mustafa Kemâl demiştir. (V, 102)

...ve O'na, niçin “Başöğretmen” denir? (V, 104)

Kız da onu sevmiştii; O da yanıyordu, belliydi. (VI, 24)

Fakat O, Deli Yusuf, bağırarak şöyle dursun, (VI, 75)

Bir yabancı gazeteci O'na: (VI, 143)

“Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar: Merkür, Neptün, Satürn; Halley vb. Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.” (YK) Bu kuralla ilgili yanlış kullanımlara örnekler aşağıdaki gibidir:

Bu koskoca Dünya'da (II, 53)

Bülbül Ay'ın ışığı altında, ince bir dala konmuş, ötüyordu. (V, 54)

Bundan başka, hayvanlar, Güneş ışınlarının bazı ağırlara... (VI, 201)

“Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır: Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi vb. Bu sözler yön bildirdiğinde küçük yazılır: Bursa'nın doğusu, Ankara'nın batısı vb. (YK) Bu husus ile ilgili tespit edilen yanlışlıklardan bazıları şu şunlardır:

Birçok memleketlerden Köstence'ye getirilen mallar ise, Kanal'dan Tuna'ya geçirilerek, Avrupa'nın Batı memleketlerine ulaştırılıyor. (IV, 89)

Tuna nehri ile Karadeniz arasında, Kuzeyden Güneye doğru uzanan ve bir yaylâ biçimi arzeden bu bölge, (V, 3)

Doğu'ya doğru gidenler de oluyordu. (VI, 131)

Bati'ya doğru giden iki anayol vardı: (VI, 131)

Bunlar: Doğu, Batı, Kuzey ve Güney isimleri altında bilinirler. (VII, 91)

Eskiden bu 4 yöne, Arapça: Şark, Garp, Şimal ve Cenup denirdi. (VII, 91)

“Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle başlamaz: 2007 yılında Türk Dil Kurumunun 75. yılını kutladık.” (YK) Bu kuralla aykırı kullanımlarla ilgili örnekler şu şekildedir:

XI-XIII. Yüzyıllarda hüküm süren Selçuklu-Türklerinden oldukça büyük sayıda bir gurup... (V, 99)

Koroğlu, XVI. Yüzyılda yaşamış Deli Yusuf adıyla anılan seyisin, yani at bakıcının oğlu olarak bilinen bir şahıstır. (VI, 69)

“Para birimleri büyük harfle başlamaz: avro, dinar, dolar, lira, kuruş, lîret vb.” (YK)

Bu kuralla ilgili tespit edilen yanlışlıklardan bazıları ise şunlardır:

Satarız..., ama dönümü elli Liradan aşağı idare etmez. (VII, 134)

...dönümü yarım Liradan alacağım. (VII, 137)

Elli Lira – O zamanın, yani eser yazıldığı zamanın parasıyla, 50 Lira çok bir şey sayılırdı. (VII, 138)

“Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar: Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar. Yürütme Kurulu toplantılarını perşembe günleri yaparız.” (YK) Bu hususla ilgili tespit edilen yanlış kullanımlardan bazıları şu şekildedir:

Bu yüzden, her yıl, Mayıs ayının ikinci Pazar günü, bütün dünyada “Anneler Günü” olarak kutlanmaktadır. (V, 105)

İnanma, bugün Salı, kesme bastığın dalı, dinle de, Maşallah, de, bu geceki masalı...(VI, 60)

O Pazar, bizim evdekilerle karşımızda oturan komşular, Florya'ya gitmeyi kararlaştırdılar. (VI, 218)

Kısaltmalarla ilgili yanlışlıklar

Kısaltmaların yazımı ile ilgili dört kategoride tespit edilen toplam 37 yanlış kullanımın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37

Kısaltmalarla İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
v.b. (vb.)	-	-	-	-	-	1	-	-	1
v.s. (vs.)	-	-	-	-	1	7	21	-	29
Km / Km ² (km / km ²)	-	-	-	-	-	-	6	-	6
Kısaltmalara getirilen eklerle ilgili hatalar	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Toplam	-	-	-	-	2	8	27	-	37

“vb.”, “vs.” gibi kısaltmalarda nokta sadece son harften sonra kullanılır, arada nokta olmaz. Bu iki kısaltmayla ilgili toplam 30 yanlış kullanımdan bazıları şunlardır:

v.s.-ye hep birden, tabiat denir (V, 59)

Okumak filinde: okurum, okursun, okur v.s. gibi şekiller alırlar. (VI, 123)

s. (sayfa), v.b. (ve başkaları, veya ve benzerleri), v.s. (ve saire, yani: ve diğerleri), gibi. (VI, 178)

Hafifçe dokundu v.s., gibi. (VII, 169)

Koroğlu, Ayvaz, Demircioğlu v.s. gibi. (VII, 203)

“Ölçü birimlerinin uluslararası kısaltmaları kullanılır: m (metre), mm (milimetre), cm (santimetre), km (kilometre), g (gram), kg (kilogram), l (litre), hl (hektolitre), mg (miligram), m² (metrekare), cm² (santimetrekare) vb.” (YK) Ölçü birimlerinin yazımında büyük harfin kullanımı yazım yanlıştır. Bu hata ile ilgili olarak VII. sınıf kitabında tespit edilen altı kullanımdan bazıları şunlardır:

Dünyanın yüzölçümü 510 milyon Km²'dir. (VII, 88)

Uzunluğu: 40 000 Km'dir. (VII, 91)

Romanya'da yaşayan insanlar da, bir gün ile bir gecede, 20 000 Km. kadar hızla dolaşırlar. (VII, 92)

Fiil çekimi yanlışlıkları

İncelenen ders kitaplarında fiil çekimleri ile ilgili olarak tespit edilen toplam 15 hatanın kitaplara göre dağılımı Tablo 38'de gösterilmiştir.

Tablo 38

Fiil Çekimi Hataları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Şimdiki zaman çekimi	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Geniş zaman çekimi	-	3	-	1	-	-	1	-	5
Görülen geçmiş zaman çekimi	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Duyulan geçmiş zaman	-	-	1	-	-	-	-	-	1
İstek kipi çekimi	-	-	3	-	3	-	1	-	7
Toplam	2	3	4	1	3	-	2	-	15

Şimdiki zaman ile ilgili yapılan tek yanlış I. sınıf kitabında bulunmaktadır:

Filler çapraz hareketlerle kral ve kraliçeleri koruyolar. (I, 98)

Geniş zaman ile ilgili yapılan toplam beş yanlışın bulunduğu cümleler şunlardır:

Seni korum. (II, 31) [koyarım]

...bugünden çalışarak, bilgi ve terbiye sahibi olmanız gerektir. (II, 78) [gerekir]

...şimdiden ne yapmanız gerektir. (II, 79)

Hemen kümese dalır. (IV, 63) [dalar]

Bir dili doğru konuşup, doğru yazmak için, bazı kurallara dikkat etmek ve yazı işaretlelerini kullanmak gerektir. (VII, 15) [gerekir]

Görülen geçmiş zaman ile ilgili olarak yapılan tek fiil çekim yanlışlığı da yine I. sınıf kitabında tespit edilmiştir:

Kırlangıç yavruları çekirdekleri tane tane yiyediler. (I, 97)

Duyulan geçmiş zaman ile ilgili olarak tespit edilen tek yanlışlık ise III. sınıf kitabındaki şu cümlededir:

Yeni yıl, hoş gelmişin (III, 58) [gelmişsin]

Kitaplarda en çok karşılaşılan fiil çekim yanlışlıkları ise istek kipinin çekimiyle ilgilidir. Tespit edilen 7 yanlış kullanım şunlardır:

Biraz sonra ağaçkakan: “Varıp şundan af isteyim, belki kuyruğumu geri verir” diye sincaba gitti. (III, 32) [isteyeyim]

“Düşmanı yakalayım” diyerek, kuyuya atladı. (III, 44) [yakalayayım]

Nasıl tanımayım? (III, 74) [tanımayayım]

“A elkızı, elkızı; şimdilik ne sen sor, ne den söyleyim; (V, 27) [söyleyeyim]

Sen ağlama kızım, ben ağlayım! (V, 136)

... ben deyim açlıktan, siz deyin yorgunluktan, (V, 137) [diyeyim]

Tâli’imi deneyim! (VII, 102) [deneyeyim]

Hecelere ayırma yanlışlıkları

Türkçede satır sonuna gelen kelimeleri kısa çizgi (-) işareti ile ayırırken hece bütünlüğü bozulmaz. Bu kurala uymayan durumların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 39'daki gibi oluşmuştur.

Tablo 39

Hecelere Ayırma Yanlışlıklarının Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								TOP
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Hecelere ayırma yanlışlıkları	1	-	-	-	-	3	4	-	8

Tespit edilen hecelere ayırma yanlışlıklarının bulunduğu cümlelerden bazıları şunlardır:

ai-/le (I, 24)

...Padişaha büyük bir sür / - / priz hazırlarmıştır. (VI, 115)

Bereketli yağmur geliy/ - / or demektir. (VI, 169)

Fakirlikten sürünüy / - / orsun! der. (VII, 85)

Noktalama Yanlışlıkları

Ders kitaplarında en çok görülen yanlışlıklar noktalama ile ilgili yapılan yanlışlıklardır. Ders kitaplarında noktalama ile ilgili olarak tespit edilen toplam 9117 yanlış kullanımın sınıf kitaplarına ve noktalama işaretlerine göre dağılımı Tablo 40'ta gösterilmiştir.

Tablo 40

Noktalama Yanlılıkları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Nokta	3	-	-	-	1	2	4	1	11
Virgül	4	95	130	249	1462	2568	2951	63	7522
İki nokta	-	1	3	4	44	93	96	1	242
Üç nokta	-	-	1	10	32	62	136	-	241
Soru işareti	2	2	-	7	24	64	57	-	156
Ünlem	9	8	6	12	42	75	72	6	230
Kısa çizgi	-	1	1	1	2	9	15	-	29
Tırnak işareti / Konuşma çizgisi	1	6	25	66	150	105	104	11	468
Kesme işareti	4	2	3	8	33	62	78	16	206
Diğer noktalama yanlılıkları	-	-	-	-	4	2	6	-	12
Toplam	23	115	169	357	1794	3042	3519	98	9117

Kitaplarda en çok virgül (,) işareti ile ilgili yanlış kullanımlar dikkat çekmektedir (f=7522). Yanlış oranı bakımından ise V (f=1794), VI (f=3042) ve VII. sınıf (f=3519) kitaplarındaki yanlılıkların öne çıktığı görülmektedir.

Nokta (.)

Nokta işaretinin kullanımı ile ilgili 11 yanlışlık tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımları iki başlık altında toplamak mümkündür:

- Nokta işaretinin kullanılmaması
- Noktadan sonra küçük harfle başlanması

Tablo 41

Nokta ile İlgili Yanlılıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Nokta işareti eksikliği	2	-	-	-	1	1	2	1	7
Noktadan sonra küçük harf	1	-	-	-	-	1	2	-	4
Toplam	3	-	-	-	1	2	4	1	11

Nokta işareti eksiliği tespit edilen 7 cümle şu şekildedir:

Bir ananın dört evladı varmış (I, 111)

Dördü de öğüdü unutmamışlar (I, 111)

Zavallı annem şaşkına dönmüştü, Benimle başa çıkmak hakikaten imkânsızdı. (V, 61)

...özne ile yüklem arasında uyum olmayabilir, Meselâ; (VI, 168)

*Osman Beyin ailesi, Anadolu'ya gelip yerleşen Oğuz Türklerinin Kayı Boyundandır,
Zaman ilerledikçe... (VII, 157)*

*İslâm dinini kabul eden Türkler, bu defa, hem Türk ve hem de Müslümanlığa ait
özellikleri taşıyan devletler kurmaya başlamışlardır, Biz, bu gibi devletlere: Türk-
İslâm Devletleri diyoruz. (VII, 157)*

*Bu tamlama biçimi çok tartışılır; Kimi kaynaklar bunları sıfat tamlaması sayıyor.
(VIII, 95)*

Noktadan sonra küçük harfle başlanan 4 cümle ise şu şekildedir:

Mustafa. o kim? (I,62)

Yukarıda verilen örneklerde, kelime sayıları başka başkadır. (VI, 173)

Bolu Beyi ne tasarlamıştı. ve, onları görünce, ne yaptı? (VII, 63)

... padişah gelmiş. büsbütün zıvanadan çıkmış. (VII, 207)

Virgül (,)

Ders kitaplarında en çok karşılaşılan yanlışlık, virgül işareti ile ilgili olan yanlışlıklardır. Türk Dil Kurumunca yayımlanan Güncel Sözlük, Büyük Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu incelendiğinde şu hususlar öne çıkmaktadır.

Ama, amma, ancak, artık, bazen, beri, çünkü, dahi, fakat, gibi, göre, halbuki, hatta, için, ile, işte, ki, lakin, meğer, mesela, nihayet, nitekim, oysa, önce/sonra, sanki, yani, zaten, zira gibi edatlarla birlikte virgül kullanılmaz. Metin içinde ve, veya, yahut, ya ... ya

bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz. Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da / de bağlacından sonra virgül konmaz. Metin içinde -ınca / -ince anlamıyla zarf-fiil görevinde kullanılan mı / mi ekinden sonra virgül konmaz. Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz. Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül konmaz. Şart ekinden sonra virgül konmaz. Sıfatla / sıfat fiille isim arasında virgül kullanılmaz. (YK)

Bu kurallar doğrultusunda ders kitaplarında virgül ile ilgili tespit edilen yanlış kullanımlar ve ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42

Virgül Yanlışlıkları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
ama, amma, ancak vb. edatlardan sonra virgül	2	21	32	75	418	740	936	15	2239
“ve, veya, yahut” bağlaçlarında virgül	-	1	5	3	35	63	55	5	167
da / de ile virgül	-	2	4	14	171	268	248	5	712
Zarf-fiil olarak kullanılan mı/mi den sonra	-	-	6	-	2	12	13	-	33
Tekrarlı bağlaçlarla virgül	-	5	3	11	54	42	39	11	165
Zarf fiillerden sonra virgül	-	32	49	85	384	671	677	13	1911
Şart ekinden sonra virgül	1	12	16	28	96	192	178	5	528
Sıfat ve sıfat fiillerden sonra virgül	-	6	3	2	4	11	12	2	40
Virgülle ilgili diğer yanlış kullanımlar	1	16	12	31	298	569	793	7	1727
Toplam	4	95	130	249	1462	2568	2951	63	7522

Tablo 42’de görüleceği üzere ders kitaplarında en çok karşılaşılan yanlışlık virgülün kullanımı ile ilgilidir. Virgül ile Toplam 7522 yanlışlık tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımlar

içinde de edatlardan sonra yanlış olarak virgül kullanımı (f= 2239) ve zarf fiillerden sonra virgül kullanımı (f= 1911) öne çıkmaktadır.

Kendisinden sonra yanlış olarak virgül kullanılmış edatlar ve bu edatlarla ilgili örnekler şunlardır:

ama (f= 122)

Etrafi aramış, ama Keloğlanı buamamış. (I, 92)

...gülmüş ama, bir aralık düşünmiye başlamış. (III, 76)

Ama, doğrusu, işin sonu buna varacağı da belliydi ya... (IV, 47)

Böyledir, ama, yine de, üzüntü verici belirtileri vardır. (V, 103)

Üzülür ama, üzüldüğünü belli etmez: (VI, 41)

Bir insan için küçük bir adım, ama, insanlık için dev bir sıçrama! (VII, 96)

Bu filmi görmek isterdim, ama zamanım yok. (VIII, 137)

amma (f= 30)

*Derslerini iyi öğrenemiyordu amma, yemişlerin, yemeklerin isimlerini çok iyi bilirdi.
(II, 81)*

Uçmak istiyor, amma boşluğa atılmağa bir türlü cesaret edemiyordu. (IV, 24)

İyi amma, buna nasıl bir çare bulabiliriz? diye sormuşlar. (V, 18)

Amma, yüksek değil, ufarak bir çamdı o. (VI, 165)

Bu adam yalnız görünüyor amma, galiba arkasında bir ordu var... (VII, 66)

ancak (f= 100)

*...geçinme ve çalışma, ancak, son devrimin yarattığı yeni şartlar altında mümkün
olmaktadır. (V, 5)*

Ancak, aradan 6-7 geçmişti, fakat, cami bir türlü bitmiyordu. (VI, 114)

...kısa olup, ancak, konuşurken cümle içinde kullanılır. (VII, 40)

Ünlemdir ancak, isim çekim eklerini alarak isim gibi kullanılmıştır. (VIII, 142)

artık (f= 23)

Artık, yağmur yağdı mı, ardından da sel geliyor. (III, 94)

Ona kavuştuğum zaman, o, artık, yalnız, duygularıyla yaşıyordu. (V, 103)

Düşmeyiz, artık, hiç, darlığa, (VI, 11)

İşte, artık, senin için çarpan yürek duruyor, (VII, 122)

bazen (f= 54)

Bazen, beraber ormana giderek, çilek topluyoruz. (II, 86)

Bazan, burada tüfek sesleri de işitilir. (V, 68)

Bazan, özel isimlerden de çoğul yapılır. (VI, 61)

Bazan, sıra ile, birkaç isim birbirini tamamlar. (VII, 42)

beri (f= 7)

İnsanlar, yer yüzünde var olduklarından beri, birbirleriyle anlaşmak ihtiyacını duymuşlardır. (VI, 11)

Arabistan'da, eskiden beri, iki kutsal şehir olduğu bilinmektedir. (VII, 151)

çünkü (f= 48)

Çünkü, yabanî güvercinlerin avcı görünce... (II, 79)

Orada, kapının önünde bir asker bekliyormuş; çünkü, Sadık böyle yapılmasını sultandan evvelce istemiş. (IV, 57)

Çünkü, bunlar da, Güneş'in yardımıyla ... (V, 93)

...ne yapacağımı bilmiyorum; çünkü, buradan kurtulmam için... (VI, 193)

Çünkü, böyle zamanlarda insan vakit hissini kaybeder. (VII, 82)

dahi (f= 14)

Mezarı, bugün dahi, Akşehir'dedir. (V, 37)

...bu gibi eserler çoğaldıkça, yazı edebiyat dahi, giderek, zenginleşir. (VI, 14)

Onun içindir ki, biz Türkler, şimdi dahi, Allah ile Tanrı kelimelerini aynı anlamda kullanırız. (VII, 153)

fakat (f= 279)

Fakat, oğulları onun söylediklerine pek kulak asmyorlardı. (II, 29)

Fakat, yıllar geçtikçe, onun izleri de büyüyor, derinleşiyordu. (III, 105)

Fakat, bizim oyuncu bir türlü oyuncu bir türlü oynayamıyormuş. (IV, 57)

...diyecek olmuş; fakat, dili tutularak: "şaka, şaka" deyip kalmış. (V, 18)

Kadı, balı iki gün yemiş, fakat, sonra, altında çamur olduğunu anlayınca, çok kızmış. (VI, 64)

Fakat, karlı yerlerde, girdikleri geçidin izini kaybetmişlerdir. (VII, 17)

...götürür, fakat Mecnun sevgiyi daha artırması için dua eder. (VIII, 22)

gibi (f=189)

Yüksek otlu ve benek benek çiçeklerle dolu açıklığa gelince, birdenbire, bir duvar gibi, gözümüzün önüne bir çam ormanı çıktı. (II, 73)

Artık, eskisi gibi, su dersi de ortadan kalkmıştır, diyebiliriz. (V, 4)

Hikâye, masal, gibi anlamlar taşır. (VI, 26)

Her dilde olduğu gibi, Türkçede de noktalama işaretleri kullanılır. (VII, 57)

Zamirler de, isimler gibi, çoğul olabilir, (VIII, 108)

göre (f= 45)

Bunlar, yer ve zamana göre, değişik şekil alırlar. (V, 12)

Aradan geçen zamana göre, bu iki olay ... (VI, 120)

Rivâyete göre, ikisinin de, Bursa'da inşaat işçisi olduğu söylenir. (VII, 70)

Görevlerine göre, sıfatlar iki ana bölüme ayrılırlar: (VIII, 103)

halbuki (f= 7)

Halbuki, yükseklik bakımından, onlar ancak orta rakımlı sayılabilirler. (V, 67)

Halbuki, sana kırk bu kadar çocuk teslim etmişler. (VI, 207)

Halbuki, bu bahar, ne güzel bir kuzu yavrusu, ne sevimli bir eşek, ne bir buzağı, ne bir tay sesi duyuldu! (VII, 136)

hatta (f= 57)

Hattâ, Romen halkı arasında da, Nasrattin diye anılır (V, 37)

Hattâ, onun Mekke taraflarında... (VI, 126)

Hattâ, bu yüzden, şu sözleri söyleyen yazarlar da çıkmıştır: (VII, 9)

için (f= 154)

...telâşlandırmamak, için, oradan gitmeye acele ettim. (II, 80)

Onlar için, nekadarkalabalık olursa okadar iyidir. (III, 14)

Kuşlar, bunu bildikleri için, toplaşıp padişahı ses istemeğe gitmişler. (IV, 85)

Sohbet sırasında, Timurlenk, Hoca'yı aşağılatmak için, ona şöyle sorar: (V, 37)

Fakat, beyimiz için, onu almayı düşünüyorsan, hatâ ediyorsun. (VI, 71)

...yemiş olduğu için, şimdi yiyecek hiçbir şeyi yokmuş. (VII, 23)

ile (f= 154)

Tertemiz vücutleri ile, böyle, güneşe karşı durmak nekadarkoşlarına gittiği yüzlerinden belli idi. (II, 85)

Herkes, aslan, bir pençe vuruşu ile, köleyi parçalayacak sanıyordu. (IV, 81)

Kısa bir havlama ile, Patrokle dışarı fırlamıştı bile. (V, 53)

Acar'a da, beşyüz dönümlük tarla ile, baş ucumda duran kılıcımı, (VI, 27)

Uzay aracı ile, Ay'a gitmek için... (VII, 96)

...şiiir türlerinden bir dörtlük ile, yarışmaya katılınz. (VIII, 12)

işte (f= 83)

İşte, dev gibi iri kombaynlar buğday tarlalarında geniş yol açarak, ağır ağır ilerliyorlar. (II, 77)

İşte, Erol iki arkadaşını birden ardında bırakarak... (III, 23)

İşte, böyle kelimelere takı, denir. (V, 47)

İşte, öyle bir dile, o ulusun Ana dili denir. (VI, 12)

İşte, Türk dili de, bitişimli dillerden biridir. (VII, 9)

ki (f= 333)

Herkes bilir ki, araplar, yakışıklı ve süratle koşan at ... (II, 70)

Aslan, hiddetinden, öyle bağırdı ki, yer-gök titredi: (III, 43)

Umut ederiz ki, sizler de sihat ve âfiyettesiniz. (IV, 61)

Elin ağzı torba değil ki, büzesin. (V, 38)

Baktı ki, uykusunu uyusun (VI, 22)

O şeyler ki, insanlığa ziyandır, (VII, 7)

Ne var ki, çocuklara göre, Pasifik Okyanusu bir damlacık suydı. (VIII, 136)

lakin (f= 75)

Lâkin, güvercin hâlâ kımıldamıyor, (II, 79)

Yemek zamanı gelmiş, lâkin, Hoca meydanda yok. (III, 50)

Lâkin, bana düşünmek için birkaç gün müsaade ver. (IV, 56)

Ben çoklarını gördüm; lâkin, hepsi de mahcup oldular ve bir daha da görünmediler!... demiş. (V, 40)

Lâkin, bu deli çobanın yedip güttüğü kocabaşlar... (VI, 40)

Birkaç gün geçtikten sonra, Keloğlan'ın ayağı iyiceleşmiş; lâkin, ithiyar kadın onu birkaç gün daha kulübede alıkoymuş. (VII, 22)

meğer (f= 3)

Meğer, kocakarı bir cadı imiş. (VI, 35)

Meğer, o kaynak tılsımlı imiş. (VII, 22)

mesela (f= 28)

Meselâ, yukardaki şiirin bir yerinde: sedef şamdan deyimi, ağaçlar ismine bir özellik veriyor. (V, 71)

Meselâ, evlerden kelimesini ev diye, bir heceye indirebiliriz. (VI, 43)

Meselâ, Romanya derken, vurgu, man hecesine gelir. (VII, 36)

nihayet (f= 30)

Nihayet, bahçe o hâle geldi ki... (VI, 77)

Nihayet, Keloğlan'ı padişahın karşısına çıkarmışlar. (VII, 28)

nitekim (f=11)

Nitekim, konuşurken, ağızımızdan çıkan bir takım sesler işitiriz. (VI, 17)

Nitekim, kalemi deyince, onun kalemi olduğunu söylemek isteriz. (VII, 42)

oysa (f= 4)

Oysaki, hindiye çok düşük fiyat biçerler. (III, 48)

Oysa, bizim dev, güçlü kuvvetli o iri gövdesinden yakını dururmuş. (IV, 126)

Oysa, o olaylar başkalarının başından geçmişti. (VII, 108)

önce / sonra (f= 233)

Susamış turna, ilkönce, niçin testideki suyu içemedi? (II, 55)

Ben, önce, girip, karıma haber vereyim, demiş. (III, 47)

İlkönce, padişah kuşların dediklerini dinlemek istememiş; (IV, 85)

Çorbanın içine, önce, birşey sıkarlar; (V, 45)

Önce, gidip, kocakarıyı öldürmüşler; (VI, 37)

Önce, şu ellerimi, ayaklarımı çözün... (VII, 65)

Tanzimattan önce, Karagöz, Ortaoyunu... (VIII, 21)

O yorulduktan sonra, yerine başkası geçer. (III, 13)

Sonra, taşarak, yüksekten dökülmeğe başlıyorum. (IV, 29)

Babası öldükten sonra, Nasreddin Hoca, Akşehir'e gidip, oraya yerleşti. (V, 37)

Sonra, yine dolaşmaya başlamış. (V, 130)

Sonra, canavar, bir sevinç nârası attı. (VI, 23)

Yazı icât edildikten sonra, yazılı edebiyat gelişmeye başlamıştır. (VII, 12)

sanki (f= 12)

Murat'ın ellerinin bağı çözüldü, sanki, birden. (V, 73)

Arkadaşlarının söyledikleri, ona, sanki, uzaklardan gelir gibiydi. (VI, 149)

Sanki, adı gibi, her tarafı yuvarlaktı. (VII, 212)

yani (f= 121)

Yukarda, Dobruca başlıklı dersin sonu ise, nazımdır, yani, şiiirdir. (V, 10)

Sade dille, yani, halkın konuştuğu bir dille söylenir (VI, 13)

Taşları ve ağaçları da, yani, yontmadan, işlemeden, kullanırlardı. (VII, 87)

zaten (f= 13)

*Zaten, kendine güvenmeyen bir ulus ayakta kalamaz, hattâ, hayatta kalamaz,
başkalarına köle olur, ya da, yok olup, gider. (V, 102)*

Zaten, ondan başka oğlu yoktu... (VI, 74)

Zaten, o da bizim ecdadımızın yarattığı edebiyattır. (VII, 76)

zira (f= 10)

...zira, Timurlenk, ondan, yüz yıl kadar sonraları yaşamıştır. (V, 37)

Böyle olunca, Timurlenk ile görüşmediği söylenebilir, zira, Timur Anadolu 'ya ancak 1402 tarihinde gelmiştir. (VI, 62)

Zira, bu müthiş adamla yalnız kalmaktan adamakıllı korkuyordu. (VII, 67)

“ve, veya, yahut” bağlaçlarından sonra virgül kullanımı ile ilgili yanlış kullanımlar:

ve (f= 142)

Şut çok kuvvetli çıktı, dedi, ve utanarak kıvrıkcık saçlı başını aşağı eğdi. (III, 24)

...uzun gagasını bir birine vurarak takırdadır ve, geçiktiğine pişman olup, başını bir önüne bir ardına sallar. (IV, 86)

...büyük bir kısmı yazıya geçirilmiş ve, böylece, ... (V, 9)

Böyle dedi ve, hemen, canavarın ölüsünün başından ayrıldı. (VI, 23)

Bu dağlar, tepelerine kadar çeşitli ağaçlarla ve, özellikle, uçsuz bucaksız çam ormanlarıyla doludur. (VII, 3)

Yaşlanır, ve yurduna döner. (VIII, 5)

veya (f= 10)

Böylece, her gün Mecidiye çimento fabrikasından yüzlerce vagon çimento yurdun şantiyelerine, veya yabancı memleketlere satılmak için Köstence limanına doğru yol alıyor. (II, 17)

Sizin, Romen veya başka milletten hangi dostlarınız, veya arkadaşlarınız vardır? (III, 57)

...daha ot halinde iken, buğdaylara dadanıp üşüşen tırtullar, veya ekinler olgunlaştıkları vakit bile göze görünmiyen küçük böceklerdir. (IV, 38)

...ikindedir veya, akşamdır gibi cevaplar verir. (VI, 82)

Buna, şiir veya, geniş anlamda, manzume de deriz. (VII, 14)

Hayatta yaşanmış, veya yaşanması mümkün olan (VIII, 33)

yahut (f= 15)

Turnalar, leylekler, kırlangıçlar gibi kışın bu yerleri terkedip giden kuşlara yolcu kuşlar, yahut göçebe kuşlar denir. (III, 13)

Aile mektupları, anne-baba ve çocukları arasında, yahut, akraba ve dostlara yazılan mektuplardır. (V, 96)

Yahut, kulaklarına erimiş kurşun akıtıp... (VI, 72)

Eskiden, kahvehanelerde, yahut, bir meydanda görüşen şairler, (VII, 50)

...soğuktan öksürdüğünü, yahut burnunun aktığını görmemişti. (VIII, 63)

da / de bağlacından sonra virgül kullanımı ile ilgili yanlışlıklar (f= 712)

Zavallı yoruldu, taneyi götüremeyeceğini anladı da, vazgeçti”, dedim. (II, 24)

Sonra da, dağlardan köye doğru, yaman bir sel geldi. (III, 94)

Ben çıkayım da, siz de bir görün bakalım, (IV, 45)

Şoseler, asfalt yollar da, Dobruca'yı, baştan başa, ... (V, 4)

Sonra da, köse ile alay ederek: (V, 130)

Bu gibi yollarla da, güzel Türkçemiz zenginleştirilmektedir. (VI, 12)

Onu da, birkaç devreye ayırmak mümkündür. (VII, 13)

Zamirler de, isimler gibi, çoğul olabilir, (VIII, 108)

Zarf-fiil olarak kullanılan mı / mi edatlarından sonra virgül kullanımıyla ilgili

yanlışlıklar (f= 1911)

Onun için, güz geldi mi, yazı buralarda geçiren bazı kuşlar, sıcak memleketlere gitmek üzere hazırlanmağa başlarlar. (III, 13)

...gün doğdu mu, tüyünü, teleğini değiştiriyor, (V, 133)

Dikilip de, ille diye ayak dirediler mi, o şöyle dermiş: (VI, 39)

Aklınıza geldi mi, gülümsetecektir sizi. (VII, 111)

Tekrarlı bağlaçlardan önce veya sonra virgül kullanımıyla ilgili kullanım yanlışlıkları
(f= 165)

hem... hem

Hem deniz, hem de çam kokusu (II, 90)

*Peri kızı, hem dava karşı gülümsüyor, hem de elindeki kepçeyle kazanı
karıştırıyormuş. (IV, 126)*

Çalığışu, benim hem hoşuma gider, hem işime yaradı. (V, 61)

Hem gidiyor, hem de düşünceden, üzülüyormuş. (VI, 34)

Çocuklar, hem birbirlerine, hem de öğretmenlerine daha büyük bir yakınlık, (VII, 106)

Bir kelime hem seslerden, hem de anlamdan ibarettir. (VIII, 75)

ne... ne

Ne yumuşak, ne de ak! (II, 30)

Ne gölgesi var, ne yemişi. (III, 104)

Ne gelen var, ne giden! (IV, 11)

...velâkin ne geldiğini gören var, ne geçtiğini duyan var!... (V, 22)

Ne sokaklarda, ne de pencerelerde, bir insan görememiş. (VI, 34)

Ne anamın aşısı, ne gözümün yaşı! (VII, 48)

Ne iyi bir savaş, ne kötülü bir barış vardır. (VIII, 69)

ya... ya

Sen onu ya çaldın, ya nerede olduğunu biliyorsun. (II, 54)

Fazla aş, ya karın ağrısı verir, ya baş ağrısı. (IV, 76)

Ya bir kuyu kazar, ya dolaşır çarşı, pazar: (V, 20)

Ya, yanıp, erirler, ya da, ejderhalar onları bir çırpıda yutarlar. (VI, 22)

Ya bir kuyu kazar; ya dolaşır çarşı, pazar; ben de, aç karın, yüksek nalın, çıktım pazara; (VII, 47)

...ya ölçülü ve kafiyeli söz dizisi halinde; ya da yalnız dil kurallarına uygun olarak... (VIII, 14)

Zarf-fiillerden sonra virgül kullanımı ile ilgili yanlışlıklar (f= 1911)

...bir ninni öğrenerek, defterlerinize yazınız. (II, 7)

Ali, hiç vakit kaybetmeden, eve koştı, (III, 9)

Gün geçtikçe, yeşerdi. (IV, 83)

Bazan, konusurken, konuşmamızı tamamlayıcı parçalar de kullanınız. (V, 10)

Vezin deyince, mısraların belli sayıda hecelerden oluşması anlaşılır. (VI, 16)

Oturup, eyice karnını doyurmuş (VII, 23)

Kimseler olmadığını görüncü, tereddütle kapısına vurdu. (VIII, 63)

Şart ekinden sonra virgül kullanımı ile ilgili yanlışlıklar (f= 528)

Eğer yurmazsan, ebesin, ebe (I,91)

Yağmur pek çok yağarsa, ne zarar getirebilir? (II, 74)

Eğer aralarından biri düşmanın eline düşecek gibi olursa, hepsi ona yardıma koşarlar. (III, 14)

Küçük kusurlarınız varsın, küçüktür diye aldırmamazlık etmemeli. (IV, 38)

Akça kızı ise, ne al bayrak kaldırır, ne davullar döğdürür, (V, 23)

Gördüler ki, bütün Türkeli uyusa, Oğuz uyumaz. (VI, 22)

Ancak, dikkat edilirse, bu fark anlaşılmuş olur. (VII, 47)

Kişi, hayatını kendisi yazmışsa, buna otobiyografi denir. (VIII, 47)

Sıfat ve sıfat-fiillerden sonra virgül kullanımı ile ilgili yanlışlıklar (f= 40)

Taze, elma, al elma! (II, 12)

...nasıl bakar, dedi genç, adam. (III, 35)

Mutlu, yarınlar için, çalışın (VI, 6)

Deyimler de, atasözleri gibi, kalıplaşmış, sözlerdir. (VI, 46)

Bu eseri yapan da, Türklerin en büyük mimarlarından biri sayılan, Mimar Sinan adında bir mühendistir. (VI, 114)

Tudose adlı genç bir çocuk birkaç, sene başkalarında çirak olduktan sonra, bir gaytan dükkânında kalfa yetişir. (VII, 84)

Buna mukabil, kendisine bol bol, un, yağ, peynir gibi yenecek getirmeğe başlamışlardı. (VII, 191)

Virgül ile ilgili diğer yanlışlıklar (f= 1727)

Virgülle ilgili diğer yanlışlıklar incelendiğinde şu hususlar göze çarpmaktadır:

Cümle dizilişinde Türkçenin gramer kurallarına dikkat edilmemesinin yazarların sık sık virgül kullanmalarına neden olduğu görülmüştür.

...çünkü amcam ile birlikte, sabah erkenden, uzak bir yola gitmek üzere araba ile çıktıklarını görmüştüm. (IV, 111)

Cümledeki zarf tümleci doğru yerde kullanılmadığı için zarf tümlecinden sonra virgül kullanılmıştır. Eğer cümle “...çünkü amcam ile birlikte uzak bir yola gitmek üzere sabah erkenden araba ile çıktıklarını görmüştüm.” şeklinde kurulsaydı virgüle gerek kalmayacaktı.

Dobruca'nın, eskiden, hiç bir şeye yaramayan yerleri dahi, bugün, verimli hâle getirilmiş, (V, 4)

Cümlesindeki “bugün” kelimesi cümle başına alındığında virgüle ihtiyaç kalmayacaktır.

Zamanla, Türkçeye birçok yabancı kelimeler girdi. (V, 7)

Cümlesinde de “zamanla” kelimesi “Türkçeye” kelimesinden sonra kullanılsaydı virgül kullanmaya ihtiyaç duyulmayacaktı.

İşte bu Ramadan'ın geçenlerde, bir ölmediği kalmış. (IV, 33)

Cümlesinde isim tamlamasının arasına zarf tümleci girmiş ve yazarlar virgül kullanmak zorunda kalmışlardır. Zarf tümleci cümlenin başında yer alırsa virgüle de ihtiyaç kalmayacaktır.

Küçük Ay, hızla, köşeyi kapıveriyordu. (V, 76) [köşeyi hızla]

Gerçekten de, beni, bir gün, aldılar (V, 103) [bir gün beni]

*Bunları duyan Padişah, bir gün, ansızın, inşa edilmekte olan camiye geldi. (VI, 114)
[ansızın geldi]*

Ek yanlışlıklarının da yazarları virgül kullanmaya yöneltmiştir.

Herkes, aslan, bir pençe vuruşu ile, köleyi parçalayacak sanıyordu. (IV, 81)

Cümlesinde isim tamlamasının tamlayanı olan “aslan” kelimesinin belirti olarak kullanılarak “aslanın... parçalayacağımı...” şekli kullanılmalıydı.

... öteki tarafa, bir yere çıkmaya çalışıyordu. (IV, 97)

Cümlesinde “öteki tarafa” kelime grubu “öteki tarafta” şeklinde düzeltildiğinde hem anlam daha açık olmakta hem de virgüle gerek kalmamaktadır.

Kim'in gözüne, yerde, bir okun parçası takıldı. (IV, 117)[yerdeki]

Hepsi, merak, sağa sola koşuşup, AY DEDE'yi arıyorlardı. (V, 75) [merakla]

Çünkü, yeniden, o kötü yönetimin jurnalcileri, casuslar ve cellâtları, oturduğumuz yeni sarmış, beni yine alıp, götürmüşlerdi. (V, 103) [yeniden sarmış]

Hem, dünyaca, en birinci borç değil mi, bir kula, (VI, 94) [dünyada]

Eve vardığı gibi, yemek yemeden, su içmeden, annesine, yatağının hazırlanmasını rica ederek, hemen yattı... (VI, 149) [annesinden]

Tamlamalarda tamlayanının tamlanandan ayrılması için de virgül kullanıldığı görülmüştür.

Güneşin, doğduğu tarafa doğu, battığı tarafa batı, denir. (II, 64)

Benim, canım, babacığım. (IV, 14)

...son hecelerin, ses bakımından, birbirine uymasına kaftiye denir. (V, 11)

...iki tarafında çiçeklerin, başlarını büküp, uyuduklarını gördü. (V, 53)

Elma teyzenin, kendisini, böyle, gücendirmesi, onun çok gücüne gitti (V, 88)

Atatürk'ün, Türk ulusuna güveni sonsuzdu. (V, 102)

Çok geçemeden, bu sesin, büyük köşkün içinden geldiğini anlamış. (VI, 34)

Mânilerin, her dörtlüğü bir bütün teşkil eder. (VI, 57)

Murat'ın, saçlarını okşadı ve, resmi alarak, uzaklaştı. (VI, 147)

Cümlelerdeki bazı virgüllerin kullanılmasını gerekli kılacak hiçbir durum tespit edilememiştir:

Biri büyük, diğeri, büyük. (II, 38)

Bu, nasıl oldu? (III, 16)

Toprağı verimli, iklimi elverişli olmakla, burada, halk, geçimini sağlamak hususunda, birçok imkânlara sahiptir. (V, 3)

Buna, asla tama etme, (V, 60)

O, kitaplarda temiz giyimli köylüler, babalar, başörtülü analar, vardı. (VI, 8)

Bazı cümlelerde ise virgül kullanılması gerektiği halde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

...mevlâm uğratmasın iftiraya nazara... (V, 20)

Türk gramerine göre, ulus adları, dil adları din adları ve onlardan türemiş kelimeler de özel isim sayılır (VII, 42)

Koşma saz şairlerinin en çok kullandıkları sevdikleri şekildir. (VIII, 9)

İki nokta (:)

İki nokta işareti şu durumlarda kullanılmaktadır:

- Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.
- Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.
- Ses bilgisinde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır.
- Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.
- Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur. (YK)

İncelenen ders kitaplarında bu durumlar haricinde bazen virgül, bazen de noktalı virgül yerine iki nokta kullanıldığı tespit edilmiştir. İki nokta işaretinin virgül veya noktalı virgül yerine kullanıldığı durumlara şu örnekler verilebilir:

Testiyi kırmaya veya devirmeye uğraştı: birkaç defa gagasıyla vurdu, (II, 55)

*Kuluçka tavuk, onu seviyor ve bir doğan belirse, diğerleriyle birlikte onu koruyor:
tüylerini kabartıyor, toparlak kanatlarını açıyor, bütün piliçleri altına topluyordu.*
(III, 96)

Fakat iç yüzü başka idi: çok hilekârdı, (IV, 46)

İçer anam içer; kekik kokusu içer: içer babam içer, (V, 26)

*Ben, kahve fincanını tam ağzıma götürmüştüm: lâkin, top, elimdeki fincanı uçurarak,
kahve ayağımı haşladı* (VI, 105)

Yıllar geçti: bir an geldi. (VII, 19)

Bazı cümlelerde ise hiçbir noktalama işaretine gerek olmadığı halde iki nokta işaretinin kullanıldığı görülmüştür:

Bizim ana dilimiz: Türkçedir. (V, 6)

...diyecek olmuş; fakat, dili tutularak: “şaka, şaka” deyip kalmış. (V, 18)

Lâkin, özel isimlere: li, lu.. gibi ekler getirilirse, kesme işareti konmaz. (V, 49)

Varlıklara ad olan kelimelere: İsim denir. (VI, 53)

Önceleri, Türkler ona: Gök Tanrı adını vermişlerdir. (VI, 135)

Şunlardan da: saban, keser, nacak yap! (VII, 7)

Bizim ana dilimiz: Türkçe'dir. (VII, 8)

Bu gibi sıfatlar bitişik yazıldıklarından dolayı, bunlara: Kaynaşmış bileşik sıfatlar da denir. (VII, 69)

İki nokta işareti, “Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.” (YK) Ancak bu konuşma bölümü cümlenin nesnesi olarak alıntılı bir cümle şeklinde kurulacak olursa iki nokta işareti kullanmaya gerek yoktur. Aşağıda verilen örneklerde kitaplardaki bu duruma aykırı kullanımlardan bazıları verilmiştir:

Kendi kendine: “Bunlar nedir acaba?” diye fındığı alıp ağzına attı (III, 31)

Çobanın: “Görmüyor musunuz? Yüzümüzün akı hesabı gördük” deyişinden ne anlıyorsunuz? (V, 16)

Onun içindir ki, Türk yazarlarından biri, şiiri tarif ederken: “Şiir, nesre çevrilmesi mümkün olmayan nazımdır”, demiştir (Ahmet Haşim) (VI, 16)

Tam bu sırada, en genç dev: “Burada insan kokusu duyuyorum” diye bağırvermiş. (VI, 185)

Ben, Köroğlu ile çarpışmadan evvel, Ayvaz'a: Geri dönmek ister misin? diye sordum.

(VII, 66)

Üç nokta (...)

Üç nokta işaretinin kullanımını ile ilgili TDK Yazım Kılavuzu açıklamalar bölümünde şu not bulunmaktadır: “Ünlem ve soru işaretinden sonra üç nokta yerine iki nokta konulması yeterlidir.” (YK)

İncelenen kitaplarda üç nokta işareti ile ilgili tespit edilen yanlış kullanımların büyük çoğunluğu bu uyarıda yer alan husus ile ilgilidir. Bu tip kullanımların tümünde ünlem ve soru işaretlerinden sonra üç nokta işaretinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu hata ile ilgili şu örnekler verilebilir:

“Nafîle!... Ağız tadı ile yiyemezsiniz, pusula bende!... diye haykırmış. (III, 48)

Annen, yavrum!... (IV, 13)

Beni koymazlar, seni koyarlar, tepelerim hâ!... (V, 45)

Bir kaza belâ savmışsın, bununla geçmiş olsun!... (VI, 40)

Kötülere olma sakın yardımcı!... (VII, 7)

Üç nokta işareti ile ilgili tespit edilen başka bir yanlışlık ise üç nokta işaretinden sonra virgül veya noktalı virgül kullanımınıdır:

Gülse, kız, sanki Gök-Tanrı gülüyor, sanırdınız...; ağlasa, sanki Türkeli ağlıyor, sanırdınız. (VI, 24)

...elbette sığarız... dedi, ağabeyim. (VI, 219)

Bay öğretmen bize öyle bir ders tuttu ki..., her vakit yaptığı şeyler soruyordu ki, hattâ kendisi de heyecan geliyor ... (VII, 119)

Satarız..., ama dönümü elli Liradan aşağı idare etmez. (VII, 134)

Bazı cümlelerde ise üç nokta işaretine gerek olmadığı halde üç nokta işaretinin kullanılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanım genellikle karşılıklı konuşmalarda görülmektedir:

—“*Ayı bizim danaların üstüne uğradı*” ... diye bağırdı. (VI, 164)

Yalnız, biraz acele edin... dedi. (VII, 67)

Ne var ki, ayrı ayrı yazmasınlar ... diye konuştu öğretmen. (VII, 116)

Soru işareti (?)

Soru işareti ile ilgili en çok karşılaşılan yanlışlık soru işaretinden sonra büyük harfle başlanması gerektiği halde küçük harfle başlanmasıdır. Bu yanlış kullanımların tamamının karşılıklı konuşma ifadelerinden sonra kullanıldığı görülmektedir. Oysa bu tür kullanımlarda “...dedi”, “...söyledi” gibi ifadelerden sonra soru işareti kullanılması gerekmekte, virgül kullanılması yeterli olmaktadır. Bu yanlış ile ilgili şu örnekler gösterilebilir.

Nöbetçi öğrenci, sınıfı mi? diye sordu, öğretmen. (I, 100)

Hoca neylersin? deyince, Nasrettin: (II, 60)

Bir yudum da bana verir misin? demiş. (IV, 127)

Durmadan ağzımı açıyordum, görmedin mi? cevabını vermiş. (V, 40)

Düşmanı tek başına perişan eden kahraman hanginiz? diye sormuş. (VI, 32)

Hiç böyle açığözlere para kaptırılır mi? dedi. (VI, 222)

Bu ne biçim hüküm? diye sorunca, Hoca da: (VII, 53)

O kadar olduğunu nereden biliyorsun? deyince, Hoca da: (VII, 55)

Tespit edilen bir diğer yanlışlık ise soru işareti kullanılması gereken cümlelerde soru işaretinin kullanılmamış olmasıdır:

Başka kitap kabın var mı (I, 105)

Testiyi kim kırdı. Nasıl kırdı? (II, 14)

Bazı cümlelerde de soru işareti ile birlikte yanlış olarak başka işaretlerin de kullanıldığı görülmüştür:

Zaten nereye gidebilirim?, diye sordu Sarıkuyruk. (IV, 99)

Dünya'yı kim aydınlatıyor?, diye sordu. (V, 76)

Onlar okurlar mı?, gibi. (V, 125)

...şimdi nereye gideceksin?; Ne yapacaksın? (VI, 33)

...Bayan Popesku?, diyerek, sözünü kestim. (VI, 103)

Bu nasıl biniş?, derler. (VII, 54)

Peki, en değersiz şey nedir?, herkese nasip olmaz, demişler. (VII, 56)

Ünlem (!)

Ünlem işaretinden sonra da soru işaretinde olduğu gibi büyük harfle başlamak gerekmektedir. İncelenen kitaplarda karşılıklı konuşma ifadelerinden sonra virgül kullanılmaması veya ifadenin tırnak içine alınmaması nedeniyle bu yanlışlığa düştüğü görülmektedir:

Hepimize şap! şrak! şrak! su serpti. (I, 58)

Madem ki itibar kürktedir, yemeği de o yesin! diye cevap verir. (II, 60)

Evimiz ve hattâ bütün köy ateş alsaydı ne yapardık! diye çıkıştı. (III, 10)

Güle güle, başında paralansın! demek yok mu? (IV, 31)

... ölümden ötesi yok ya?" der! yularını çözer atın, (V, 24)

Misâfire bir: Hoş geldin! denmez mi?... (VI, 28)

Kaybolan bir şeyi bulmanın zevki başkadır! cevabını vermiş. (VII, 54)

Köpek hav hav! diye havlıyor. (VIII, 142)

Ünlemle ilgili olarak tespit edilen bir diğer yanlış kategorisi ise ünlemle birlikte bir başka işaretin de kullanılmasıdır:

Allah'a ismarladık!_, demiyecek misin? (IV, 54)

A sabırsız!_, sabırsız! (V, 25)

...en geride kalana hiç bir şey yok!_. (V, 81)

—Ne söyleyeceksen, çabuk söyle!_, diye, bağırmiş. (VI, 32)

Dikkat!: (VI, 167)

Ayıptır, mübârek günde kavga etmeyin!, derken, polisler geldi. (VII, 72)

—“Şimdilik, hâyır!- diye yanıtladı, öğretmen Mustafa Toraman. (VII, 108)

Hayırdır inşallah!, dedi. (VIII, 34)

Kısa çizgi (-)

Kısa çizgi ile ilgili karşılan yanlış kullanımlardan biri tırnak içindeki ifadelerden sonra gelen ekleri ayırmak için kısa çizgi kullanılmasıdır.

8 Mart, “Kadınlar günü”-nü nasıl kutlarsınız. (II, 52)

“Çocukluk hatıraları”-ından (IV, 113)

Bugün “Cabana Stanei”-e gitsek olmaz mı? (VII, 97)

...ziyaretçilere katılarak, “Franz Josef Kayası”-na doğru gittik. (VII, 98)

Kısa çizginin yanlış kullanımlarından birisi de vurgulanmak istenen bir kelimedden sonra kullanılmasıdır. Vurgulanmak istenen ifadenin tırnak içine alınması ve kısa çizginin kullanılmaması gerekmektedir:

...o kelime bir anlam taşırsa, fîl-dir demektir. (V, 86)

Çeşitli ek-ler getirilerek yapılan isimlere türemiş isim denir, (VI, 53)

Bunların sonlarına bazı ek-ler getirilerek, sevgi, acıma veya küçük gibi anlamlar verilir. (VII, 83)

Sıfat ile isim arasında hatalı olarak kısa çizgi kullanıldığı cümleler ise şunlardır:

Karanlıkların arasında, ak-nurlu bir ak-kuş, (VI, 20)

Tekmil kara-orman tutuştu, toza battı. (VI, 23)

Kara-ormandan çıkarken, alaca atı da geldi, (VI, 23)

Bir beyaz güvercin, kara-ormanın en ulu ağacına doğru iniyordu. (VI, 24)

“Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır.” (YK) V. sınıf kitabında bir cümlede ara sözü ayırmak için hem virgül hem de kısa çizginin birlikte kullanıldığı görülmüştür:

Efendiler, - dedi -, Atatürk, - erkek her şey olabilir, yalnız, ana olamaz. (V, 106)

VII. sınıf kitabındaki bir cümlede ise satır sonunda özel isme gelen kesme işareti ile birlikte kısa çizginin de kullanıldığı tespit edilmiştir:

Sen hiç Köroğlu'- / nun baygın ve kendisini koruyamıyan bir adamı arkasından vurduğunu duydun mu? (VII, 194)

Üç ifade de ise kısa çizginin gereksiz olarak kullanıldığı görülmüştür:

... kunduraları kayarak gölün içine –hop! Diye düşüverdi. (III, 51)

Vardığı köy ve kasabalarda, o, dinleneceği yerde, gezer-dolaşır, işittiklerini ve gördüklerini kaleme alırdı. (VI, 126)

Binlerce insan, çadırlarını, donmuş Tuna üstüne yerleştirerek, orada yerler-içerler ve eğlenirler. (VI, 127)

Tırnak işareti (“”) / konuşma çizgisi (--)

“Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.”

Uzun çizgi ise “yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Buna konuşma çizgisi de denir.” (YK)

“Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır.” İncelenen ders kitaplarında bu kurala uyulmayan cümlelerden bazıları şunlardır:

“Ku-ku-ri-gu! İyi yürekli insanlar yardım ediniz. Kardeşlerim boğuluyor”! diye bağırmıya başladı. (III, 97)

“Elbiseler nerede ise o tarafa dönmelidir”_. (IV, 43)

—“Başın sağ olsun, ... Tulumlar gitti, amma, bir kaldık”_. (V, 15)

“Ne sihirdir bu, ne keramet; var bunda bir hikmet”! (V, 22)

Atam diyor ki, “çocuk, gelecek demek”. (VI, 6)

—“...senin malın nasıldır, filâncaya varmaz oldum”. (VII, 84)

Tırnak içine alınan alıntı cümlelerin müstakil bir cümle gibi büyük harfle başlaması gerekmektedir. Kitaplarda bu duruma aykırı bulunan cümlelerden bazıları şunlardır:

Şair neden güneşi “hiçbir şeye değişmem” diyor? (II, 66)

Ayı “çok balık tuttum” diye sevindi. (III, 30)

Çok defa, ana babasının, “bakkala bu kadar, kasaba şukadar, kunduracıya, bilmem nekadar, ödenecek” diye, türlü türlü hesaplar yaptıklarını işitiyordu. (V, 47)

Acar ile Alev, “böyle oturacağımıza, gidip savaşı seyredelim” diyerek, saraydan çıkmışlar. (VI, 31)

Olup bitenler, “acap gerçek mi, yoksa rüya mı idi” diye düşünürken, Keloğlan kendini yorgun duymuş ve, biraz dinlenmek için, yakındaki bir ağacın gölgesine gidip yatarak, derin bir uykuya dalmış. (VII, 23)

“işlediği çevreleri sergiledi.” (VIII, 71)

“Konusmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.” (YK) Bu kurala uyulmayan durumlardan bazıları ise şunlardır:

— *“Eh!”, demiş, “ne yapalım... olsun bakalım”. (IV, 54)*

— *“Senin için yaptıklarına da teşekkür etmeyecek misin?” (IV, 54)*

— *“Yoğurdu, yünü senin olsun, ben gelinceye kadar sen onlara bak ve üret”, demiş. (V, 15)*

— *“Aman, -dediler- sen bizi Tanrı’ya hatırlat. (VI, 21)*

— *“Öğretmenim, bu dersten bizden, en çok sevdiğimiz günü, olayı anlatmamızı istediniz. (VII, 114)*

— *“Of be!... diyordu. (VIII, 143)*

Karşılaşılan bir diğer yanlışlık da açılan tırnak işaretlerinin kapatılmadığı durumlardır:

Bir kimse çok ürkekse, onun ürkekliğini daha iyi anlatmak için “tavşan gibi ürkek deriz. (III, 29)

“Ne acayip piliç çıkardım, diyordu; (III, 96)

“Hoca hiç göl maya ile yoğurt tutar mı? demişler. (IV, 44)

“Yorgunum! diye, bahane etmiş (V, 81)

İsa’nın doğumu ile başlayan yıllara: “İsa’dan Sonra veya Milâttan Sonra da denir. (VI, 121)

“Tutalım sultan oldun; Sultan kula bakmaz mı?, diyerek, onun dikkatini çeker. (VII, 46)

“Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için “ (YK) kullanılan tek tırnak işaretinin yerine matematik sembolü olarak kullanılan “< >” işaretlerinin kullanıldığı bir örnek ise şu şekildedir:

“...İçimden: <Merhaba huzur!> diyordum.” (VIII, 80)

Kesme işareti (’)

“Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.” (YK) Ancak “Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.” (YK) Bu kurala uyulmayan kelimelerle ilgili örnekler şu şekildedir:

Sonra çimenler üstünde Türkçe’den ders çalıştık. (I, 83)

Türkçe’nin seslerini iyice öğrenin. (I, 90)

Güzellik doludur şu Karpat’ların; (III, 3)

Karpat’lardan süzülerek Tuna’ya doğru yol alırlar. (IV, 5)

Şiiri Romence’ye çevirerek defterinize yazınız. (IV, 10)

Fakat: Bu çocuk Romanyalı’dır dediğimiz zaman, dır eki ayrı yazılır. (V, 125)

Türkçe’de, geçmiş zaman birkaç türlü oladılır. (VI, 122)

Bizim ana dilimiz: Türkçe’dir. (VII, 8)

—“Nedir, pek bilmem, diye anlattı Taşoluk’lu Hüseyin; (VII, 111)

Aynı şekilde, Arapça ve Farsça’dan başka, Avrupa dillerini öğrenmek “günah” imiş gibi gösteriliyordu. (VII, 162)

Bazı özel isimlere getirilen eklerin kesme işareti ile ayrılmadığı görülmektedir:

Etrafi aramış, ama Keloğlanı buamamış. (I, 92)

Yolda, belde bir Allahın kuluna rastlanmaz ama, yollar, beller dile gelip seslenir ona.
(V, 23)

Ahmet Ağanın elinden boşanır boşanmaz, dalların tırmalaması ile, ellerimden ve yüzümden sızan kanlara ve acılara bakmıyarak, doğru annemin kucağına koştum;
(V, 62)

Gülsüm Ablanın ineği, buzağıladıktan üç gün sonra “Çat” diye çatlar, yani, ölür. (VI, 40)

...Müslüman olan Türkler, İslâmiyete pek çok hizmet etmişlerdir. (VI, 135)

Şeyh-Edebaliinin kızı ve Osman Beyin karısıdır. (VI, 139)

Artık, Osmanlı Devletinin temelleri atılmıştı, (VI, 140)

... zengin ve dul bir kadın olan Hatice Hanımla evlendi. (VII, 152)

Üçüncü gün, Allahın işi, yeniçeriler kavga ederlerdi. (VIII, 19)

...bu vakayı Şevkete haber vermek meselesi idi. (VIII, 40)

“Özel adlar yerine kullanılan “o” zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.” (YK) Bu kurala aykırı durumlardan bazıları ise şunlardır:

...ve O'na, niçin “Başöğretmen” denir? (V, 104)

Sen O'nun anası olacaksın ve O da, unutulmuş törelerin, terk edilen geleneklerin, yitirilen benliklerin Tanrısı... (VI, 20)

... Atatürk'e göre, O'nun zayıf vücudu, bir gün gelecek, toprak olacaktır, lâkin, Türkiye Cumhuriyeti, dünya durdukça, var olacaktır. (VII, 167)

Diğer noktalama yanlışlıkları

Bu kategoride birden fazla noktalama işareti kullanılan cümleler, edebi metinlerde kullanılmayan işaretler, noktalı virgülden sonra büyük harf kullanılan cümleler ve bir kelimeyi vurgulamak için yay ayrıç kullanılması gibi yanlışlıklar yer almaktadır:

Elbet te, mini mini sevimli kelebekler, öpünüz!, dedi. (V, 88)

... çirkinleşmiş, yumuşamış ve morarmışlardı.. (V, 89)

...ebeler Yıldız'ı çiçeklere, çiğdemlere sarar.. (V, 144)

Ekler= ortak isimlere bitişik yazılır, fakat, özel isimlerden, (') işaretiyle ayrılırlar:
(VI, 43)

...bir mangala iki uzun şiş sokulmuştu.. (VI, 74)

Fakat, Türkçe en doğru şeklin: Nevrûz'dur (Nev=yeni; Rûz: gün demektir. (VII, 19)
[Parantez kapatılmalı]

Bunların yardımıyla, kökler daima (eklerle) genişletilerek, yani yeni kökenler yapılır:
(VII, 32)

Meselâ, bir kuş için: Yavrucuk, açlıktan ölecek!, dediğimiz zaman, kuş yavrusuna
acımış oluruz. (VII, 83)

Bunlara, Güney'de, Antarktika adı ile bilinen, fakat, kar ve buzlarla örtülü olan bir
kıta'yı da ilâve edebiliriz. (VII, 89)

Kiminiz.. "Şu olay beni çocukluğumda, amma da boşu boşuna üzümüştü..." diye
şaşacak belki. (VII, 111)

İslâm dini ve diğer İslâm devletleri yeni güç kazandılar; Niçin? (VII, 154)

Anlatım Bozuklukları

Bu bölümde anlatım bozuklukları incelenecektir. Bu kategoride tespit edilen toplam 1624 hatanın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 43'te gösterilmiştir.

Tablo 43

Anlatım Bozuklukları ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Eklerin yanlış kullanımdan kaynaklanan a.b.	7	39	27	34	73	82	80	43	385
Kelime gruplarının kullanımından kaynaklanan a.b.	18	13	18	30	32	31	53	34	229
Kelimenin yanlış anlamda kullanılması	2	38	37	103	76	58	70	28	412
Gereksiz sözcük kullanımı	-	7	6	11	23	47	29	19	142
Eksik sözcük kullanımı	-	1	-	-	6	1	4	8	20
Yanlış anlamda sözcük kullanımı	-	3	-	-	2	4	-	8	17
Sözcüğün yanlış yerde kullanılması	-	6	3	3	4	5	3	3	27
Mantık hatası	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Anlam belirsizliği	-	-	-	-	-	2	4	13	19
Özne eksikliği	-	-	-	1	2	-	-	-	3
Nesne eksikliği	-	1	-	1	1	1	1	-	5
Tümleç eksikliği	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Yüklem, ek-fiil, fiilimsi eksikliği	-	-	1	4	4	5	5	4	23
Tamlama hataları	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Ek yanlışlıkları	-	1	-	-	-	3	-	4	8
Çatı uyumsuzlukları	-	1	1	-	6	4	6	4	22
Olumsuz cümlelerle ilgili hatalar	-	-	1	2	3	1	-	-	7
Özne-Yüklem Uyumu	1	13	33	37	72	62	59	23	300
Toplam	28	123	127	227	304	309	315	191	1624

Tablo 43 incelendiğinde bütün ders kitaplarında anlatım bozuklukları ile ilgili yanlışlıkların yoğun olduğu görülmektedir. IV (f=227), V (f=304), VI (f=309) ve VII. sınıf (f=315) kitaplarının yanlış kullanım bakımından diğer ders kitaplarına göre öne çıktığı görülmektedir.

Eklerin yanlış kullanımdan kaynaklanan anlatım bozuklukları

Eklerin kullanımı ile ilgili tespit edilen 385 hata dört başlık altında toplanabilir: “hâl ekleri yanlışlıkları” (f= 63), “çokluk eki ile ilgili yanlışlıklar” (f= 17), “matar eki

yanlışlıkları” (f=224) ve “diğer eklerle ilgili yanlışlıklar” (f= 81). Bu hataların ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 44’te gösterilmiştir.

Tablo 44

Eklerle İlgili Hatalar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Hâl eki yanlışlıkları	3	3	-	10	10	14	7	16	63
Çokluk eki yanlışlıkları	-	2	-	2	3	6	3	1	17
Master eki yanlışlıkları	-	30	26	17	41	51	57	2	224
Diğer ek yanlışlıkları	4	4	1	5	19	11	13	24	81
Toplam	7	39	27	34	73	82	80	43	385

Hâl eki yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Hâl ekleri ile ilgili yanlışlarda Tatar Türkçesinin etkisi olduğu görülmektedir.

Yalın Hâli:

Diğer hâl eklerinden birinin kullanılması gerektiği hâlde yalın hâlde kullanılmış kelimelerin bulunduğu ve kelimelerin alması gereken hâl ekleri şu şekildedir:

Belirtme hâli eki alması gereken kelimelerin bulunduğu cümleler:

Kapıları açık evlere girmiş odaları dolaşmış, kimsecikler görmemiş. (VI, 34)

[kimsecikleri]

Soru sözcükleri, bir isim etkilerse sıfat, fiili etkilerse zarf ve ismin yerini tutarsa zamir

olur. (VIII, 131) [ismi]

Yönelme hâli eki alması gereken kelimenin bulunduğu cümle:

Ya hele bir gün saray sultan olup, şu yiğidin gönül tahtına kurulacak mıyım, (V, 27)

[saraya]

Bulunma hâli eki alması gereken kelimenin bulunduğu cümle:

Bir gün, geçen yıllar aldığım kitaplarımı da hatırladım. (V, 51) [yıllarda]

Ayrılma hâli eki alması gereken kelimenin bulunduğu cümle:

Naralar atarak öbek öbek ateşler atladılar, su serpiştiler. (I, 72) [ateşlerden]

... Türkçe, son ekli bir dil sayılır. (VI, 44) [sondan eklemeli bir dil]

Belirtme Hâli:

Türkiye Türkçesinde başka bir hâl eki alması gerekirken belirtme hâli almış kelimeler ve bu kelimelerin asıl alması gerektiği hâl ekleri şu şekildedir:

Yalın hâlde bulunması gereken kelimenin bulunduğu cümle:

Bilmecelere cevapları bulur. (I, 79) [cevaplar]

Yönelme hâli alması gerekenler:

Elleri ile bir topu usul usul vurdu. (I, 78) [topa]

...Hoca, yerdeki balkabaklarının büyüklüğünü, ağaçtaki kozalakların küçüklüğünü aykırı bulur; (IV, 41) [küçüklüğüne]

İyelik eki ile belirtme hâlinin karıştırıldığı kelimeler:

Buralarını tekrar okuyup, kendi sözlerinizle açıklayınız. (V, 68) [Buraları]

Bu gibi saz şairlerine halk âşık adı vermiştir. (VI, 83) [adını]

Metnin bir paragrafı örnek alarak türkçeye çeviriniz. (VIII, 62) [paragrafını]

*Aşağıdakilerden hangisi tümlecini bulmak için yükleme sorulan bir soru değildir?
(VIII, 81) [tümleci]*

*Aşağıdaki kelimelerden hangisi küçük uyumuna aykırı bir kelime vardır? (VIII, 88)
[hangisinde]*

Yönelme Hâli:

Cümlede yönelme hâli eki almış ancak cümlelerin yüklemiyle olan ilişkisine göre başka hâl eki alması gereken kelimeler ve alması gerektiği hâl ekleri şu şekildedir:

Belirtme hâli alması gerekenler:

Bu oynamaya bilmiyor. (IV, 57) [oynamayı]

Aşağıdaki atasözlerinin besin ve beslenme ile olan ilişkilerine düşünerek anlamlarını açıklayınız. (IV, 76) [ilişkilerini]

Acaba neye düşünüyor? (IV, 121) [neyi]

...kendi düşüncelerini söylemeye veya yazmaya merak eder. (V, 8) [söylemeyi veya yazmayı]

Ceketini almaya unutma, diye seslendi. (V, 72) [almayı]

...hiç görülmedik kumaşlar dokumaya bildiklerini anlatarak, sağa sola övünmeye başlamışlar. (V, 157) [dokumayı]

“...bizim sevinmemize, çırpınmamıza pek canı istemiyor”, diyorlardı. (V, 155)
[sevinmemizi, çırpınmamızı]

“Nekadar kumaş dokuduklarını görmeye çok merak ediyorum” demiş. (V, 157)
[görmeyi]

Bazıları, şakalaşarak, bazıları da, yaptıkları işlere düşünerek, sokaklara dağıldılar. (VI, 146) [işleri]

Radu ile Ayhan, ona, bu işe biraz daha iyi düşünmesi gerektiğini hatırlatarak, konuyu, sınıf toplantısında açıklayacaklarını da söylediler. (VI, 146) [iş]

Kaybetmiş olduğu arkadaşlarına düşündükçe, boğazı tıkanır gibi oluyordu. (VI, 147)[arkadaşlarını]

Çünkü, hırsızlar okumağa bilmiyorlardı. (VI, 156) [okumayı]

kapıyı çalmak – kapıya kakmak (VI, 38) [kapıyı]

Hasta annesine ne kadar düşündüğünü de anlayınca, kızın yüreği büsbütün yumuşamış ve karşısındaki gence: (VII, 24) [annesini]

İnsana muamele etmiye bilmiyor. (VI, 195) [etmeyi]

Herkes, bu gencin kim olduğunu görüp anlamıya merak ediyormuş. (VII, 27) [anlamayı]

O, bunların hepsine vaktinde düşünmüştü. (VII, 142) [hepsini]

Şair boyda büyük, yaşta küçük kızla evlenmeye istemiş. (VIII, 30) [evlenmeyi]

O sıralarda, Balkanlarda yaşayan Türkler de kendilerine birer soyadı almaya merak etmişlerdi. (VII, 162) [almayı]

Duyduğu hasretle neye düşünüyor? (VIII, 59) [neyi]

“bilmek”, “düşünmek”, “merak etmek”, “unutmak”, “kakmak”, “istemek” fiilleri Türkiye Türkçesinde belirtme hâli alan kelimelerdir. Bu fiiller Tatar Türkçesinde ise yönelme eki alabilmektedir. Bu yüzden bu hatalı kullanımlarda Tatar Türkçesinin etkisinin olduğu söylenebilir.

Bulunma hâli alması gerekenler:

Söylenen olan Eren'in üzerine ne gibi tesir etti? (IV, 35) [üzerinde]

Bu çeşit edebiyatla, daha çok, inanışlar, ilâhiler tertiplenerek, halk arasına yayılır.

(VI, 83) [arasında]

Aşağıya, onun nasıl para topladığını ve neler yaptığını gösteren parçayı sunuyoruz:

(VII, 84) [Aşağıda]

...kendi mahallesine oturan Kumru'yu sever (VIII, 29) [mahallesinde]

Türkçe sözcüklere o,ö,u,ü sesleri ile ı, i sesleri bir arada bulunmaz. (VIII, 83)

[sözcüklerde]

Ayrılma hâli alması gerekenler:

...bize, bir parça oturup, beklememizi rica etti. (IV, 78) [bizden]

Sultanım, size bir ricam var. (VI, 194) [sizden]

Biraz da hardal salçası getirmesini, garsona rica ettiler. (VII, 125) [garsondan]

Garsona, hesabımızı kapatmasını rica ederek, borcumuzu ödedik... (VII, 128)
[garsondan]

Hekimi döşek hastalarını ziyaret etmeğe gittiğine bulamadı. (VIII, 63) [gittiğinden]

Bulunma Hâli:

Yalın hâlde bulunması gerekenler:

O her mevsimde, bahçemizde veya tarlamızda, gerekli işlerle uğraşiyor. (II, 19)
[mevsim]

Bir arada Emin: (IV, 66) [ara]

Onun içindir ki, Atatürk, öğretmenlere son derecede önem vermiştir. (V, 102)

Yönelme hâlinde bulunması gerekenler:

Deli Yusuf, atların sahibinin lâflarına hiç kulak asmadan, bu zayıf tayı muayene etmekte devam etti. (VI, 71) [etmeye]

Yarışmada yurdumuzun güzelleri katıldı. (VIII, 102) [Yarışmaya]

Yolun kenarında upuzun ağaçlar dizildi. (VIII, 144) [kenarına]

Ayrılma hâli alması gerekenler:

Geçen derslerde, basit, türemiş ve bileşik kelimeler arayıp bulunuz ve inceleyiniz. (VI, 48) [derslerden]

Diğer ekler:

yazda: (II, 19) [yazın]

kışta: (II, 19) [kışın]

...turnalar gittikte nereye gidiyorlar? (IV, 121) [gittiklerinde / gidince]

Ya, kırlangıçlar gittikte, nereye gidiyorlar? (IV) (gidince)

Şair boyda büyük, yaşta küçük kızla evlenmeye istemiş. (VIII, 30) [boyca / yaşça]

Yaşta büyük kısa boyda bir kız verildi. (VIII, 30)

Ayrılma Hâli:

Yanlış olarak ayrılma hâli eki ile çekilmiş kelimeler ve alması gereken ekler şu şekildedir:

Kar sebebinden yolların kapanmaması için insanlar ne gibi tedbirler alırlar? (IV, 77)
[sebebiyle]

Oğlunun, küçük yaştan yabancı dil öğrenmesine önem verdi. (VI, 100) [yaşta]

Küçüklüğünden bot kaptanı olmayı düşünmüştü. (VIII, 32) [Küçüklüğünden beri]

Kısa zamandan sonra onları göreceğiz. (VIII, 81) [zaman]

Çokluk ekinin yanlış kullanımdan kaynaklanan anlatım bozuklukları

Çokluk ekinin yanlış kullanımdan kaynaklanan anlatım bozukluklarını iki kategoride değerlendirmek mümkündür. Bunlardan birisi çokluk eki almaması gerektiği hâlde çokluk eki almış kelimelerin, diğeri ise çokluk eki alması gerektiği hâlde almamış kelimelerin kullanıldığı cümlelerdir.

Çokluk eki almaması gerektiği hâlde çokluk eki almış kelimeler:

“Altın toprak” sözlerinden ne anlıyorsunuz? (II, 21) [sözünden]

Çok vakitler öyledir. (II, 71) [Çoğu zaman]

Kış günleri kasabamız ve etrafları pek güzeldir. (IV, 61) [etrafi]

...borular vasıtası ile tarlaları sulamak imkânları veriyor. (IV, 89)

Bunlar, yer ve zamana göre, değişik şekil alırlar; (V, 12) [şekiller]

...Doğu taraflarında, karadan, birkaç ülke ile komşudur. (V, 99)

Fakat, Türkiye'nin Avrupa taraflarında da toprakları vardır. (V, 99)

...etrafları dolaşmışlar (VI, 5) [etrafi]

Bilmeceler, özellikle kış aylarında, geceleri, eş-dostların toplantılarda birbirlerine söyledikleri ... (VI, 49)

...akrabasından bazılarının etraflara yapmış oldukları geziler (seyahatlar) hakkında güzel hikâyeler dinliyordu. (VI, 125)

İşte, Türk ulusu, tarih sahnesine, ilk defa, o taraflarda çıkmış ve oralardan etraflara yayılmıştır. (VI, 130)

İşte, Türk ulusu, uzak geçmişlerdeki tarihini yansıtan destanlarına karşı böyle duygular besler (VII, 19) [uzak geçmişteki]

Oğlunu jandarmalar arasında gören annenin, neler düşünüp söylediklerini ayrı ayrı okuyarak inceleyiniz. (VII, 50) [annenin neler düşünüp söylediğini]

Dünya hakkında neler öğrendiklerinizi ayrıntılı olarak açıklayınız. (VII, 93)

Nicolae İorga hakkında neler öğrendiklerinizi anlatınız. (VII, 149)

Çokluk eki alması gerektiği hâlde çokluk eki almamış kelimeler:

Bu ekler, ses uyumuna göre, değişik şekil alırlar. (VI, 122) [şekiller]

Muhtelif olayın plânlarını meydana getiriyor. (VIII, 43) [olayların]

Çokluk ekinin yanlış olarak kullanılması ile ilgili Rumence dil bilgisi kurallarının etkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin “neler öğrendiklerinizi” ifadesindeki “neler” sorusu

çoğul olduğu hâlde Türkçenin kurallarına göre “öğrendik” kelimesinin tekil olması gerekir; oysa Rumencede soru çoğulsa sorunun etkilediği kelimenin de çoğul olması gerekir.

Mastar ekinin yanlış kullanımdan kaynaklanan anlatım bozuklukları

“-ma / -me ile biten mastarlardan sonra -a / -e, -ı / -i eklerinden biri geldiğinde araya y koruyucu ünsüzü girer: çalışma-y-a, darılma-y-ı, kalaylama-y-a, okuma-y-a; görme-y-i, gülme-y-i, sevme-y-e, silme-y-i vb.” (YK) TDK yazım kuralları ile ilgili yapmış olduğu bu açıklamada mastar eki olarak “-ma / -me”yi örneklendirmiştir. Her ne kadar “-mak / -mek” kullanımı dil bilgisi açısından yanlış değilse de Türkiye Türkçesinde eskiden kullanılan “çalışmağa, darılmağa, kalaylamağa, okumağa...” gibi şekiller günümüzde artık kullanılmamaktadır.

İncelenen kitaplarda ise mastar ekinin bu şekilde kullanımıyla ilgili toplam 224 kelime tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

Doğan giyecek şeylerini aramağa başlardı. (II, 6) [aramaya]

Biraz önce giden karınca yardımcı getirmeğe gitmiş. (II, 24) [getirmeye]

Sürüden birisi uzakta bir düşman gördü mü, hemen keskin keskin seslerle bağırmağa başlayarak, diğer yoldaşlarına haber verir. (III, 14)[bağırmaya]

Tamam kebabçı ile hamal itişmeğe, kalkışmağa başlamışken, oradan bir ihtiyar geçti. (III, 21) [itişmeye / kakışmaya]

Adam ormana odun getirmeğe gidermiş. (IV, 11)

Lizuka, yine yavaş yavaş konusmağa başladı. (V, 53)

...biraz sonra kımludamağa ve gitgide kararmağa başladı. (V, 58)

O gün de, tesadüfen, yine yağmur yağmağa başlamış. (VI, 66)

Bu işi de tamamladıktan sonra, yine üzülmeğe başladı. (VII, 64)

Hekimi döşek hastalarını ziyaret etmeğe gittiğine bulamadı. (VIII, 63)

“...sorular sorarak tanımağa çalışırlar.” (VIII, 63)

Diğer ek yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Diğer ek yanlışlıklarını üç başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan birisi gereksiz ek kullanımından, diğeri eksik ek kullanımından, üçüncüsü ise yanlış ek kullanımından kaynaklanan yanlışlıklardır. Bu yanlışlıklar ve kelimelerin alması gereken ekler şu şekildedir:

Gereksiz ek kullanımı ile ilgili yanlışlıklar:

Sahibimle bir göl başında fili durdurdu. (I, 106) [Sahibim]

İkinci günü, Hoca 'ya tanımadığı bir adam gelip, selâm vermiş: (II, 58) [gün]

Üçüncü günü, başka bir adam gelerek: (II, 59) [Üçüncü gün]

Bizim ürkek at, yavaş yavaş düşündü ki, trenin sesini işittikçe, artık kırbaç yemek, canı yanmak şöyle dursun, şeker yiyor, ağzı tatlılanıyor. (II, 71)

...çocuklardan birisini yanında götürürmüş. (IV, 11) [birini]

Evden usulcacık çıkararak babamın ağabeyisi olan Vesile amcamın...(IV, 111)

Olağanüstü olaylarını belirtiniz. (VIII, 13) [olayları]

“Çöller” deyince neye düşünüyorsunuz? (VIII, 23) [ne]

Okuduğunuz başka şiiirlerdeki buna benzer tekrarlar var mı? (VIII, 26)

Kompozisyonu yazarken şu plânını takip etmelisiniz. (VIII, 36) [planı]

Bildiğiniz başka fıkralarını da söyleyiniz. (VIII, 54) [fıkraları]

Ne iyi bir savaş, ne kötülü bir barış vardır. (VIII, 69) [kötü]

Türkçedeki yazım kuralları Romencedeki kurallarından farklı mıdır? (VIII, 147)

Eksik ek kullanımı ile ilgili yanlışlıklar:

Önder, Özden, Özer ve Ömer Hıdırlez şöleninde Özbek, Kazan, Kırgız, Kırım,
Anadolu kardeşleri ile el ele verdiler. (I, 72)

...kuyular ise, 70-80 metre derin olup, (V, 3) [derinlikte]

...Kilercibaşıdan da üç altın tepsi isteyin. (V, 22) [Kilercibaşıdan]

Hepsi, merak, sağa sola koşuşup, AY DEDE'yi arıyorlardı. (V, 75) [merakla]

Demek, türlü duyguları anlatmaya yarayan kelimelere ünlem adı verilir. (V, 108)
[Demek ki]

Ben ona taşlıkta kaç defa başa kaka söyledim de, anlamazlıktan geldi. (V, 111)

Dağ üstüden bir dağ daha aşarken, Kocaabey'in yüreği "cız" deyince: (V, 141)

...sade insan sesine benzer civıltularla sevindiğini, (V, 154) [sadece]

Çocuğun ona, bugün için hayatın güçlüklerine dayanacak ruh kudretini, ileri için de,
en parlak umutları vermişti. (V, 154) [ilerisi]

Nesir ile nazım arasında farkları söyleyiniz. (VI, 16) [arasındaki]

Türküler, çeşit şekilde adlandırılabilirler. (VII, 45) [çeşitli]

Atasözler neler açıklamaktadır? (VIII, 13) [Atasözleri]

Duyguların ölçülü ve kafiye anlatımıdır. (VIII, 46) [kafiyeli]

Savaşın iyisi, kötü olmaz. (VIII, 69) [kötüsü]

Bu sınıfta ise iyelik ve ilgi zamirleri ele alacağız. (VIII, 108) [zamirlerini]

Türkçede yardımcı fiiller hangisidirler? (VIII, 118) [Türkçedeki]

Aşağıda vereceğiz noktalama işaretleri, (VIII, 148) [vereceğimiz]

Yanlış ek kullanımından kaynaklanan yanlışlıklar:

Ali'ni (I, 25)

*Fakat bu defa geri götürüp vermeyince, komşusu kazanın ne olduğunu sormuş. (II, 59)
[kazana]*

...öyle hantal bir şey ki, bacaklarının üzerinde zor hale kımıldıyor. (III, 97) [halde]

*Dağların yüksekliklerinden bakılırsa, yeşillikle kaplı bu bayırlar deniz dalgaları gibi
görünür. (IV, 5)[yükseklerinden]*

...usta ve iyi hazırlıklı işçi olarak yetişiniz. (IV, 22) [hazırlanmış]

*Toprağı verimli, iklimi elverişli olmakla, burada, halk, geçimini sağlamak hususunda,
birçok imkânlara sahiptir. (V, 3) [olduğundan]*

*Bir kelimenin köküne, birer-ikişer harf veya hece katmakla, bir sürü yeni yeni
kelimeler yaratılır. (V, 7) [katarak]*

...ortancı desen, yedisini doldurmuş, (V, 21) [ortanca]

Ortancı kız da kırmızı gül koparır: (V, 21)

Büyükle ortancı, vezir oğullarıyla murat alıp murat vermede olsun, (V, 23)

*...hep Güneş sâyesinde olduğu gibi, benim bu sözleri söylemem ve sizin de bunları
okumanız, hep Güneş'in sebebindendir. (V, 93) [sebebiyledir]*

*Aradan birkaç dakika geçince, öteki kardeş, ağabeysinin hiçbir ses soluk
çıkarmadığını görünce, köseye dönerek: (V, 131)*

...Evliya Çelebi, bunun “çok eski bir kasaba” olduğunu yazar... (VI, 127) [buranın]

Fakat, otobüs duruculardan değildi. (VI, 153) [duracak değildi]

...çok gülmek, sesle gülmek. (VI, 161) [sesli]

...zengin olan ağabeyisine giderek: (VI, 183)

*Ateşi olan hayvan, derhal serin, havali, gölgeli ve su kıyısında bir yere çekilir. (VI,
201) [havadar]*

*Gâye, becerikli, başarıcı, sağlam, ahlâklı, fedakâr, kendine güvenir... (VI, 205)
[başarılı]*

Bunları, geçen sınıflarında da okumuştuk. (VII, 8) [sınıflarda]

Buna: Son eklemeli diller de denir. (VII, 9) [sondan eklemeli]

...edebiyatta da kendini göstermiş olmakla, Tanzimat Edebiyatı da meydana gelmiştir.

(VII, 13) [olduğundan]

İhtiyar kadının içirdiği su sebebinden kendinde bir dev kuvveti hisseden Keloğlan,

(VII, 24) [sebebiyle]

Türk dili, son eklemeli dillerden olduğuna göre, Türkçede ek-lerin rolü oldukça

büyüktür. (VII, 32) [sondan eklemeli]

İşte, bizler de, Anadolu yakasına geçmekle, Asya kıt'asına ayak basmış olduk. (VII,

126) [geçerek]

Dilek kipi fiiller dört şekilde yapılır. (VII, 149) [kipli]

Nazım şekilleri, dörtlüklere kurulan ve bağlamalı şekiller olmak üzere iki türdür:

(VIII, 9) [dörtlüklerle]

Atasözleri çoğunlukla mecaz anlamı sözlerdir. (VIII, 12) [anlamlı]

Şiirde kullanılan şiiirî bir usuldur. (VIII, 16) [şiiirsel]

Şiirî realite (VIII, 23) [şiiirsel gerçeklik]

Köyü neyle benzetiyor? (VIII, 61) [neye]

Sivilciler karnısı üstünde belirlediği zaman annesi ne yaptı? (VIII, 64)

Son iki dizeyini açıklayınız. (VIII, 65) [dizesini]

Aşağıdaki harf dizilerinden hangisi, sert ünsüzlerini oluşturup yumuşayabilir? (VIII, 88)

[ünsüzleri oluşturur ve yumuşayabilir]

Türkçede yardımcı fiiller hangisidirler? (VIII, 118) [hangileridir]

Haber kipinin zamanları hangisidirler. (VIII, 124)

İstek kiplerinin çeşitleri hangisidirler? (VIII, 124)

Türkçedeki en önemli noktalama işaretleri hangisidirler ve niçin? (VIII, 150)

Kelime gruplarının yanlış kullanımdan kaynaklanan anlatım bozuklukları

Kelime grupları ile ilgili tespit edilen toplam 229 hatanın 15'i birleşik fiillerde, 29'u deyimlerde, 9'u atasözlerinde, 16'sı sayı sıfatları ile kurulan sıfat tamlamalarında, 83'ü belgisiz sıfatlarla kurulan sıfat tamlamalarında, 77'si ise isim tamlamalarında yapılan yanlışlıklarla ilgilidir. Bunlardan özellikle sayı sıfatı ve belgisiz sıfatlarla ilgili yapılan yanlışlıkların Rumencenin etkisiyle yapıldığı, diğer yanlışların ise yöresel söyleyişlerin kullanılmasından kaynaklandığı görülmüştür. Kelime grupları ile ilgili yanlışlıklar ve ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 45'te gösterilmiştir.

Tablo 45

Kelime Gruplarıyla İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Birleşik fiillerle ilgili yanlışlıklar	6	3	-	3	1	1	1	-	15
Deyim yanlışlıkları	3	1	6	4	7	3	4	1	29
Atasözü yanlışlıkları	-	1	1	3	3	1	-	-	9
Sayı sıfatları ile ilgili yanlışlıklar	1	-	1	3	5	2	3	1	16
Belgisiz sıfatlarla ilgili yanlışlıklar	-	4	6	10	9	16	35	3	83
İsim tamlamalarıyla ilgili yanlışlıklar	8	4	4	7	7	8	10	29	77
Toplam	18	13	18	30	32	31	53	34	229

Birleşik fiillerle ilgili yanlışlıklar

Bu kapsamda tespit edilen fiiller ve bu fiillerin yanlış kullanımı ile ilgili örnekler şu şekildedir:

alıştırma etmek (alıştırma yapmak)

Akşamları ısrarla alıştırmalar ettirdi bana. (I, 70)

ezbere almak (ezber etmek / ezberlemek)

Şiiri ezbere alın. (I, 88)

gözlem toplamak (gözlem yapmak)

Gök üzerine gözlemler toplar. (I, 75)

hasret olmak (hasret kalmak)

Fakat, insana okadar hasret oldum ki, dayanamadım. (IV, 82)

imza koymak (imza atmak)

En sonunda kapanışı yazılır ve imza konur. (IV, 62)

jimnastik etmek (jimnastik yapmak)

Jandarma erleri sabah akşam barparalel, barfiks, halkalar ve kulplu atlarda jimnastik eder ve koşarlar. (I, 62)

masal söylemek (masal anlatmak)

Ona masallar ve türküler söylerim. (II, 10)

muhafaza olmak (muhafaza etmek)

Çünkü, Türk milleti, geçirdiği sonsuz felâketler içinde, ahlâkını, an'anelerini, hâtıralarını, menfaatlerini, kısacası, bu gün, kendi milliyetini yapan her şeyinin, dili sâyesinde muhafaza olduğunu görüyor. (VII, 10)

pansuman etmek (pansuman yapmak)

Annesi temiz bezle pansuman etmiş. (I, 49)

razılığını almak (rızasını almak)

...onların razılığını aldım. (IV, 61)

şahit almak (şahit tutmak)

tanık tutmak – şahit almak (V, 104)

resime almak (resim çekmek)

Bu evi resime al! (I, 60)

yalan yapmak (yalan söylemek)

Hoca, yine kimbilir ne yalanlar yapıyorsun, demiş. (VI, 63)

zarar / fayda getirmek (zarar / fayda vermek)

Yağmur pek çok yağarsa, ne zarar getirebilir? (II, 74)

İpek böceği insana ne fayda getirir? (II, 76)

Deyimlerle ilgili yanlışlıklar

Kitaplarda tespit edilen deyimlerin yanlış kullanımları ve bu deyimlerin doğru şekilleri şöyledir:

İftar topu vuruldu. (I,50)[iftar topu atıldı]

Dün gece bir kâbus geçirdim. (I, 94) [kâbus gördüm]

Beyaz kraliçe çaresiz esire düştü. (I, 98) [esir düştü]

Nasrettin Hoca bıyık altı gülümsiyerek. (II, 59) [bıyık altından gülümseyerek]

Ali, odasında, pencere ödünde dersini yazıyordu. (III, 9) [dersini yapıyordu]

Kül ufak oldu. (III, 23) [Un ufak oldu]

Çocuğun kıyafetini görerek, birdenbire kızgınlığı gevşeyiverdi. (III, 24) [sinirleri gevşeyiverdi]

Kırlangıcın her tarif edişinde, o hep “biliyorum, biliyorum” diyor, fakat işe el koymuyordu. (III, 71) [el atmıyordu]

Ey komşu, yalnız “biliyorum, biliyorum” demekle yuva kurulmuyor. (III, 72) [yuva yapılmıyor]

Maymunlar okadar gülünçmüşler ki, şapkacı kahkaha ile gülmekten kendini tutamamış. (III, 76) [kendini alamamış]

Sonra da oturmuş bir diş atmış bir tepsi makarnaya. (IV, 33)

...gene şımartıyorsun onları, başına binecekler. (IV, 122) [tepene çıkacaklar]

Dede, gülmekten kendini güçlkle tutabiliyordu. (IV, 123) [gülmekten kendini güçlkle alabiliyordu.]

dil dökmek = güzel sözler söylemek, çok konuşmak. (IV, 128) [kandırmak, inandırmak veya yararlanmak için tatlı sözler söylemek]

İftirasını kabul ettirebilmek için de, diğer kuşlardan birkaçını şahit almak istemiş. (V, 17) [şahit tutmak]

...yas eder gece, gündüz... (V, 21) [yas tutar]

Akça kız bu korkuyu gözüne alır da: (V, 27) [korkuyu göze alır da]

Hasır altında su yürütür, (V, 32) [Saman altından su yürütür]

—Evet, fakat uykumu bozuyor, diye mırıldandı. (V, 54) [uykumu kaçırıyor]

Nasılsa, bu iki kardeş, öküzün kulaklarını, kuyruğunu kestirerek, hayvanı soyuk soğana çevirtmişler. (V, 130) [soyup soğana çevirmek]

...bakar ki, döşeli, dayalı bir sofraya, (V, 132)[dayalı döşeli]

...atını dört nalla sürüyormuş. (VI, 27) [dört nala]

Berberce yemişler, içmişler ve geç vakte kadar da, hoş-beş, konuşmuşlar. (VI, 64) [hoşbeş etmişler]

Murat, senin istidadına kanat vermek için, senin, Öğrenciler Sarayı'na gitmeni tavsiye etmiştim. (VI, 149)[kanat olmak / germek]

İçtiği su ayrı. (VII, 40) [... gitmemek]

Meselâ, ilk mânide, halka pek ilgisi olmayan padişahların dahi kullarına bakması lâzım geldiğini hatırlatarak, mâni söyleyen, dostunun, kendisini yüksekte tutmamasını söylemek için: (VII, 46) [yüksek görmek]

Az sonra, bütün oda ağzı ağıza dolmuştu. (VII, 67) [ağızına kadar]

Onun, para canlı ve cimri bir adam olduğu nereden anlaşılır? (VII, 86) [para canlısı]

Dünyada her şey insanın elinde, avuncunda değil. (VIII, 102)[elinde değil]

Atasözleri ile ilgili yanlışlıklar

İncelenen kitaplarda karşılaşılan atasözü yanlışlıkları ve bu atasözlerinin doğru şekilleri şöyledir:

Yolcu yoluna yakışır. (II, 27) [Yolcu yolunda gerek]

Sonraki pişmanlık para etmez. (III, 10) [son pişmanlık fayda vermez/etmez]

Can boğazdan girer. (IV, 76) [gelir]

Az olsun, uz olsun. (IV, 76) [öz]

Bugün yapabilecek işini yarına bırakma. (IV, 98) [bugünün işini yarına bırakma.]

Keskin sirkenin zararı küpünedir. (V, 30) [keskin sirke küpüne zarar]

Sonraki pişmanlık para etmez. (V, 31) [son pişmanlık fayda vermez]

Demir kızgın iken dövülür. (V, 31) [demir tavında dövülür]

“Araba kırılınca yol gösteren çok olur” (VI, 46) [devrilince]

Sayı sıfatları ile ilgili yanlışlıklar

Türkçede sayı sıfatı alan isimler çoğul olarak kullanılamazlar. Bu kuralla ilgili olarak kitaplarda karşılaşılan hatalardaki temel etkenin Rumence olduğu görülmektedir. Çünkü Rumencede “bir” sayı sıfatı haricindeki sayı sıfatlarını alan kelimeler çoğul olarak kullanılır. Bu hususla ilgili yanlış kullanımlar ile ilgili örnekler şunlardır:

Binlerce bilmeceler bilir. (I, 79) [Binlerce bilmece]

Binbir çiçek kokuları. (III, 88) [bin bir çiçek kokusu]

İki veya daha fazla kelimelerin birleşmesinden oluşan isimlere birleşik isim denir. (IV, 55)

Onları, birer oyun havaları çaldırıp oynatacağım, (IV, 56) [birer oyun havası]

...binlerce yüreklere keder ve acı dağıtıyordu. (IV, 88) [binlerce yüreğe]

Üç büyük kardeşler, dağlardan aşmış, (V, 13)

Üç küçük kardeşler, onlar da, gitmiş, (V, 13)

Benim, kırk yılda, bin güçlüklerle, kazandığım parayı birkaç ayda batırırısın". (V, 78)

Oturduğu evler, bin türlü nedenlerle, ikide bir basılır, aranırdı. (V, 103)

...dokuz dakika sonra bir ikiz çocukları dünyaya gelmesin mi? (V, 144)

Orta Asya'da yaşayan milyonlarca Türk toplumları, Kiril Alfabeti denilen yazıyı dahi kullanmak zorunda kalmışlardır. (VI, 13)

Aslında, o, binlerce yılların tecrübesinden kaynaklanan bir edebiyattır, diyebiliriz.
(VI, 18)

Edebiyat, başlıca iki türlü eserlerden meydana gelir: (VII, 12)

İki veya daha fazla kelimeleri birleştirerek yapılan isimlere, bileşik isim denir. (VII, 40)

İki veya daha fazla kelimelerin birleşmesinden... (VII, 169)

Bir cümleyi en az üç deyimlerden oluşturunuz. (VIII, 12)

Belgisiz sıfatlarla ilgili yanlışlıklar

Türkçede, sayı sıfatlarında olduğu gibi belgisiz sıfat alan isimlerin tekil hâlde kullanılması gerekmektedir. Kitaplardaki bu kelime ile ilgili hataların da Rumencenin etkisiyle yapıldığı görülmektedir. Çünkü Rumencede sayı sıfatlarında da olduğu gibi belgisiz sıfat alan kelimeler de çoğul olmak zorundadır. Bu husus ile ilgili yapılan yanlışlardan örnekler şu şekildedir:

Birçok varlıkları bildiren isimlere çoğul isim denir. (II, 16)

Gördüklerini birçok kimselere anlattı. (II, 85)

...kanatlı ordunun listesini yapmak için çoktan çok kuşların isimlerini saymamız gerekir. (III, 82)

...sıra ile bülbül ve daha birçok kuşlar yuva kurdular. (III, 84)

İki veya daha fazla kelimelerin birleşmesinden oluşan isimlere birleşik isim denir. (IV, 55)

Giderek, halkın konuştuğu Türkçe ile, aydın tabakaların konuştuğu ve yazdığı dil arasında hayli farklar meydana gelmiştir. (VI, 12)

Çok hakanlar, yas içinde, (VI, 19)

...birden fazla varlıkları gösterirler. (VI, 61)

Bu devlet de, bazan, kuvvetlenerek, imparatorluk derecesine kadar çıkmış ve, bazan da, iki veya daha çok parçalara bölünmüştür. (VI, 132)

...Mehmet Emin, birçok şiirlerinde, insan sevgisi, barış içinde yaşamayı dile getiren bir şairdir. (VII, 8)

Daha birçok başka diller de kaybolup, gitmiştir. (VII, 9)

Ay'da bıraktığımız epeyce eşyalar var. (VII, 95)

Birçok kimselerin, "Ahlâk... ahlâk..." diye, yasalar, kurallar uydurmaya çalışmaları da, zaten bunun kolay olmaması yüzündendir. (VII, 174)

"Meydan bırakmamak" deyimini başka bir terimlerle nasıl söyleyebilirsiniz. (VIII, 42)

İsim tamlamaları ile ilgili yanlışlıklar

Bu kategorideki yanlışların büyük çoğunluğunun isim tamlaması oluşturmada görülen hatalar olduğu tespit edilmiştir. Tamlayan veya tamlananın eksik ek almasından kaynaklanan bu yanlış kullanımlardan bazıları şunlardır:

Üzgünüm, amca, kirpiklerim arasında ufacık bir arpacık oluştu. (I, 7)

Tunçtan genç sporcu abidenin önüne bıraktılar. (I, 82)

Sonra çimenler üstünde Türkçe'den ders çalıştık. (I, 83)

Maya apartman No 8 (I, 95)

Satranç oyununun sonucu nedir? (I, 99)

Hava güzel olduğu günlerde, (II, 10)

Onları yalnız yemek maksadı ile ev ardına saklandı. (II, 35)

Bir hafta sonra paranın sahibi bulunduğu haberini aldılar. (III, 40)

Onlar, okula başlamış çocuklar boyda, incecik fidanlardı. (III, 105)

Karadeniz ve kıyılarındaki dinlenme yerleri dünyaca tanınmıştır. (IV, 5)

Hepiniz uslu olmanız gerektiğini söylemeye hacet yok zannederim, dedi. (IV, 21)

Hayvan, ağızındaki buğday tanesi ile onun eli üzerinden geçti (IV, 97)

Şimdi, yuvasız ve musıkisiz ağaçlarda yalnız çalı çırpı sefalet çatırdar. (V, 152)

Edebiyat deyince, insanların sözlü veya yazılı olarak, düşüncelerini ve duygularını birbirine aktarmaya yarayan bir vasıta veya sanat anlaşılır. (VI, 13)

... yani at bakıcının oğlu olarak bilinen bir şahıstır. (VI, 69)

Yukarıdaki atasözlerini nelere dair olduklarını söyleyiniz. (VII, 39)

Başlangıç Meridyen olarak, İngiltere'nin Londra şehri yakınlarından geçen, Greenwich adlı Meridyen hesap edilir. (VII, 91)

Meselâ, Romanya'nın, Kuzey Yarım Kürede bulunduğuna göre, 44-45 Kuzey-Enlem ile 26-27 Doğu-Boylam arasında bulunur. (VII, 92)[Romanya'nın kuzey yarım kürede bulunmasından dolayı]

“Kafadar” kelimenin zıt anlamlı kelimesiyle cümle kurunuz. (VIII, 8)

Aşağıdaki eşsesli kelimelerinin manalarını belirtiniz. (VIII, 32)

Monolog rolü nedir? (VIII, 33)

En çok kullanılan çekim edatlar şunlardır: (VIII, 135)

Kelimenin anlamı ile ilgili yanlışlıklardan kaynaklanan anlatım bozuklukları

Bu kategorideki yanlışlıkların “Farklı / yanlış anlamda kullanılan kelimeler” ve “Türkiye Türkçesinde kullanılmayan kelimeler” olmak üzere iki başlık altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu kategoride tespit edilen 412 yanlışın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 46’da gösterilmiştir.

Tablo 46

Kelimenin Anlamı ile İlgili Yanlışlıklar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Farklı / yanlış anlamda kullanılan kelimeler	2	37	28	92	73	58	67	26	383
Türkiye Türkçesinde kullanılmayan kelimeler	-	1	9	11	3	-	3	2	29
Toplam	2	38	37	103	76	58	70	28	412

Tablo 46’daki veriler incelendiğinde bu kategoride IV. sınıf kitabındaki (f=103) hataların diğer kitaplara göre daha yoğun olduğu görülmektedir.

Farklı veya yanlış anlamda kullanılan kelimeler

Bu kategorideki yanlış kullanımların iki temel nedeni olduğu düşünülmektedir. Bu nedenlerden birincisi Rumenceden tercüme mantığı ile oluşturulmuş kelimeler veya kelime grupları, ikincisi ise Tatar-Türkçesine ait kelime ve kelime gruplarının kullanılmasıdır. Bu kategoride tespit edilen kelimeler ve kelime grupları şunlardır:

aile mektubu (özel mektup)

Fakat, en kullanılan mektuplar: aile mektupları ve tebrik mektuplarıdır. (V, 96)

Aile mektupları, anne-baba ve çocukları arasında, yahut, akraba ve dostlara yazılan mektuplardır. (V, 96)

Yukarda okuduğunuz mektup, bir aile mektubudur. (V, 96)

almak (olmak / elde etmek)

...birkaç gün sonra kış tatilini alacağız. (IV, 61)

Eti, sütü ve yumurtayı hayvanlardan alırız. (IV, 74)

art (arka)

Tayın fiyatı art ayaklarımın nallarında yazılı, (II, 45)

Kurt, kısırağın art ayaklarına yaklaştı. (II, 45)

Tavşan, art ayaklarının üzerine oturarak, gülmeğe başladı. (II, 48)

Oğlum, şu külü ev ardındaki kül sandığına at. (III, 9)

Ayı ailesi ihlamur ağacına yaklaşımağa ve art ayakları dikili yalanmağa başladı. (IV, 107)

artan (yüksek olan)

halk arasında dinî değerleri artan kimselerin adına kurulan binalar (VI, 83)

ayırt etmek (görmek / fark etmek)

İnsan vücudunda önce şunları ayırt ederiz: (IV, 70) [görürüz]

İnsan vücudunda ilkönce hangi bölümleri ayırt ederiz? (IV, 71)

bağlam (bağlaç)

Bağlam: (V, 47)

Ki bağlaçı (bağlamı) (V, 126)

Bazıları, bağlaçları, bağlam olarak tanıtırılar. (VII, 34)

...bağlaçlar (bağlamlar) içiçe girmiş terimler olup, genellikle, benzer görevleri ifade ederler: (VII, 34)

bağlama (eklem)

Ayağa kalktı, fakat, bacakları titriyerek büküldü ve bağlamaları kütür kütür etti. (VII, 85)

başlıca kişi (başkişi / başkahraman)

Metindeki başlıca kişinin adı nedir? (VIII, 60)

bay (bey)

Ben de Viktor Kuenin Bay'ın pansiyonuna gönderildim. (VI, 157)

bazı (bazen)

İnsanları, bazı nekadar yanlış anlar, (IV, 79)

belgisiz sayılar (belgisiz sıfatlar)

Belgisiz sayılar. (VI, 113)

Meselâ: az, çok, biraz, birçok, birkaç, milyonlarca gibi sayılar birer belgisiz sayılar denir. (VII, 117)

belirli / belirsiz geçmiş zaman (bilinen / duyulan geçmiş zaman)

Belirli Geçmiş Zaman (VIII, 122)

Belirsiz Geçmiş Zaman (VIII, 122)

belirli / belirsiz nesne (belirtili / belirtisiz)

Buna belirsiz nesne denir. (VII, 180)

Erol şiiri okuyor, dersek, şiiri kelimesi belirli nesne sayılır. (VII, 180)

beslenme malzemeleri (besin)

Bizim mutfak beslenme malzemeleri ile dopdoludur. (I, 52)

binmek (çıkmaq)

Epeyi binmiştik. (II, 73)

Moğollar, Selçuklu Sultanlarını, istedikleri zaman tahttan indirdiler ve istedikleri kimseleri tahta bindirirlerdi. (VII, 158)

İkinci defa eline bindiği vakit, Lao-li karıncaya dokunmadı. (IV, 97)

bitişimli (eklemeli)

Böyle dillere: Bitişimli diller denir. (VII, 9)

İşte, Türk dili de, bitişimli dillerden biridir. (VII, 9)

birlik (birim)

Saniyeler de daha büyük parçalara ayrılır; ancak bizler, günlük yaşamımızda, genellikle, saniyeden küçük zaman birliklerini hesaba almazız. (VI, 120)

birkaç (biraz)

Ben de onu okşuyor, “helva ve simit satın alırsın”, diyerek, birkaç para veriyordum. (VI, 156)

boy post (boy bos)

Bu boya posta göre seksen kilo olmalısın. (IV, 33)

boyalı kalem (boya kalemi)

Kara kalem, boyalı kalem ve yağlı boya ile türlü resimler yapmaya başlamıştı. (VI, 148)

boyar (boyacı)

...ben, ufak bir boyar iken, sonraları dışişleri bakanı, başbakan ve hattâ memleketin beyi dahi olabilirdim. (VI, 157)

böğürme / bağırma (aslan için) (kükreme)

O, bağırarak adamın üstüne atıldı. (IV, 81)

Böğürmesinden, her yer sarsıldı. (IV, 81)

bölük (kıta / dörtlük)

Birinci ve ikinci bölüklerde, aynı şekilde yazılan güle ve güle sözlerinin anlam bakımından farklarını açıklayınız. (IV, 10)

buğu (buhar)

Kaynamazsan da buğu verip makineleri işletemezsin. (IV, 29)

Bu makineleri buğu kuvveti işletir. (IV, 29)

Buğuyu da ben yapmıyor muyum? (IV, 29)

büyümek (artmak)

Gürültü büydü. (II, 16)

cezalamak (cezalandırmak)

...cezalamak, (VI, 111)

...tek şey şu idi ki, yaptığımız yaramazlık için, hizmetçi Gahitsa Teyze, ancak Porojan'ı cezalıyordu. (VI, 156)

Yok, eğer sözü doğru ise, cezalamaktan vezgeçersiniz, demiş. (VI, 194)

Sonra, Cafer'i cezalayıp cezalamamak için de hep kendim karar alacağım, demiş. (VI, 194)

çayır (çay / dere)

Yavrularım biliyorsunuz ki, kasabamızın bulunduğu Karasu Çayırı, Dobruca'nın ortasından kıvrılarak geçer. (IV, 88)

Boz bulanık suları sebebinden, vaktiyle bu çayıra Karasu adını vermişler. (IV, 88)

değişmek / değişme (dönüşmek / değişiklik)

Fakat, barsakta bütün yemek besleyici maddeye değişmez. (IV, 75)

Besleyici maddeye değişmeden kalan kısmı daha ileri, barsağın kalın tarafına geçer (IV, 75)

Besinin vücut içindeki değişimlerine yardım eden organlara sindirim organları denir. (IV, 75)

Kasabanızda veya köyünüzde ne gibi değişmeler yapıldığını söyleyiniz. (IV, 89)

denemek (tecrübe etmek / deneyim elde etmek / tespit etmek)

Masaldaki çocuğun kuvvetli deneme duygusu olduğunu nelerden anlaşıyor? (II, 55)

Gündüzleri uçan kelebeklerle gece uçan kelebekler arasında, renk bakımından, ne farklar denediniz? (II, 68)

İlkbahar günleri tabiatta ne değişmeler denediniz? (II, 69)

Murat, senin nekadarkı dikkatle ve candan işlediğini denedim. (IV, 21)

Çocuklar, zise dil çabukluğunuzu denemek için birkaç söz söyleyeyim. (IV, 66)

Nefes alınız da kendi kendinizi deneyiniz. (IV, 72)

Onlarda, şekil bakımından neler denediniz? (V, 31)

Şekil bakımından, bilmecelerde ne denediniz? (V, 31)

Bunlar hakkında yazar, denediği şeyleri ve onların özelliklerini kaleme alırken, (V, 69)

Tasvir edilecek şeyi etraflıca denemek ve incelemek. (V, 69)

Onların yardımı ile ben, adamlarımdan, hangisinin vazifesine uygun olup olmadığını dener ve akıllılarını akılsızlardan farkedebilirim” demiş. (V, 157)

Konuşurken, siz de kullandığınız organları deneyerek, örnekler veriniz. (VI, 17)

...hangisini görmüş iseniz, görüp denediklerinizi anlatınız. (VI, 116)

Evliya Çelebi'nin denediğine göre, Dobruca halkı çok misafirperverdir. (VI, 128)

...sonra da hayretle baktığımı deneyince, bunları kapacakmışım gibi, acele kaldırıp götürüyor. (VI, 196)

Siz de, Romanya haritasına bakarak, denediklerinizi ve bildiklerinizi, kendi sözlerinizle açıklayınız. (VII, 7)

dericik (zar)

Burunun içi yaş ve gayet ince bir dericik ile kaplıdır. (IV, 72)

ders (metin)

Bu derste nasıl bir fabrikadan bahsediliyor? (II, 17)

Bu derste yurdumuzun hangi güzelliklerden bahsediliyor? (IV, 7)

Yukarıdaki derste, Dobruca hakkında neler söyleniyor? (V, 6)

Yukarıda okuduğunuz derslerin birisinden, basit isimleri, türemiş isimleri ve bileşik isimleri bulup, nasıl yapıldıklarını açıklayınız. (VI, 53)

Bu kitapta da, okuduğumuz ve ileride de okuyacağımız derslerin çoğu nesir olarak yazılmıştır. (VII, 14)

değiş (deyiş / söyleşme)

İki kişinin arasında karşılıklı değişlerine diyalog denir. (VIII, 8)

dinlenme yeri (tatil yeri)

Karadeniz ve kıyılarındaki dinlenme yerleri dünyaca tanınmıştır. (IV, 5)

diş yıkamak (diş fırçalamak)

Dişlerimi ben / Yıkarım hemen. (II, 11)

Dişleri niçin yıkamak gerekir. (II, 11)

Akşam yemeğinden sonra ve sabahleyin uykudan uyanır uyanmaz, diş macunu ve fırça kullanarak, dişlerinizi iyice yıkayınız! (II, 11)

dizi / dizey (dize / mısra)

“Vatan yükselecek ellerimizde” dizisinden ne anlıyorsunuz. (IV, 4)

...dizisinden ne anlıyorsunuz? (IV, 13)

...manzumenin her satırına mısra (veya dizi) denir. (VII, 14)

Çoğu kez, her kıt'anın ilk üç mısraı (dizeyi) biribirleriyle kafiyelidir. (VII, 50)

dostlaşmak (dost olmak)

Komşu çocuklarla dostlaştım. (II, 86)

döşek hastası (yatan hasta)

Hekimi döşek hastalarını ziyaret etmeğe gittiğine bulamadı. (VIII, 63)

dua (ibadet)

*gusul aptesti = duadan önce, baştan ayağa kadar su ile yıkanarak vücudu temizlemek.
(IV, 44)*

duymak (hissetmek)

Yıkandıktan sonra ayı yavruları kendilerini nasıl duydular? (II, 85) [hissetti]

*Eğer hafifçe sıvazlarsak, derinin altında kasların ve kemiklerin bulunduğunu duyarız.
(IV, 71)*

Sert bir boru duyarsınız. (IV, 72)

*...yazarın ne duyduğunu ve neler yaptığını gösteren satırları tekrar okuyarak
inceleyiniz. (V, 122)*

*Okul kitaplarından, bir kaç tanesini de olsa, muhafaza etmediğinden ötürü, yazarın
neler duyduğunu açıklayınız. (VI, 9)*

...öyle canlı ve tesirli idi ki, bir an, nefesimin kesildiğini duydum. (VII, 98)

duymazcalık (duymazlık)

Akça kız duyar, duymazcalığa verir, (V, 23)

eksilmek (eksik olmak)

Eksildin sen bunca vakit, (II, 18)

elleri .... sahip (ellerinde ... var)

İşçilerin elleri makine ve âletlere sahip. (II, 17)

ermek (ulaşmak)

Baba, en yakın köye kaç saat sonra erebilirim? (II, 27)

İki saat sonra ereceksin. (II, 27)

fenalamak (kötülemek)

...varıp, kuşlar padişahına bülbülü müzevirlemişler, fenalamışlar (V, 18)

farketmek (ayırarak)

Onların yardımı ile ben, adamlarımdan, hangisinin vazifesine uygun olup olmadığını dener ve akıllılarını akılsızlardan farkedebilirim” demiş. (V, 157)

formül (form)

Masalların çoğu: Bir varmış, bir yokmuş... diye başlar ve bazı belli formüllerle biter. (VI, 39)

evcik (kulübe)

—Orada bizim için bir evcik bulunmalı, dedi. (V, 53)

gereklik kipi (gereklilik kipi)

Gereklik kipi (VII, 150)

Bir işin yapılması lâzım geldiğini bildiren fiil kipine gereklik kipi denir. (VII, 150)

Gereklik kipini yapmak için, fiillerin köklerine meli veya malı ekleri konur: (VII, 150)

gerekseme (gereksinim / ihtiyaç)

ihtiyaç – lâzım olan bir şey, gerekseme (V, 166)

girmek (binmek)

Vapura girdim, lâstiklerimi, paltomu çıkardım. (VI, 159)

giyim (giysi)

Arkasında yeni bir giyim, boynunda güzel bir boyunbağı gördüğümüzü hiç hatırlamıyorduk. (IV, 78)

Bundan başka, bu kumaşlardan yapılan giyimler, onların söylediklerine göre, tılsımlı imişler; (V, 157)

gölücük (tomurcuk)

gölücükler = gül tomurcukları (IV, 102)

haline girmek (haline gelmek)

Bir hamur haline girerek daha ileri, yani ince barsaklara geçer. (IV, 75)

harekete getirmek (harekete geçirmek)

...beraberce insan vücudunu harekete getirirler. (IV, 71)

has isim (özel isim)

Has isim (V, 36)

hayvanlar bahçesi (hayvanat bahçesi)

İndiğim otelden pek uzak olmayan hayvanlar bahçesini görmek istiyordum. (V, 82)

...hayvanlar bahçesini gezmiş, birçok aslanlar görmüştün. (VI, 117)

hep (aynı / hepsi)

...bu öğrenciye, hep Mustafa isimli profesörü bir gün: (VII, 164)

Fakat, hep basit cümlelerdir, (VII, 179)

huysuzluk (yaramazlık)

Bu huysuzluk çıkmalıdır meydana, (III, 78)

içtelik (içerik)

Sonra mektubun asıl içteligi yazılır. (IV, 62)

il (el)

...ile, güne görünmez; (VII, 34)

ilkyaz (ilkbahar)

Bir ilkyaz günü, aşağı bakınca, meşe ağacı, gövdesinin yanında incecik saplı, zayıf bir bitki gördü. (III, 84)

Aşka gelmiş ilkyaz, diye. (IV, 84)

Zevke gelmiş ilkyaz diye! (VII, 44)

ipek kurdu (ipek böceği)

Buna karşı ipek kurdu, (II, 76)

isimleri geçirmek (karşılıklarını yazmak)

Sonra Türkçe-Romence Sözlükten arayarak, karşılıklarına Romence isimlerini geçiriniz.
(IV, 106)

iyelik zamiri (ilgi zamiri)

İyelik zamirleri: benimki, onunki, bizimki v.s. gibi. (VII, 105)

iyi (yüksek)

Bizim yaptıklarımızı devam ettirerek, daha iyi başarılarla götürünüz. (IV, 22)

kabahatlemek (suçlamak)

Hiç görmedim, kabahatleme beni. (III, 78)

kabul etmek (almak)

Kaçıncı? sorusuna cevap verir inci (nci) incı (ncı), üncü, uncu gibi ekler kabul
ederler. (VII, 117)

...matbaa ...Osmanlı İmparatorluğu'nda, ancak, 18.- inci yüzyılın ilk yarısında (1727
yılından sonra) kabul edilmiştir. (VII, 162)

Zarfin, kapaklı tarafına, mektubu gönderenin ve diğer tarafına da kabul edecek şahsın
adresi yazılır. (V, 97)

kandırmak (inandırmak / ikna etmek)

Yukarıda verilen parçada, düşman üzerine yürürken, korku yerine, ölümü göze almak
fikri özlü ve kandırıcı sözlerle söylenmiştir. (VII, 52)

kapamış (sonuç)

En sonunda kapamış yazılır ve imza konur. (IV, 62)

kardan top (kartopu)

Kardan topa. (II, 34)

karhane (iş yeri)

Balıkçı kayıkları veya vapurları da, suların üzerinde yüzerek, kârhanelere balık taşırlar. (VII, 4)

Bazan, çok büyük mersin balıkları tutulup kârhanelere getirilir ve baltalarla yarılarak, karınlarından bakır dolusu kara havyar çıkarılır... (V, 68)

katılamak (katılmak)

Katıladık artık gülmekten. (IV, 33)

kaygın (kaygan)

...ağacın gövdesi ise sağlam, dimdik ve kaygındı. (IV, 107)

kırılmak (bozulmak)

Fakat araba kırılırsa ne yaparız? (IV, 11)

“Araba kırılınca yol gösteren çok olur” (VI, 46)

kıvrınmak (kıvrılmak)

Yavrularım biliyorsunuz ki, kasabamızın bulunduğu Karasu Çayırı, Dobruca'nın ortasından kıvrınarak geçer. (IV, 88)

kızak koşmak (kızak yapmak)

Kışta kızak koşarım, (II, 42)

kompozisyon yapmak (kompozisyon yazmak)

“Vatan sevgisi” başlığını kullanarak bir kompozisyon yapınız. (VIII, 26)

koruntulu (korunaklı)

Yuvanız iyi yapılmamış, koruntulu yerde değil. (III, 71)

köken (gövde [dil bilgisi])

Bunların yardımıyla, kökler daima (eklerle) genişletilerek, yeni yeni kökenler yapılır:
(VII, 32)

Kitapçı, taşlık, kalemci, gibi. Bunlara: kökenler de denir. (VI, 47)

kullanmak (bulunmak)

Tansıtlı (miraculos) Mucizeli Harikalı Mucize niteliği kullanan olay (VIII, 6)

kulplu at (kulplu beygir)

Jandarma erleri sabah akşam barparalel, barfiks, halkalar ve kulplu atlarda jimnastik eder_ye koşarlar. (I, 62)

küçük uyumu (küçük ünlü uyumu)

Aşağıdaki kelimelerden hangisi küçük uyumuna aykırı bir kelime vardır? (VIII, 88)

küçük yelkovan (akrep)

Küçük yelkovan büyüğünden çok daha yavaş hareket eder. (II, 39)

Biraz sonra göreceksin ki, küçük yelkovan hep 1-de kalacak, fakat büyük yelkovan 2-ye gelecek. (II, 39)

kül sandığı (küllük)

Oğlum, şu küllü ev ardındaki kül sandığına at. (III, 9)

külçe

Külçe= yer atında bulunan maden katmanı (III, 34) [Eritilerek kalıba dökülmüş maden veya alaşım (YK)]

küstahlanmak (küstahlaşmak)

Kuvvetli rüzgâr, bu âciz sivrisineğin bu derece küstahlanmasına evvelâ şaşmış, sonra acımış, şöyle konuşmaya başlamışlar: (VI, 87)

leylek kuşu (leylek)

Leylek kuşlarından kurşunlu kubbe görünmez oldu. (VIII, 18)

mecazî anlam (mecaz anlam)

...geçek, yedek veya mecazî anlamlılarını kullanarak... (VIII, 21)

meydana getirmek (dile getirmek / üretmek)

Evliya Çelebi kendi hayatından seçtiği hatıraları canlandırma yoluyla meydana getiriyor. (VIII, 19)

Elektrik meydana getiren makineleri işletmek için insanlar başka çareler de buldular. (IV, 29)

müzevirlemek (ara bozmak)

...varıp, kuşlar padişahına bülbülü müzevirlemişler, fenalamışlar (V, 18)

nalbantçı (nalbant)

...bir nalbantçı dükkânına girerek, nalbanda atını nallamasını söylemişti. (VII, 192)

nasıl (ne)

Sesin yazıdaki işaretlerine nasıl denir? (VIII, 84)

ne (hangi / nasıl)

Okuduğumuz bu olaydan ne ders alabiliriz? (II, 24)

Onlar ne armağanlar getirmişler? (III, 88)

Ne günü ve hangi trenle geleceğini de yaz ki, seni istasyonda karşılayıp, alayım. (IV, 61)

Horoz tilkiye ne oyun oynadı. (IV, 63)

neye (niye)

Neye böyle geç kaldın? (II, 9)

Öyleyse kendimi neye dereye atayım? (III, 29)

Neye benimle eğlenerek gülüyorsun? (IV, 29)

Bütün bunlardan hiçbir zevk duymadığımdan, neye ve niçin bu zahmetlere girdiğimi bin pişmanlık içinde kendimde soruyordum. (V, 120)

okuma kitapları (ders kitapları)

Romence “Okuma kitabı”ndan, beğendiğiniz manzumeyi Türkçe’ye çeviriniz. (II, 68)

Okuma kitaplarımızı...hiç bir zaman unutamayız. (VI, 7)

okul çocukları (öğrenci)

Bunların arasında, birçok okul çocukları da bulunuyordu. (VI, 4)

okullu (öğrenci)

Bereket versin, yedi sekiz yaşlarında bir küçük okullu kıyıdağı sazların arasında... (III, 92)

Küçük okullu kurnazlıkla güldü. (III, 93)

ortak isim (cins isim)

Ekler, ortak isimlere bitişik yazılır, fakat, özel isimlerden (‘) işaretiyle ayrılırlar. (V, 46)

Ekler= ortak isimlere bitişik yazılır, fakat, özel isimlerden, (‘) işaretiyle ayrılırlar: (VI, 43)

Ortak isimler de aynı şekilde çekilir. (VII, 42)

ölçü zarfı (miktar zarfı)

Ölçü zarfları fiili azlık çokluk bakımından etkiler. (VIII, 131)

ötürü (dolayı)

...bu ilk uçuşu başarısından ötürü onu kutluyordu. (IV, 25)

özenmek (itina göstermek)

özenmiş = kaygılanmış (IV, 93)

pencere (pençe)

...iri yarı bir kedi heybetli heybetli pencerelerini açtı ve saldırdı. (VIII, 106)

profesör (öğretmen)

...bu öğrenciye, hep Mustafa isimli profesörü bir gün: (VII, 164)

sade (sadece / yalnızca)

O günden sonra sincap sade fındık yemeğe başladı. (III, 31)

Alicılara sade iyi mal satmakla kalmadım; imkânı olduğu kadar, az kazanca da kanaat ederek, ucuz mal sattım. (V, 79)

Böyle olmaması, yabancılara karşı sâde bir gösteriş yapmak istediğine delildir. (VI, 196)

saklamak (sakınmak / korumak)

...onu dış etkilerden saklamak mümkün değildir. (VII, 10)

saldırma / saldırış (saldırı)

Fakat bu seferki saldırmada askerler arasında sublokotenent Rukneddin'in bulunmadığını fark ettim... (IV, 95)

Onun, askerlerine ikinci defa saldırış işareti verirken tam alnından vurulduğu haberini... (IV, 95)

sıra noktalar (üç nokta)

(...) – sıra noktalar. (V, 127)

(...) – sıra noktalar. (VI, 180)

Sıra noktalar (...). (VII, 57)

soluma borusu (soluk borusu)

Burundan, hava soluma borusuna geçer. (IV, 72)

Soluma borusundan, hava, bronşlar yolu ile akciğere geçer. (IV, 72)

4-soluma borusu (IV, 72)

Değişen hava da, bronşlar, soluma borusu ve burun yolu ile dışarı çıkarılır. (IV, 73)

soru koymak (soru sormak)

Sıfatları bulmak için: Nasıl? Ne türlü? Hangisi? gibi sorular konur. (VI, 90)

sözler (sözcükler / kelimeler)

Birinci ve ikinci bölüklerde, aynı şekilde yazılan güle ve güle sözlerinin anlam bakımından farklarını açıklayınız. (IV, 10)

Örneğin: oku kökünden: okumak, okul... ve daha başka anlam taşıyan sözler yapılır. (V, 7)

Bir kelimenin sonuna bazı ekler veya takılar konarak, başka başka anlam taşıyan sözler veya deyimler yaratılır. (VI, 13)

söylemek (demek)

...matar eki almış kâline söyleriz. (V, 86)

su derdi (susuzluk)

Bilindiği üzere, geçmişte, Dobruca'nın düzlük ve ovalık yerlerinde, su derdi insanlara birçok zorluklar yaratıyordu. (V, 3)

suratlanmak (suratını asmak)

Uslu durmazsan, başımıza neler getiriyorsun, gördün mü? diye suratlandı. (VII, 142)

şair kadın (şair)

Şair kadın hangi mevsimden bahsediyor? (VIII, 65)

şapırdatmak (şaplatmak / çırpamak)

Ellerini şapırdatarak alkışladı. (III, 74)

Çocuklar el şapırdatıyorlar. (IV, 122)

tahmin etmek (kestirmek)

tahmin etmek = kararlařtırmak (IV, 101)

takı (edat)

...hep birer takı sayılır. (VII, 34)

Daha başka takılar da vardır: Kadar, göre, beri, önce, başka, üzere, gibi. (VII, 34)

takmak (eklemek)

Bazı hâllerde e, i, ü, u gibi harflerde araya takılır. (VI, 122)

Bunlar, fiillerin üçüncü şahıs sonlarına takılır... (VI, 129)

tamam (tam)

*Tamam kebabçı ile hamal itişmeğe, kalkışmağa başlamışken, oradan bir ihtiyar geçti.
(III, 21)*

Tamam 500.000 ley saydı. (III, 39)

Boyu postu yerinde, tamam bir adam kadar, (III, 62)

... yenildiği için, tamam yedi yıl ağzını bıçak açmaz, (V, 21)

Tamam kırk gün, kırk gece, (VII, 103)

taniş (tanıdık)

Dağdan bağdan, dereden tepeden derken, tanişlerini sorup süal etti babam. (IV, 33)

...sana gelen bir tanişinin ziyaretini çevirmemene benzer. (VII, 148)

tanıtmak (göstermek)

*Bunu yaparken de, Atatürk, hem kurtarıcı ve hem de büyük bir komutan olduğunu
bütün dünyaya tanıtmıştır. (V, 102)*

tan yeri (tan vakti)

Sabahleyin de tan yerinde kalkarım. (III, 18)

tatil almak (tatile çıkmak)

...birkaç gün sonra kış tatilini alacağız. (IV, 61)

tekerlenmek (yuvarlanmak)

...çam kozalağı önümüzde tekerleniyordu. (II, 73)

Karınca, ağzındaki buğdayla birlikte, tekerlenip yere düştü. (IV, 97)

Bu defa öyle şiddetli vurmuş ki, devin altı başı birden yere tekerlenmiş. (VII, 27)

tomruk (tomurcuk)

Onlar yaprakları kemirirler, tomruk ve çiçekleri yerler, ağaçların kabuklarını delerler, meyvaları bozarlar. (III, 82)

top (demet)

Okul bahçesinden topladığımız bir top çiçeği ona verdik. (IV, 22)

Keloğlan onu görünce, hemen bir top gül kopararak, karşısına çıkmış. (VII, 24)

toparlar (toparlamak)

Tam umudunun uzutup de emeğinin eline verileceği sırada, bir kaya dibinde yuvarlak toparlar bir adam görür. (V, 138)

toplu (ortak)

İlkönceleri, halk edebiyatı yaratanların isimleri biliniyor ise de, zamanla, bunların adları unutulur ve eserleri, halkın toplu malı hâline gelir. (VII, 16)

tutmak (vermek)

Bu hususta bilgisini o derece arttırmıştı ki, henüz dokuz yaşında ve üçüncü sınıf öğrencisi iken, öğretmenin yerine tarih dersi tutmuştu. (VII, 148)

...daha başka şehirde davet edilerek, oralarda dersler verdi ve konferanslar tuttu. (VII, 148)

utangan (utangaç)

süzülmek: incelip uzanmak, sıyırılıp gitmek, çok zayıflamak, süzgeçten geçirmek, utangan bir şekilde, sessizce durmak. (V, 77)

uzanmak (uzamak)

süzülmek: incelip uzanmak, sıyırılıp gitmek, çok zayıflamak, süzgeçten geçirmek, utangan bir şekilde, sessizce durmak. (V, 77)

uzuv (öge)

Cümle uzuvları (VII, 176)

Her cümle iki kısımdan veya iki uzuvdan meydana gelir. (VII, 176)

İşte, özne ile yüklem anamlarını tamamlayan kısımlarına yardımcı öğeler (yardımcı uzuvlar) denir. (VII, 180)

yalnızlık (ıssız)

—Peki, öyleyse haydi gidelim; fakat, böyle bir gecede ve böyle bir yalnızlıkta kime misafir olabiliriz? (V, 53)

yalvarmak (rica etmek)

Babama yalvardım. (IV, 61)

Dede, bize bir masal anlatsana, diye yalvardık. (IV, 88)

yankımak (yankılanmak)

Ta bulutlara yankıyor: Allah! Allah! sesleri, (VI, 137)

yapan (üreten)

Sonra, şunu bil ki elektrik yapan makineleri işletmek için artık sana muhtaç değilim. (IV, 29)

yapılış (yapı)

Herbir insan vücudunun yapılışını tanımalıdır. (IV, 70)

Bu derste, isimleri Yapılış balımından inceleyeceğiz: (VI, 53)

Herbir insan vücudunun yapılışını tanımalıdır. (IV, 70)

yaratmak (türetmek)

Bir kelimenin köküne, birer-ikişer harf veya hece katmakla, bir sürü yeni yeni kelimeler yaratılır. (V, 7)

Bir kelimenin sonuna bazı ekler veya takılar konarak, başka başka anlam taşıyan sözler veya deyimler yaratılır. (VI, 13)

yavaşımak (yavaşlamak)

Pek çabuk geldi demesinler diye, yarı yolda, at biraz yavaşımız (VII, 27)

yayınlamak (yayımlamak)

1922 de yayınladığı Çalığışu romaniyle geniş ün sağladı. (VI, 100)

Genç yaşta şiir yazmaya başlamış ve 1918 de ilk şiir kitabını yayınlamıştır. (VI, 108)

yedek anlam (yan anlam)

Yedek anlam (VIII, 17)

...geçek, yedek veya mecazî anlamlılarını kullanarak... (VIII, 21)

yer yapmak (yer bırakmak)

Gelen ziyaretçilere yer yapmak için kayanın tepesinden ayrılırken, mutlaka bir daha bu güzel yeri gelip görmek kararını alıştım. (VII, 98)

yetişmek (ulaşmak)

Eve yetiştığı zaman hastalanmış (II, 48)

Fabrikaya yetiştik. (IV, 21)

...bir orman alanına yetiştik. (VII, 97)

yılancık (solucan)

Kurbađa yer, yılancık yer... (II, 63)

yol (şekil)

Köprülerde “selâmlaşma” yolunu belirtiniz. (VIII, 32)

yolcu kuşlar (göçmen kuşlar)

Turnalar, leylekler, kırlangıçlar gibi kışın bu yerleri terkedip giden kuşlara yolcu kuşlar, yahut göçebe kuşlar denir. (III, 13)

Yolcu kuşlar, bu yerlerden giderken, sürü halinde uçarlar. (III, 14)

Yolcu kuşlar ne zaman gelir ve ne zaman giderler? (V, 59)

zamanlardan geçirmek (fiil çekmek)

Siz de, misaller vererek, fiilleri, öğrendiğiniz zamanlardan geçiriniz. (VI, 123)

Bir fiili, öğrendiğiniz zamanlardan geçirerek, defterinize yazınız. (VI, 123)

Siz de, olumu fiiller alarak, onları olumsuz şekle sokunuz ve zamanlardan geçiriniz. (VI, 125)

zevкли (hoş / güzel / heyecanlı)

Başınıza gelen zevкли bir olayı yazarak sınıfta okuyunuz. (IV, 113)

Türkiye Türkçesinde kullanılmayan kelimeler

Bu kategorideki kelimeler Rumencenin etkisiyle kullanılan yöresel kelimeler olup Türkiye Türkçesinde kullanılmayan kelimelerdir. Bu kelimeler ve geçtikleri cümleler şu şekildedir:

batalyon (tabur)

Romen ordusundan bir batalyon asker, Çekoslovakya topraklarında, küçük bir kasaba kenarında bulunan bir şimendüfer istasyonunu, iki gün savaştan sonra, zaptetmişlerdi. (VII, 170)

brand (havan topu)

Ancak bir iki dakika sonra brandlarla askerimizin üzerine ateş açabildiler. (IV, 94)

eskadron (süvari)

Görüyordum ki, eskadronlar ve plutonlar ilerlemek için son derece gayret ediyorlar.
(IV, 94)

kabana (yazlık / pansiyon)

Adeta teessüfle kabanaya doğru yola çıktık. (VII, 98)

kabanyer (pansiyoncu)

Gelen yolculara bilgi veren sabırlı, genç bir kabanyer bize mutlaka “Franz Josef Kayası”-nı ziyaret etmemizi tavsiye etti. (VII, 98)

kombayn (biçerdöver)

İşte, dev gibi iri kombaynlar buğday tarlalarında geniş yol açarak, ağır ağır ilerliyorlar. (II, 77)

Haydi kombayn, gidelim. (IV, 131)

Kombaynım kuvvetlidir. (IV, 131)

kombayn = biçerdöğür makinası (IV, 131)

mantil (pardösü)

...bir de doktor mantilini giymekte olan genç adama bakıyordu. (III, 36)

maytap geçmek (dalga geçmek / alaya almak)

...bir kimseyle maytap etmek, bir kimseyi maytaba almak. (IV, 120)

mehel (meğer)

Mehel, münasip değil mi bunlar? (V, 23)

mıykıladamak (mıyklayarak)

Arkasından başı belâya giren yavrusu toplallıyarak ve mıykıldayarak geliyordu. (IV, 109)

montör (montajcı)

Makineci ve montör; (III, 41)

motorina (motorin)

Yuttuğu motorina. (III, 68)

pluton (müfreze)

*Görüyordum ki, eskadronlar ve plutonlar ilerlemek için son derece gayret ediyorlar.
(IV, 94)*

...plutonunun askerleri uçtular... (IV, 94)

prajina (sırık)

*...birkaç defa dolaştıktan sonra 10-12 prajina kadar olan yeşil, fırça gibi sık
kenevirliği çiğneyip yere sermiştik. (IV, 112)*

prose (anlatım türü)

Yazar, bildiğimiz edebî proselerinden hangisini kullanıyor? (VIII, 60)

sublokotenent (asteğmen)

*Yanımdaki general, onun, aslında Türk olan, cesur sublokotenent Mefa Rukneddin
olduğunu söyledi. (IV, 94)*

*Fakat bu seferki saldırımda askerler arasında sublokotenent Rukneddin'in
bulunmadığını fark ettim... (IV, 95)*

tansıtlı (olağanüstü)

Tansıtlı (miraculos) Mucizeli Harikalı Mucize niteliği kullanan olay (VIII, 6)

uzutmak (gerçekleşmek)

*Tam umudunun uzutup de emeğinin eline verileceği sırada, bir kaya dibinde yuvarlak
toparlar bir adam görür. (V, 138)*

üzin (atölye, fabrika)

Üzinler, binalar veya tarlalar, (III, 15)

Bizim üzine bakın (III, 41)

Üzinlerde ve fabrikalarda yapılan makine ve âletler insanların yaşayışında ne değişikliklere sebep olurlar? (III, 42)

Üzinler, fabrikalar; (III, 58)

Üzin, tarla, okulları (III, 70)

Gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Gereksiz sözcük kullanımı ile ilgili yanlışlar, ifadenin duruluğunu bozar. Bir kelimeyle dile getirilebilecek ifadelerin birden fazla kelime kullanarak söylenmesi, aynı anlama gelen kelimelerin birlikte kullanılması ve cümleden çıkarıldığında anlamda herhangi bir daralmaya yol açamayan kelimelerin kullanılması bu anlatım bozukluğunun oluşmasına neden olur. Bu anlatım bozukluğu ile ilgili olarak tespit edilen 142 hatadan bazıları şu şekildedir.

Doğan giyecek şeylerini aramağa başlardı. (II, 6)

Ötesinden çekti, berisinden çekti, buğday tanesini yuvarladı, fakat, ancak yerinden azıcık oynatabildi. (II, 24)

Aşağıda Romence isimleri yazılmış olan evcil hayvanların ve kuşların Türkçe isimlerini yazınız. (II, 40) [Rumenceleri / Türkçelerini]

Şut çok kuvvetli çıktı, dedi, ve utanarak kıvrıcık saçlı başını aşağı eğdi. (III, 24)

Her gün av aramağa çıkmaktansa; ayağımın altına getirirlerse daha iyi, dedi. (III, 43)
[ayağıma]

Belki orada bir alışveriş olmasın? (III, 51)

Ben de yumurta yapıyorum, fakat çok yavru yapıp büyütümiyorum. (III, 71)
[yumurtlayıp / yavrulayıp]

22 Aralık 1989 Devrimi 'nden sonra, yurdumuzda yeni ve hür bir hayat yaşamamın yolları açılmaktadır. (IV, 6)[hayatın]

Aslanın ayağına en küçük bir diken bile batacak olsa, o koskoca ve güçlü, kuvvetli hayvanın yürümesine engel olur. (IV, 38)

...şehirden çıktıktan sonra hız aldı. (IV, 129) [hızlandı]

Artık, eskisi gibi, su derdi de ortadan kalkmıştır, diyebiliriz. (V, 4) [susuzluk]

Türklerin büyük destanlarından biri de OĞUZ DESTANI adı altında bilinir. (V, 12) [adıyla]

Bu kitap, bana da ve sana da yarar. (V, 47)

Çünkü, kuş, böcek ve biz, bugün, kudret ve kuvvetlerimizi, yediğimiz gıdalardan alırız. (V, 93)

Annenizle sizin aranızda karşılıklı sevgi hakkında bir yazı hazırlayarak, sınıfta inceleyiniz. (V, 106) [Annenizle aranızdaki sevgi]

...eserleri güzel bir Türçe ile ve ustaca yazılmıştır. (V, 110)

Bu sebep ten dolayı, Türkçede, yazım kurallarını uygulamak oldukça kolaydır, diyebiliriz. (V, 124) [Bu sebeple,]

Siz de, tatil zamanında yaşadığını olaylardan bazılarını anlatınız. (VI, 5) [tatilde]

Türkler, yazıyı çok eski devirlerden beri kullandıklarından dolayı, bizim yazılı edebiyatımız da o derecede geçmişlere doğru gider, diyebiliriz. (VI, 14) [geçmişe]

Türk destanları pek eski zamanlara kadar gerilere gider. (VI, 26)

I.L. Caragiale, 1912 yılında Berlin şehrinde ölmüş, fakat, cesedi Romanya'ya getirilmiştir. (VI, 106)

Tamam olduktan sonra, Padişah bu eseri çok beğenmiştir... (VI, 114) [Tamamlandıktan]

...yazıp, bizlere hatıra olarak bıraktığı eser: Evliya Çelibi Seyahatnamesi adı altında bilinir. (VI, 126)

gelmez mi? v.s., v.s. (VI, 130)

İşte, bu sebeplerden dolaydır ki, Türkçe konuşurken ve yazarken, aynı fikri, aynı düşünceyi birkaç şekilde anlatma olanağı bulunur, diyebiliriz. (VI, 177)

Birkaç çeşit örnek yapalım: (VI, 180)

V. Sınıfta, her dilde olduğu gibi, Türkçede de, doğru ve dürüst yazmak için, birçok noktalama işaretleri kullanılır, demiştik. (VI, 180)

...Ebul-Kasım, hemen, tasla çocuğu çarçabuk dışarıya çıkarmış. (VI, 196)

Bizler, belli bir kelimenin sonuna bazı ek veya takılar koyarak, o kelimenin anlamını genişletir veya o kelimeye başka anlamlar verebiliriz. (VII, 9)

...Türk halk edebiyatı, hem çok eski devirlere kadar gerilere gider ve hem de çok çeşitli ve zengindir. (VII, 16)

Nihayet, içlerinden birisi, demirci olup, şöyle der: (VII, 17) [içlerinden bir demirci]

Keloğlan'ın nam ve şanının günden güne artmakta olduğunu anlayınca, padişah ondan korkmağa başlamış (VII, 24)

tedavi olmak – hastalıktan iyi olmak, ilâç almak. (VII, 30) [iyileşmek için]

Bağlaçlar da, iki kelimeyi veya iki cümleyi, iki yargıyı biribirine bağlayarak, aralarında ilgi kuran ve onların anlamlarını bütünleştirilen kelimeler veya kelime parçalarıdır: çünkü, hattâ v.s. (VII, 34)

Bu da, 365 gün ve 6 saat sürer. (VII, 92)

Bildiğiniz halk ürünlerinden bir örnek seçip ezber olarak söyleyiniz. (VIII, 4) [ezbere]

Fuzulî'nin böyle hayalî bir konuyu işlemesine sebep olarak neleri gösterebilir misiniz? (VIII, 24)

“Ebedî” kelimesinin eş anlamına gelen başla kelimeler bulunuz. (VIII, 32)

[eşanlamlılarını]

...ikinci sözcük ise de tamamlanandır. (VIII, 94)

Eksik sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Bu kategoride değerlendirilen anlatım bozuklukları ise cümlede yer alması gerektiği hâlde kullanılmayan kelimeler bulunan cümlelerle ilgilidir. Ders kitaplarında bu anlatım bozukluğu ile ilgili 20 yanlış tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan bazıları şunlardır:

İçi çeşit oyuncaklarla doluydu. (II, 41) [çeşit çeşit]

Luzika Ormanda İyi Konak Buldu (V, 52) [iyi bir konak]

Sık oraya gidiyorlardı. (V, 153) [sık sık]

Denizin içini karaya yuvarlar ve, ancak karşısına paralayamayacağı kayalar çıkınca, sağır bir gürlleme ve patlama ile kendisini parça eder. (V, 152) [parça parça]

Metindeki parantezlerini açıklayınız. (VIII, 8) [parantezlerin görevlerini]

Birleşik fiiller, basit fiiller gibi her zaman veya kipe çekilebilir: (VIII, 118) [kipe göre çekimlenebilir]

Yanlış anlamda sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Bu kategoride kelimelerin sözlük anlamından başka anlamlarda kullanılması sonucu oluşan hatalar incelenmiştir. Bu kategoride tespit edilen 17 hatadan bazıları şunlardır:

Yaz günleri tabiatta ne değişmeler olur? (II, 82) [ne gibi / hangi değişmeler]

Aynı zamanda, Dobruca'da "sulama sistemi de yeni imkânlara sahip olmaktadır. (V, 4) [yeni imkanları vardır]

...zira, ekseri, insan kızgın iken bir iş yapmaya kalkışırsa, kafası karıştığı nedeniyle, sonunda bir zarar yapabilir. (VI, 46) [kafası karıştığı için]

Hizmetçi kız kurtuldu, fakat, bitarafliktan çıkararak, savaşa katılmak yanlışlığında bulunan Bayan Popesku, sağ gözünün altına sert bir vuruş kazandı. (VI, 104)

Fakat, mayor, atlıyarak, ellinden kaçan lâstik topa hırslanmıştı. (VI, 105)

Ölümün arkasından söylenen acılı konuşma (VIII, 9) [Ölünün]

Doğanın güzelliklerini meydana getiren bir yöntemdir. (VIII, 17) [anlatan]

Veled-i zina evlât kazanmışsın! (VIII, 19)

Bir törene karşı bir diyalog kurunuz. (VIII, 30) [bir törenle ilgili]

Hekimi döşek hastalarını ziyaret etmeğe gittiğine bulamadı. (VIII, 63) [yatan hasta]

Çoğu zaman iyelik ekleri, ses bilgisi bölümünde öğrendiğimiz gibi, ünsüzlerin

yumuşaması ve ünlü düşmesine uğramaktadır. (VIII, 109) [neden

olmaktadır]

Sözcüğün yanlış yerde kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Sözcüklerin bulunması gereken yerden farklı yerde kullanılması ifadelerin açıklık bakımından bozuk olmasına neden olmaktadır. Bu kategoride tespit edilen 27 hatadan bazıları şunlardır:

Doğan bir gün düşündü. (II, 6)

Şehrin her tarafından akın akın işçiler fabrikaya geliyorlar. (II, 17)

Yüksek otlu ve benek benek çiçeklerle dolu açıklığa gelince, birdenbire, bir duvar gibi,

gözümüzün önüne bir çam ormanı çıktı. (II, 73) [birdenbire bir çam ormanı bir

duvar gibi gözümüzün önüne çıktı]

Kurşun gibi gelip, doğru fındıklara yanaştı. (III, 32) [fındıklara doğru]

Bereket versin, yedi sekiz yaşlarında bir küçük okullu kıyıdaki sazların arasında... (III,

92) [küçük bir öğrenci]

Sonra, unutma ki, kömürden kimyagerler birçok yeni ve faydalı maddeler çıkarırlar.

(IV, 29)

Hoca, hayretler içinde, fazla soğuğa dayanamıyarak, yorgansız eve gider. (IV, 42)

[eve yorgansız gider]

Masalın sonunda şair çocuklara ne öğütler veriyor? (IV, 93)

Nasreddin Hoca'nın çok canı sıkılmış. (V, 40) [canı çok sıkılmış]

"...bizim sevinmemize, çırpınmamıza pek canı istemiyor", diyorlardı. (V, 155) [canı pek istemiyordu]

Mecidiye Gar'ında, öğretmenleri, eskiden, buralarda, sıtma hastalığına sebep olan ve Karasu adı ile bilinen sazlıklar-bataklıklar bulunduğunu... (VI, 4)

Pavel çoban, kulağını çevirerek dikkatle dinledi ve: (VI, 164)

Uyandığı zaman, çok karnı acıkmış. (VII, 23) [karnı çok acıkmış]

Bu şekil, ikinci şahıs tekildir. (VII, 149)

Monolog halinde, düşündüğünüz bir olayı açıklayınız. (VIII, 33) [monolog hâlinde açıklayınız]

Mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğu

Mantık hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğu ile ilgili bir hata tespit edilmiştir.

VII. sınıf kitabında tespit edilen bu hata şu şekildedir:

Bu yıl da sınıfta kalmaması için, büyük annesi, annesi ve Mitsa teyzesi, genç Goe'yi, 10 Mayıs'ta, Bükreş'e götürmeye söz vermişlerdi. (VII, 139) [sınıfta kalmazsa]

Anlam belirsizliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları

Anlam belirsizliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili 19 hata tespit edilmiştir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

...kurtulur kurtulmaz, bana koşuyor ve acısını unutarak, yine beni, kuş tüyü içinde, oyuna çağırıyordu. (VI, 156)

Bu vaziyet karşısında, Bolu beyi, kendisini, kendi adamları arasında almayı kurmuştu. (VII, 63)

Metindeki hayalî özelliklerini meydana getirebilir misiniz? (VIII, 5) [hayalî unsurları belirtiniz]

Kahramanın hayalî hayatına bağlı bir savunma yapınız. (VIII, 5) [Kahramanla ilgili hayalî unsurları belirtiniz.]

Manzaranın bir işaretine göre oturduğunuz yeri belirtiniz. (VIII, 18)

Bir metnin sonucu kader ögesinin eksikliğiyle yaşar mı yoksa yaşamaz mı? (VIII, 20)

Metindeki ihtiyarın portresi, ünite, bakışım ve derecelere göre uygunlaştırılmıştır. (VIII, 36)

Bir isme birçok kategori aittir. (VIII, 94) [İsimlerin türleri vardır]

Özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları

Özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili tespit edilen 3 hata şu şekildedir:

Eğer mağaradan gidersem, aslanın canı sıkılır ve beni arardı. (IV, 82) [ve aslan]

Hangi kuşların bülbülü kıskandıklarını ve neler yaptıklarını açıklayınız. (V, 19)
[onların neler yaptıklarını açıklayınız]

Sanki bunları rüzgâr, eriklerden, bademlerden, kayıslardan savurmuş, gelip pencere kenarına dökülecekler. (V, 84)

Nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları

Nesne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili tespit edilen 5 hata şu şekildedir:

Feride dayısına kapıyı açtı, içeriye buyur etti. (II, 44) [onu içeriye]

Odun toplamışlar, arabaya yükletmişler. (IV, 11) [onları arabaya yükletmişler]

Ona bir iftira atarak, gözden düşürmeyi tasarlamış. (V, 17) [onu gözden düşürmeyi]

İşte, aşağıda gösterilen kurallara uymakla, Türkçe, doğru yazabiliriz. (VI, 177)

[Türkçeyi]

Siz de, sınıfta, sıfatları, yapı bakımından ele alarak, örnekler veriniz ve inceleyiniz.

(VII, 69) [ve onları inceleyiniz]

Tümleş eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları

Tümleş eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili tespit edilen 2 hata şu şekildedir:

Yine bir gün arkadaşlarıyla kavga ettikten sonra çok kızdı. (IV, 15) [onlara]

Bazıları, ellerinde bastonları, pabuçlarla ve bazıları da, takunyalarla kayarlar. (VI, 127)

Yüklem, ek-fiil, fiilimsi eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozuklukları

Bu kategoride tespit edilen 23 hatadan bazıları şunlardır:

Tavşan, bunlardan biriyle karşılaşırsa, kurtuluşu hemen kaçmakta bulur. (III, 28)
[karşılaşınca]

Çekoslovakya topraklarında gördüğü savaş olaylarından birini şöyle anlatıyor: (IV, 94) [savaşta yaşanan olaylardan]

Korkmadan, seve seve çalıştı ve nihayet büyük bir bilgin yetişti. (IV, 98) [bilgin olarak yetişti]

Ayı ailesi ihlamur ağacına yaklaşmağa ve art ayakları dikili yalanmağa başladı. (IV, 107) [arka ayaklarını dikerek]

...diye düşünerek, bir yığınun üstüne çıkıp, tam oturacağı sırada, kuyruğunda takılı yengeç te: (V, 81) [kuyruğuna takılan yengeç]

Bu soruya cevabı, kendi sözlerinizle açıklayınız. (V, 98)

Askeri okula devam ederek, subay yetişmiştir. (VI, 89) [subay olarak yetişmiştir]

Bir ara, gözleri, resim öğretmenine doğru bakınca, sanki, öğretmeni ona: (VI, 149)
[dönünce]

Bir kökten yapılı ve ekleri olmayan isimlere, basit isim denir. (VII, 40) [bir kökten oluşan]

...Nicolae İorga, şanlı bir bilim adamı yetişti. (VII, 148) [bilim adamı olarak yetişti]

Kişileştirilen kelimeleri belirtiniz. (VIII, 16) [Kişileştirilme yapılan kelimeleri]

Şair kişileştirme yolunu kullandı kullanmadı mı? (VIII, 56) [kullanıp kullanmadığını]

Metine dayalı Metin'in portresini çiziniz. (VIII, 64) [Metne dayalı olarak]

Tamlama yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Bu kategoride tespit edilen iki yanlış kullanım şu şekildedir:

Annenin öldüğünü mü istiyorsun? (VI, 103)

Annenin öldüğünü mü istiyorsun? diyordu. (VI, 105)

Ek yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Ek yanlışlıklarından kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili tespit edilen 8 yanlış kullanımdan bazıları ise şunlardır:

Arkadaşları ona hep haylazlığını söylerlerdi. (II, 81) [haylaz olduğunu]

Alsında, dil, insanlara, düşüncelerini, duygularını, isteklerini ve diğer hususlarını birbirlerine aktarmaya yarayan bir vasıtaadır. (VI, 12) [insanların...aktarmasına]

Yaşta büyük kısa boyda bir kız verildi. (VIII, 30) [kısa boylu]

Hekimi döşek hastalarını ziyaret etmeğe gittiğine bulamadı. (VIII, 63) [gittiğinde]

Çatı uyuşmazlığından kaynaklanan anlatım bozuklukları

Çatı uyuşmazlığından kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili 22 hata tespit edilmiştir. Tespit edilen hatalardan bazıları şunlardır:

Küçük ayı yavruları, bu yıkanmadan sonra, ırmak kıyısına uzanıp güneşlemeye başladılar. (II, 85) [güneşlenmeye]

İlkbaharda her evin yanına ve meyvalıklara kuşlar için evcikler yapıp asmalıdır. (III, 83) [asılmalıdır]

Bu suretle, bir taraftan, Tuna'dan Karadeniz'e çıkış yolu hayli kısaltılmış ve diğer taraftan da, özellikle, Mecidiye ve etrafında sıtma hastalığına sebep olan sazlık ve bataklıklar ortadan kalkmıştır. (V, 5) [kısaltılmıştır / kaldırılmıştır]

"Bu mutlak, boş bir lâf olacak", diye düşündü ve tekrar rahatlaştı. (V, 88) [rahatladı]

Bu nedenle, fabüllerdeki olayları, insanlar arasında geçen olaylar gibi anlamalıdır. (V, 82) [olaylar / anlaşılmalıdır]

...onu yolundan saptırmak niyetinde olanlar için: (VI, 108) [saptırmak]

âfiyet olsun! – yemek yerken veya su içene söylenen deyimdir; istek ve duâ tâbiridir. (VI, 190)

...Ergenekon Destanı, ancak, 13. yüzyılda yazıya geçmiştir. (VII, 17) [geçirilmiştir]

Böylece, Padişahlık kaldırılarak, 29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti adı ile yeni bir devlet doğmuştur. (VII, 165)

Aile düzeni bozulur hem de geçim sıkıntısını attırır. (VIII, 41) [artar]

Olumsuz cümlelerle ilgili anlatım bozuklukları

Olumsuz cümlelerle ilgili anlatım bozuklukları kategorisinde tespit edilen 7 cümle şunlardır:

Gözlerim görmüyor değil mi, tavuğun altına ördek yumurtası da koymuşum! (III, 97)
[görmüyor mu]

Kardeşimle anlaşmaz değil, anlaşırız. (IV, 33)

Küçük kusurlarınız varsa, küçüktür diye aldırmamazlık etmemeli. (IV, 38)

—*Patrokle'nin birşeyden korkmadığını biliyordum, diyerek, gülümsedi.* (V, 53) [hiçbir şey]

Faytonda ne sağlam yay, / Ne kırılmadık arış, / Ne tekerlek, kalmamış! (V, 90) [ne_ne bağlacı ve olumsuzluk]

Sözü başka konulara getirip, soruyu duymamazlıktan gelmiş. (V, 148) [duymazlıktan]

Ne sokaklarda, ne de pencerelerde, bir insan görememiş. (VI, 34)

Özne-yüklem uyumundan kaynaklanan anlatım bozuklukları

İncelenen ders kitaplarında özne-yüklem uyumu kurallarına aykırı olan 300 hata tespit edilmiştir. Türkçede öznesi insan olan cümlelerin dışındaki cümlelerde özne III. çoğul kişi ise yüklem III. tekil kişi olur. Rumence dil kurallarının bu hataya neden olduğu düşünülmektedir. Rumencede ve diğer Avrupa dillerinde özne III. çoğul olduğunda öznenin insan olup olmadığına bakılmaksızın yüklem III. çoğul kişi olur. Bu kategoride tespit edilen hatalardan bazıları şunlardır:

Hindiler de glu! glu! der onu severler. (I, 64)

Karıncalar öteye beriye dağılmışlardı. (II, 24)

Onun için, güz geldi mi, yazı buralarda geçiren bazı kuşlar, sıcak memleketlere gitmek üzere hazırlanmağa başlarlar. (III, 13)

Sokağın bir tarafından karşıya geçerken, bütün otomobiller durdular. (IV, 21)

Gece, gökte yıldızlar kaybolmuşlardı. (VI, 19)

Zamanla, sözlü edebiyat eserleri de yazıya geçirilerek, unutulmaktan kurtulurlar. (VII, 13)

Bu kez bütün kuşlar... kubbe üstünde dururlardı. (VIII, 19)

Türkçede sayı sıfatı almış öznelerin yüklemeleri genellikle tekil olur. Bu kurala uyulmayan cümlelerden birkaçı şu şekildedir:

Üç kardeşi bir gün önce uçmaya başlamışlardı. (IV, 24)

Bir-iki dost toplanmışlar, beni bekliyorlardı. (V, 119)

İki kardeş ise, yemek bekliyorlarmış. (V, 131)

Hazırlık yaptıktan sonra, üç arkadaş, hep beraber yola çıkmışlar. (VI, 37)

Bir de baktım, köşe başında, iki kişi kavga ediyorlar. (VII, 72)

Kabilede Kays ve Leylâ isimli iki çocuk aynı okula gitmektedirler. (VIII, 22)

Özneleri belgisiz sıfat almış ve çoğul halde bulunan cümlelerin yüklemeleri tekil olur.

Bu kurala uyulmayan bazı cümleler de şunlardır:

Ancak, bazı fiiller, sadece işi ve oluşu bildirip, zaman ve şahısları bildirmezler. (V, 86)

Birkaç gece kelebeği, hiç gürültü etmeden, sessizce, elmaya doğru uçuyorlardı. (V, 88)

Öğle vakti, birkaç çocuk, buğday biçen babalarına yemek getirdikleri zaman, kuş yavrularının seslerini işittiler. (V, 156)

Bunlardan bir grup, öğretmenleriyle birlikte, Metro basamaklarından yer altına inerek, Metro treniyle de gezmek fırsatını buldular ve çok sevindiler. (VI, 4)

Mehter çalar ve bütün gençler, buz üzerinde kayarlar. (VI, 127)

Bu sırada, bir kaç atla bir kaç tay çeşmenin başında su içiyorlardı. (VI, 71)

Bütün kent halkı bu hale şaştılar. (VIII, 19)

Türkçede belgisiz zamirler özne olursa yüklem tekil olur. Bu kurala uyulmayan örnek cümlelerden bazıları şunlardır:

Bu günde herkes annelere karşı büyük saygı ve sevgilerini, türlü şekilde gösterirler. (III, 91)

İnsanların çoğu, böyle bir güce sahip olabilmek için, belki de bütün servetlerini ortaya koyarlar. (IV, 126)

Bununla beraber, bazıları, günümüze kadar gelip, yazıya da alınarak, unutulmaktan kurtarılmışlardır. (V, 15)

Birçokları perinin üzerine eğilirler ve kuş gibi hafif uyuyan periyi uyandırırılar. (V, 117)

Olup bitenleri işitince, hepsi bana acıdılar. (V, 121)

Bunu görenlerden bazıları, dedikoduya başladılar. (VI, 114)

Bazıları ise, onların çeşitli özelliklerini ifade ederler. (VII, 33)

Maddi Hatalar

Bu kategoride ders kitaplarında yer alan baskı hataları incelenmiştir. Bu kategoride tespit edilen 452 hatanın ders kitaplarına göre dağılımı Tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 47

Maddi Hatalar ve Ders Kitaplarına Göre Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Baskı hataları	9	7	16	28	73	199	96	24	452

Tablo 47’ye dikkat ettiğimizde VI. sınıf kitabının (f=199) baskı hataları bakımından diğer kitaplara göre öne çıktığı görülmektedir. VII. (f=96) ve V. sınıf (f=73) kitaplarında da baskı hatalarının diğer ders kitaplarına göre belirgin bir şekilde fazla olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen hatalardan bazıları şunlardır.

Hemeşire teyze yarayı temizledi. (I, 86)

Haydi, Aytaç, avuç avuç çekirdek taşıyalım! (I, 96)

Önce alçaldı. (II, 22) [Önce]

Kurt dumanlı havayı sever. (II, 45) [havayı]

Sensim bana kan veren. (II, 52) [Sensin]

...bazen dükkâanlarda kurutulmuş ve ipe dizilmiş bir şekilde satılır. (III, 49)

Temiz ilbiselerimizi giyerek eve dönüyoruz... (IV, 21) [elbiselerimizi]

Beni kendi heyfimce akmağa bırakmıyorlar. (IV, 29)

...beklemiş ya aldanmamak için de, derin derin düşünüyormuş. (V, 41)

Renk renk çiçkler ektik her yana. (VI, 10)

Türkiye Cumhuriyeti'nin (VI, 13)

...bir yandan da, insan zakâsının üstünlüğünü ispat eden bir örnektir. (VII, 4)

...halkın birçok ithiyaçlarını karşılayacak derecededir. (VII, 6)

Yiğiden başına duman olmalı (VIII, 9) [Yiğidin]

İlk baharın ensevimli oyunlarını sıraloyunuz. (VIII, 60)

Bölüm V: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve Sonuç

Romanya ilköğretim okullarında okutulan Türkçe ders kitaplarında tespit edilen yanlışlıklar ve bu yanlışlıkların genel dağılımı Tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 48

Tespit Edilen Yanlışlıkların Genel Dağılımı

Yanlış Kategorisi	Kitaplar								Top
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Yazım Yanlışlıkları	85	100	141	264	909	1292	1543	179	4517
Noktalama Yanlışlıkları	23	115	169	357	1794	3042	3519	98	9117
Anlatım Bozuklukları	28	123	127	227	304	309	315	191	1624
Maddi hatalar	9	7	16	28	73	199	96	24	452
Toplam	145	345	453	876	3080	4842	5473	492	15710

Ders kitaplarında toplam 15710 yanlış kullanım tespit edilmiş, bu yanlış kullanımların sayısal olarak büyük çoğunluğunun V (f=3080), VI (f=4842) ve VII. sınıf (f=5473) kitaplarında bulunduğu görülmüştür. Noktalama işaretleri ile ilgili tespit edilen yanlış sayısının (f=9117) diğer kategorilere göre daha fazla olduğu, yazım yanlışlıkları kategorisinde ise 4517, anlatım bozuklukları kategorisinde 1624, maddi hatalar kategorisinde ise 452 yanlış kullanım tespit edilmiştir. Tablo 49’da ders kitaplarındaki sayfa başına düşen hata sayısı verilmiştir.

Tablo 49:

Ders Kitaplarındaki Toplam Yanlış Sayıları ve Sayfa Başına Düşen Yanlış Oranı

	KİTAPLAR								TOP
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Toplam yanlış sayıları	145	345	453	876	3080	4842	5473	492	15710
Kitapların sayfa sayısı	112	94	112	136	172	228	224	160	1238
Sayfa başına düşen yanlış sayısı	1.29	3.67	4.04	6.44	17.91	21.24	24.43	3.08	12.69

Tablo 49'a göre VII. sınıf ders kitabı 24.43 ortalamasıyla hata oranı en yüksek olan kitap olmuştur. VI. sınıf kitabı 21.24 ve V sınıf kitabı 17.91 hata ortalaması ile öne çıkarken en az hata oranına sahip olan ders kitabı I. sınıf ders kitabı olmuştur.

Eğitimin en önemli araçlarından biri olan ders kitaplarının hatalardan arındırılmış olması onların fonksiyonlarını yerine getirmelerinde çok önemlidir. Bütün dikkatlere rağmen ders kitaplarında hatalara rastlanabilmektedir. Ancak yukarıdaki tabloda tespit edilen hata oranlarından en az hata oranına sahip olan I. sınıf ders kitabının (sayfa başına 1.29 hata) dahi kabul edilebilir bir hata oranına sahip olmadığı söylenebilir. Onlu, yirmili hata oranlarına sahip kitapların ise Türkçe eğitiminde kullanılmasının faydadan çok zarar vereceği düşünülmektedir.

Ders kitaplarında karşılaşılan yanlışlıklar ve bu yanlışlıkların nedenleri hakkında ise şunlar söylenebilir.

İmla yanlışlıkları:

- Bu kategoride en çok karşılan yanlış kullanım “düzeltme işareti”nin kullanımı ile ilgili olanlardır (f=1546). Pek çok kelimenin Türkçenin eski yazım kurallarına göre yazıldığı veya düzeltme işaretinin yanlış harfin üzerine koyulduğu, düzeltme işareti bulunması gereken kelimelere düzeltme işareti koyulmadığı veya düzeltme işareti koyulmaması gereken kelimelerde düzeltme işareti kullanıldığı görülmüştür.
- Kesme işaretinin kullanımı ile ilgili yanlışlar (f=61) Türkçenin eski yazım kurallarına uygun olmakla birlikte TDK'nin son yıllarda yayınladığı yazım kılavuzlarında artık yer verilmeyen kullanımlar oldukları tespit edilmiştir.
- Birleşik kelimelerin yazımı ile ilgili yapılan yanlışlar bir diğer en çok karşılaşılan yanlış grubu olmuştur (f=523). TDK Yazım Kılavuzu'nun son baskısı dikkate alınarak

ayrı veya birleşik yazılan birleşik kelimelerle ilgili yanlışların düzeltilmesi gerekmektedir.

- a > e (f=105), b > p (f=10), g > ğ (f=11), ğ > g/k (f=100), h > k (f=6), t > d (f=80) değişimleri ile ilgili yanlışların yerel kullanım ve özellikle de Tatar Türkçesinin etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir.
- ı > i değişmesi ile ilgili yanlışların (f=222) ise Rumencenin etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir. Çünkü diğer Batı dillerinde olduğu gibi Rumence de “ı” harfi bulunmamakta, “i” harfinin büyüğü ise “I” şeklinde yazılmaktadır. “ı” harfi yazılması gereken bazı kelimelerin “i” harfi ile yazıldığı, büyük “İ” harfi yerine de büyük “I” harfi kullanıldığı görülmüştür.
- Sayıların ve sayılara getirilen eklerin yazımında en çok karşılaşılan yanlış, sayı gruplarının bitişik yazılması ile ilgili olan hatalardır (f=52). Sayılara getirilen eklerle ilgili yapılan yanlışlar (f=26), ekleri ayırmada kullanılan işaretlerin yanlış olması ve üleştirme sayılarının yazıyla değil de rakamla yazılmış olmasıdır.
- İkilemelerle ilgili yapılan yanlışlıklar ise (f=91) ikilemelerin arasına herhangi bir işaret koyulmaması gerektiği hâlde kısa çizgi veya virgül kullanımı ile ilgilidir.
- Bağlaç olan da/de'nin yazımı ilgili yanlışlıklar (f=84) da/de'nin kullanımında ta/te şeklinde yanlış olarak sertleşme kuralının uygulanması, kelimeye bitişik yazılması veya kesme işareti ile ayrılması şeklinde ortaya çıkmıştır.
- Bu kategoride en çok karşılaşılan bir diğer yanlış grubu ise “ünlü daralması” ile ilgili tespit edilen yanlışlardan olmuştur (f=400). Ünlü daralması yapılması gereken durumlarda daralmanın yapılmaması ve ünlü daralması yapılmaması gerektiği hâlde daralma yapılması şeklinde iki başlık altında toplanan bu yanlışların temel nedeninin Tatar Türkçesinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

- Büyük ünlü uyumu kuralına uymayan durumlarla ilgili karşılaşılan yanlışlıkların (f=141), özellikle “ile” edatının kelimeye bitişik kullanılmasında, aldığı eklerde büyük ünlü kuralına uyulmayan yabancı kökenli kelimelerde ve büyük ünlü uyumuna aykırı eklerin kullanımında yapıldığı tespit edilmiştir.
- Ünlü düşmesi ile ilgili yanlışlıklar (f=86), ikinci hece dar ünlüsünün düşmesi kuralına uyulmaması ve “içeri, dışarı, yukarı, ileri, bura, ora” gibi kelimelere ek getirildiğinde ünlü düşmesi olmaması gerektiği hâlde ünlü düşmesinin yapılması olarak iki şekilde olduğu tespit edilmiştir.
- Ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) kuralı ile ilgili 16 yanlış tespit edilmiştir. Bu kategorideki yanlışlıklar sertleşme kuralının uygulanması gerektiği hâlde uygulanmaması ve sertleşme olmaması gerektiği hâlde getirilen eklerin sert ünsüzlerle başlaması olarak iki şekilde yapıldığı görülmüştür.
- Ünsüz yumuşaması ile ilgili yapılan 23 yanlışın da iki başlık altında toplandığı görülmüştür. Bunlar, yumuşama yapılması gerektiği hâlde yapılmaması ve yumuşama yapılmaması gerektiği hâlde ünsüz yumuşaması yapılmış kelimelerin kullanılmasından kaynaklanan hatalardır.
- Özel isimlerin yazımı ile ilgili yapılan yanlışlar da (f=414) iki kategoride toplanmıştır. Bunlardan birincisi özel isimlerin büyük harfle yazılması gerektiği hâlde küçük harfle yazılması, diğeri de özel isim olmayan ve küçük harfle yazılması gereken kelimelerin büyük harfle yazılmasından kaynaklanan hatalardır.
- “vb.”, “vs.”, “km” gibi kısaltmaların yazımında karşılaşılan yanlışlıkların (f=37) iki harfin arasına nokta koyulması ve “km” kısaltmasının büyük harfle yazılması olarak iki şekilde olduğu görülmüştür.
- Fiil çekimi yanlışlıklarında (f=15) en çok karşılaşılan hatanın ise istek kipinin I. tekil kişiye göre çekimindeki hatalar olduğu tespit edilmiştir.

- Satır sonuna denk gelen sekiz kelimedede Türkçenin hece yapısına dikkat edilmeden hecelere ayırma yapıldığı tespit edilmiştir.

Noktalama yanlışlıkları:

- Ders kitaplarında en çok karşılaşılan yanlışlıklar “noktalama işaretleri” ile ilgili olarak yapılan yanlışlıklar olduğu görülmüştür (f=9117). Noktalama işaretleri ile ilgili yanlışlıklar içinde ise virgül ile ilgili yapılan yanlışların (f=7522) diğer yanlışlıklara göre daha belirgin olduğu görülmüştür.

Anlatım bozuklukları:

- Eklerin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozuklukları ile ilgili olarak en çok karşılaşılan yanlış mastar ekinin kullanımı ile ilgili olanlardır (f=224). Mastar ekinin kullanımı ile ilgili yapılan yanlışların sebebinin Tatar Türkçesindeki yerel kullanımlar olduğu düşünülmektedir.
- Hâl ekleri ile tespit edilen yanlışlıklar (f=63) eklerin Tatar Türkçesindeki kullanımlarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.
- Çokluk eki ile ilgili yapılan yanlışların (f=17) Rumence dil bilgisi kurallarının etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir.
- Kelime grupları ile ilgili yapılan yanlışlıklardan olan birleşik fiillerle ilgili yapılan yanlışlıkların (f=15) Rumenceden çeviri mantığı ile yapılan birleşik fiillerin kullanımı ile olduğu görülmüştür.
- Atasözleri (f=9) ve deyimlerle (f=29) ilgili olarak tespit edilen yanlışlıkların iki sebebi olduğu düşünülmektedir. Bunlardan birincisi Rumenceden çeviri mantığı ile oluşturulan deyimlerin kullanılması, diğeri de Tatar Türkçesinin etkisi ile deyimlerdeki kelimelerin değiştirilmesi şeklindedir.

- Türkçede sayı sıfatı ve belgisiz sıfat alan isimler tekil olarak kullanılır. Sayı sıfatı alan 16 kelimedede ve belgisiz sıfat alan 83 kelimedede bu kurala uyulmadığı tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımların Rumence dil bilgisi kurallarının etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir. Diğer Batı dillerinde olduğu gibi Rumencede de sayı sıfatı ve belgisiz sıfat almış olan isimler çoğul olarak kullanılmaktadır.
- İsim tamlaması ile ilgili yanlışların (77) yanlış veya eksik ek kullanımından kaynaklandığı tespit edilmiştir.
- Kelimenin anlamı ile ilgili yanlışlardan (f=412) en çok karşılaşılanı farklı veya yanlış anlamda kullanılan kelimeler kategorisi olmuştur (f=383). Bu yanlışların Rumence çeviri mantığı ile oluşturulan kelimelerin kullanılması ve Tatar Türkçesinin etkisiyle yerel anlam taşıyan kelimelerin kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.
- Kitaplarda kullanılan 29 kelimenin ise Türkiye Türkçesinde kullanılmayan ancak Romanya'da yaşayan Türklerin diline Rumenceden geçmiş olan kelimeler olduğu tespit edilmiştir.
- Anlatım bozuklukları ile ilgili tespit edilen yanlışlardan biri de özne yüklem uyumu yanlışlıkları olduğu tespit edilmiştir. Bu yanlış kullanımın Rumence dilbilgisi kurallarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Rumencede diğer Batı dillerinde olduğu gibi özne III. çoğul kişi ise yüklem de III. çoğul kişi olmaktadır. Oysa Türkçede insan haricindeki varlıklarda özne III. çoğul kişi olsa da yüklem III. tekil kişi ile çekilir. Aynı durum sayı sıfatı veya belgisiz sıfat almış isimlerin veya belgisiz zamirlerin özne olduğu cümleler için de geçerlidir. Rumencede bu durumlarda da yüklem III. çoğul kişi ile çekilmektedir.
- Özellikle anlam belirsizliği ile ilgili yanlışlarda (f=19) Türkçenin söz dizilişine uyulmadığı, çoğu zaman da Rumence söz dizilişinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

- Yükleme, ek-fiil, fiilimsi yanlışlıkları (f=23) ve olumsuz cümlelerle ilgili yanlışlıkların (f=7) da Rumenceden çeviri mantığından kaynaklandığı görülmüştür.
- Kitaplarda baskı hatalarının da (f=452) çok olduğu görülmüştür.

Netice olarak bütün hataların nedenlerini şu dört başlık altında toplamak mümkündür:

- Türkçe yazım kurallarına uyulmamasından kaynaklanan hatalar,
- Tatar Türkçesinin yerel özelliklerinin kullanılmasından kaynaklanan hatalar,
- Rumence kelimelerin ve dil bilgisi kurallarının tercüme mantığı ile kullanımından kaynaklanan hatalar,
- Baskı hatalarından kaynaklanan hatalar.

Öneriler

Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular ve sonuçlardan hareketle, Romanya'da I-VIII. sınıflarında okutulan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı ders kitaplarındaki hataların giderilmesine yönelik olarak getirilebilecek öneriler şunlardır:

- Noktalama işaretlerinin, düzeltme ve kesme işaretinin kullanımı ile ilgili TDK'nin yazım kılavuzunun güncel baskısı gözden geçirilmeli ve yazım kılavuzundaki hususlara göre gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.
- Birleşik kelimelerin yazımı ile ilgili olarak TDK yazım kılavuzunda yapılan açıklamalar dikkate alınarak birleşik kelimelerin yazımı ile ilgili hatalar düzeltilmelidir.
- Özellikle Tatar Türkçesinin ve Rumencenin etkisiyle yapılmış olan ses değişimi hataları Türkiye Türkçesine uygun olarak düzeltilmelidir.
- Sayıların ve sayılara getirilen eklerin yazımında yapılan hatalar TDK yazım kılavuzundaki açıklamalar gereğince düzeltilmelidir.

- Türkçedeki ünlü ve ünsüz uyumları ile yapılan hatalar ünlü ve ünsüz uyumu kurallarına uygun olarak düzeltilmelidir.
- Türkçede özel isim olarak kabul edilen kelimelerin yazımı ve bunlara getirilen unvanların yazımı konusundaki kurallara uygun olarak düzeltmeler yapılmalıdır.
- Fiil çekimlerinde görülen Tatar Türkçesi etkisinden kaynaklanan hatalar düzeltilmelidir.
- Eklerin kullanımda görülen Tatar Türkçesinin etkisiyle yapılmış olan hatalar Türkiye Türkçesinde eklerin kullanımı dikkate alınarak düzeltilmelidir.
- Atasözleri, deyimler TDK'nin atasözleri ve deyimler sözlüğüne uygun olarak düzeltilmelidir.
- Rumen dilinin etkisiyle yapıldığı görülen sayı sıfatı ve belgisiz sıfat alan isimlerin çoğul olarak kullanılması ile ilgili hatalar Türkçenin kurallarına uygun olarak düzeltilmelidir.
- Rumence ve yöresel olarak kullanılan kelimelerin yerine Türkiye Türkçesinde kullanılan kelimelere yer verilmelidir.
- Tatar Türkçesi ve Rumenceden tercüme mantığı ile alınan ancak Türkiye Türkçesinde hatalı anlamlara neden olan kelimelerin yerine Türkiye Türkçesindeki kelimeler kullanılmalıdır.
- Anlatım bozukluklarının çoğunluğunun Rumen dili söz diziminin kullanımasından kaynaklandığı gerçeğinden hareketle cümle kuruluşlarında Türkiye Türkçesinin söz dizimine uygun olmayan kullanımlar düzeltilmelidir.
- Özne-yüklem uyumunda da Rumencenin etkisinde yapılan hatalar düzeltilmedi.
- Kitaplar tekrar gözden geçirilerek baskı hataları düzeltilmedi.

- Yeni kitapların yazımında Türkiye'deki üniversitelerin ilgili bölümlerinden destek alınmasının yeni ders kitaplarının yazımında aynı hataların tekrarlanmaması hususunda etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmacılara yönelik öneriler ise şunlardır:

Kitaplardaki yazım, noktalama yanlışlıkları ve anlatım bozukluklarından başka, araştırmanın konusu olmadığı için değinilmeyen, metinlerin seçimi, metinlerle ilgili uygulamalar, dilbilgisi konularının işlenişi ve metinlerdeki kültür aktarımı ile ilgili sorunlar olduğu da görülmüştür. Bu hususlarla ilgili yapılacak araştırmaların da kitap yazım sürecine katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Açık, F. (2011). Türkçe öğretimi üzerine yabancı yazarların hazırladığı ders kitaplarında söz dağarcığı ve kültürel unsurlar: “a practical grammar of the turkish language”, “turkish literary reader” ve “gramatika turetskogo yazıka” örneklemlerinde, *IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*. Muğla: Muğla Üniversitesi.
- Adalar, D. (2000). Arapça ve Türkçe ders kitaplarındaki “yardımlaşma” ve arkadaşlık” konulu metinlerin karşılaştırılması: bir eşdizimsel örüntüleme çözümlemesi örneği. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, (129), 63-84.
- Aksu, A. (2005). Romanya Türklerinde kültürel durum ve mektep ve aile mecmuası, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, IX (1), 11-27.
- Altıntaş, G., Demiryürek Ş., Altıntaş S. U., Kahraman E. (2013). 7.sınıf fen bilgisi dersinde güneş sistemi ve ötesi ünitesinde kullanılan kavramların metinlerde kullanılma sıklıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 316-324.
- Alpat, M. F. (t.y.). Atatürk döneminde Türk Romen ilişkileri. İ. Ü. Nasrattınoğlu ve S. Türkoğlu (ed.). *II. Uluslar arası Romanya’da Türk Kültürünün İzleri Sempozyumu Bildiriler içinde* (57-61). Romanya Demokrat Türk Birliği.
- Arkeş, K. E. (2005). *1990 sonrası Türkiye Romanya ilişkileri* (yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Atan, N. (2004). Fransızca ve Türkçede yönelme ve kalma durumlarına ilişkin karşıtsal bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 149-171.
- Avcı, S. (2008). Romanya. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde* (c. 35, 167-168). İstanbul: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.

- Aydın, T. (2007). *Arapça ve Türkçede cümle yapısı, yabancılara arapça cümle öğretimi - karşıtsal çözümleme-* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bayezit, H. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki öğrenme stratejilerinin kullanımı* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Baubec, A. ve Baubec K. (2010). *Türkçe-Romence Romence-Türkçe sözlük*. Consanta: Ex Ponto.
- Bozkurt, G. S. (2008). Geçmişten günümüze Romanya'da Türk varlığı. *Karadeniz Araştırmaları*, 5 (17), 1-31.
- Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3), 1357-1367.
- Büyükikiz K. K. ve Hasırcı S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (4), 51-62.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Can, B. (2005). *Arapça öğretiminde harf-i cerler, kullanım alanları ve Türkçede ismin halleri -karşıtsal çözümleme-* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Cantürk, M. (2007). *Arapça ve Türkçedeki ad tamlamalarının karşılaştırılması olarak incelenmesi karşıtsal çözümleme* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cemil, T. (1995). Romen Türk dostluğunun tarihi temelleri. *Yeni Türkiye*, (3), 302-304.
- Çetin, F. ve Güleç, İ. (2014). Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış "Türkçe Temel Eğitim 2" ders kitabını içerik açısından incelemesi. *III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (112-126). Sakarya Üniversitesi.
- Dai, A. (t.y). *Avrupa Birliği ülkelerinde eğitim Romanya*. 21.12.2013 tarihinde www.egitim.aku.edu.tr/romanya.ppt adresinden erişildi.
- Doğan, C. (2007). Türkçede fiil çekimleri ve Arap öğrencilere öğretimi. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 39-61.
- Doğuman, E. (1985). *Fransızca ve Türkçede eyleyen yapıları* (yayımlanamamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Education in Romania (t.y). 21.12.2013 tarihinde en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Romania adresinden erişildi.
- Genelkurmay Başkanlığı (2006). *Tarihte Türk Rumen ilişkileri*. Ankara: Genelkurmay Ataşe ve Denetleme Başkanlığı Yayınları.
- Göçer, A. (2007). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 137, 30-46.
- Göçer, A. (2010). İlköğretim ikinci kademedeki kullanılan Türkçe öğrenci çalışma kitaplarının işlevselliğinin belirlenmesi. *Turkish Studies*, 5(4), 1116-1134.

- Gül, H. (15 Nisan 2008). Romanya'nın AB ve NATO'ya girişinde azınlıklara tanıdığı hakların büyük etkisi oldu. *Zaman Romania*. 9 Kasım 2013 tarihinde http://www.zaman.ro/ro/newsDetail_getNewsById.action;jsessionid=D55AF074F71A9CB34F4DDE7D0057D46E.node1?sectionId=162&newsId=4372 adresinden erişildi.
- Gün, M., Akkaya, A. ve Kara, Ö.T. (2014), Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9 (6), 1-16.
- İsmaylova, J. (2010). Romanya'da Türk halkları edebiyatı. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (5).
- İşler, E. (2002a) Arapça ve Türkçede ortaçlar karşısalsal çözümleme. *Nüsha*, 2 (7), 99-109.
- İşler, E. (2002b) Karşısalsal çözümleme ve Arapça öğretimi. *Nüsha*, 2 (6), 123-134.
- İşler, E. (2003). Arapça ve Türkçede zamanlar -karşısalsal çözümleme-. *Nüsha*, 3(8), 55-68.
- Karatay, S.S. ve Güleç, İ. (2014). Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış "Türkçe Hazırlık 1" ders kitabının içerik açısından incelemesi, *III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (176- 188). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karatay, Z. (2010). Kırım haber grubu. 11.11.2014 tarihinde <https://groups.yahoo.com/neo/groups/kirim/conversations/messages/7896> adresinden erişildi.
- Karpat, K. H. (1994). Dobruca. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 9, 482-486). İstanbul: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.

- Kaya S. ve Güleç İ. (2014) Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış "Türkçe Hazırlık 1" ders kitabının biçimsel açıdan incelemesi. *III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (160-175). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koç, A. (2006). *Arapça ve Türkçede zamirler* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Legea Învățământului (2009). Romanya Eğitim Kanunu. 21.12.2013 tarihinde <http://www.edu.ro/index.php/articles/c21> adresinden ulaşıldı.
- Leontiç, M. (2012). Türkçe-Makedonca kitapların Türk dilinin öğretilmesinde ve Türk edebiyatının tanıtılmasında etken olarak, *Makedonya Üsküp 17. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu Bildiriler*. Makedonya.
- Lumina Institutii de Invatamant SA (t.y), 07 Nisan 2014 tarihinde http://www.bucuresti.spectrum.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=68&Itemid=41 adresinden ulaşıldı.
- Maxim, M. (2008). Romanya tarihi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde* (c. 35, 168-172). İstanbul: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi.
- MEB. (t.y.) Anlatım bozuklukları not. 15.11.2014 tarihinde http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/64/02/731137/dosyalar/2012_12/2010434_7_anlatmbozukluklar.pdf adresinden erişildi.
- Naçakçı, A. (2014). Anadolu Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Ders Kitabı 1-2 kitaplarındaki okuma etkinliklerinin avrupa birliği ortak dil kriterlerine uygunluğu, *III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (189-207). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Onursal, İ. (2003). Türkçe metinlerde bağdaşıklık ve tutarlılık. Prof. Dr. A. Kıran, Doç. Dr. A. Korkut, Dr. Suna Ağıldere (Editör). *Günümüz Dil Bilim Çalışmaları* içinde (121-132). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (t.y.). *Romanya ülke raporu*. 9 Kasım 2013 tarihinde <http://www.oka.org.tr/ContentDownload/Romanya.pdf> adresinden erişildi.
- Ökten, C.E. ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Turkish Studies*, 9 (3), 845-862.
- Önal, M. N. (1997). Romanya Türklerinin günümüz edebiyatı. *Türk Dünyası Dil Edebiyat Dergisi*, (4), 15-39.
- Önal, M. N. (1994). Romanya Türklerine bakış. *Türk Dünyası Araştırmaları*, (93), 177-190.
- Özdemir, C. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde ders malzemelerinin önemi ve işlevsel ders malzemelerinin nitelikleri. *Turkish Studies*, 8 (1), 2049-2056.
- Özkan, İ., (2009). Emekli Öğretim Üyesi Mustafa Ali Mehmet. *Avrupa Diyanet Aylık Dergi*. (126), 17-21.
- Romanya (2005). Avrupa'daki eğitim sistemleri üzerine özet bilgiler. 21.12.2013 tarihinde [maol.meb.gov.tr/html_files/ulkeler/Romania%20\(TR\).doc](http://maol.meb.gov.tr/html_files/ulkeler/Romania%20(TR).doc) adresinden erişildi.
- Romanya'ya genel bakış. (t.y.), 29 Ekim 2013 tarihinde <http://ankara.mae.ro/tr/romania/1311> adresinden erişildi.
- Sella ve Mavropoulou (2012). Türk dilinde ortaçlar – Yunan dilinde ilgi yantümceleri: Türkçede parasentemler, Yunancada sentagmlar. *Turkish Studies*, 7(1), 1835-1861.
- Şahin, E. Y. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımdaki ek yanlışlıkları. *Tarih Okulu Dergisi*, 6(15), 433-449.

Şener, F. ve Karaçoban E. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki moral değerler. *Arnavutluk Tiran Beder Üniversitesi Uluslararası Dil ve Edebiyat Konferansı Bildiri Kitabı II*. Tiran: Beder Üniversitesi.

Şeref, İ. ve Yılmaz İ. (2013a). Arap öğrencilerin Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti hakkındaki görüşlerine yönelik bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 8 (13), 1463-1478.

Şeref, İ. ve Yılmaz İ. (2013b). Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti'ndeki okuma metinleri ile görsellerin bütünselliği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (27), 505-519.

TDK Büyük Türkçe Sözlük (BTS).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts adresinden erişildi.

TDK Güncel Türkçe Sözlük (GTS).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.53dd598cf2b511.81582177 adresinden erişildi.

TDK Sesli Türkçe Sözlük – Yazım Kılavuzu (STS).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_seslisozluk&view=seslisozluk adresinden erişildi.

TDK Yazım Kuralları (YK).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=category&id=50 adresinden erişildi.

Tok, M. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yazma çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 249-279.

Toprak, F. (2011). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki okuma parçaları ve diyaloglar üzerine bir değerlendirme. *Türkiyat Araştırmaları*, (29), 11-24.

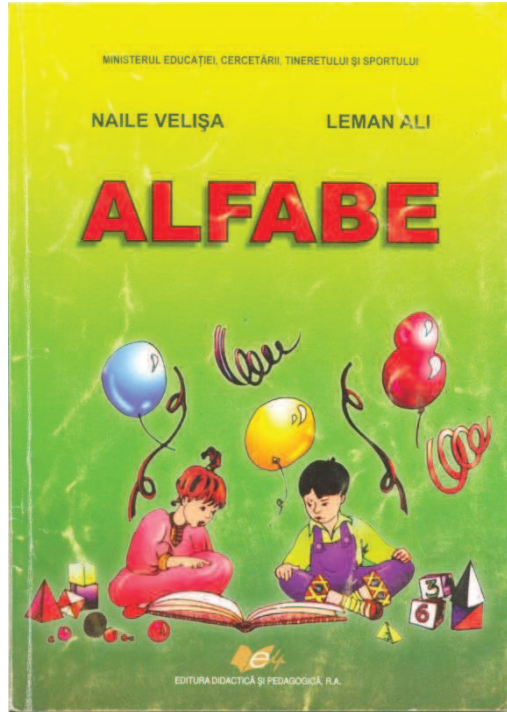
- Tüm, G. ve Sarkmaz, Ö. (2012). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında kültürel öğelerin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 448-459.
- Türbedar, E. (2012). Romanya Türkleri, *Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı Avrasya İncelemeleri Merkezi*, 8 Kasım 2013 tarihinde <http://www.avim.org.tr/degerlendirmetekli.php?makaleid=5673> adresinden erişildi.
- Uygur, S. (t.y). Romanya Türk edebiyatı, 11.11.2014 tarihinde <http://romanyaturkleri.tripod.com/edebiyatlari.htm> adresinden erişildi.
- Ünal, E. (2009). *Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak öğrenilmesinde birinci yabancı dil İngilizcenin ve karşılaştırmalı dilbilgisinin rolü* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Yahaya, M. (2013). *Türkiye ve Nijer Cumhuriyetlerinde Arapça ders kitapları karşıtsal çözümleme* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Anı Yayınevi.
- Yılmaz, F. ve Temiz, Ç. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik durumları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, (2), 81-91.
- Yonis, H, (2009). *Arapça ve Türkçede istisna edatları karşıtsal çözümleme* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yunes, B. (2008). *Arapçada ve Türkçede soru edatları -karşıtsal çözümleme-*(yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zahmaciođlu F., Guleç İ. Ve İnce B. (2014). Almanya'daki Türk çocukları için hazırlanmış "Türkçe Temel Eğitim 2" ders kitabını biçimsel açıdan incelemesi, *III. Sakarya'da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (105-111), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

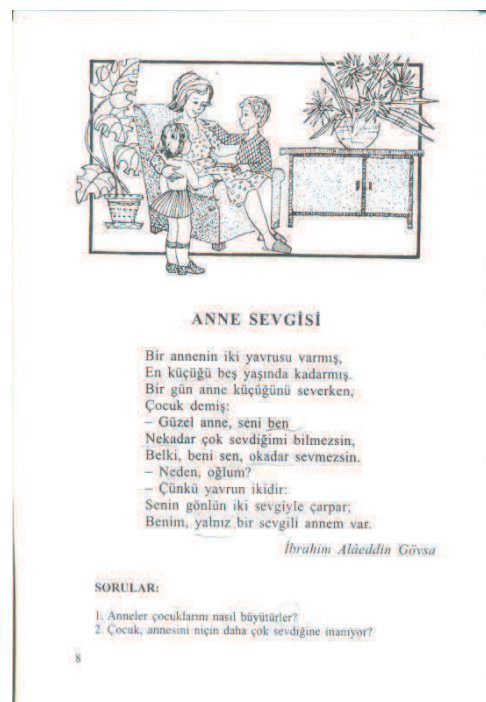
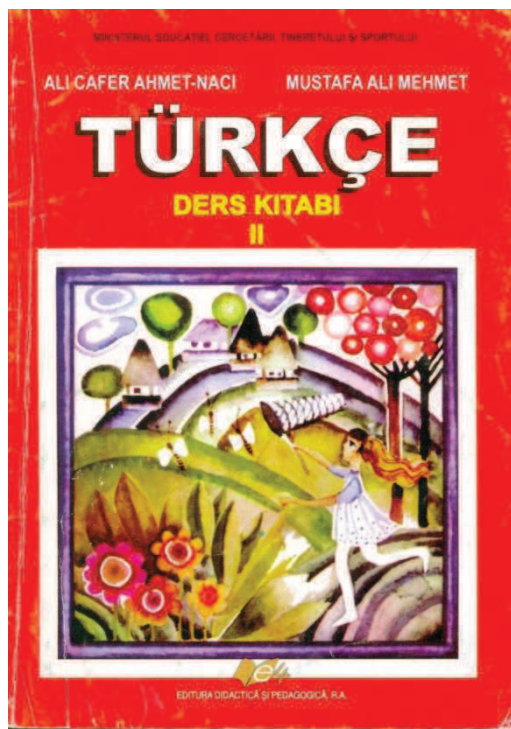
Ekler

Ek A: İncelenen Ders Kitaplarının Ön Yüzü ve İç Sayfa Örnekleri

Örnek 1: 1. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

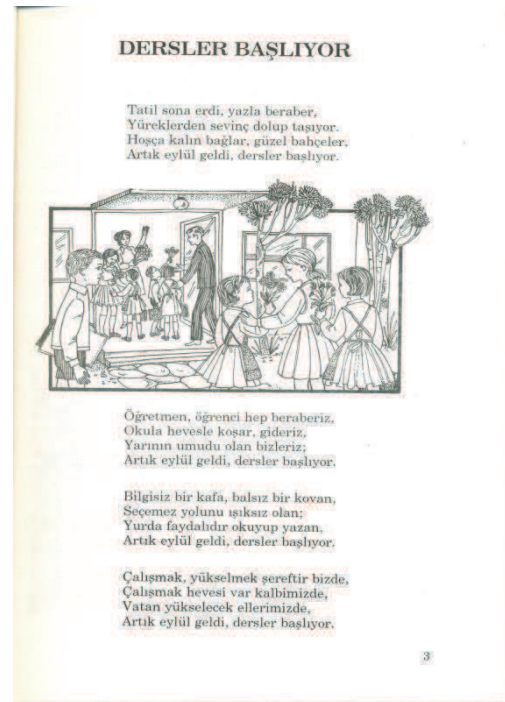
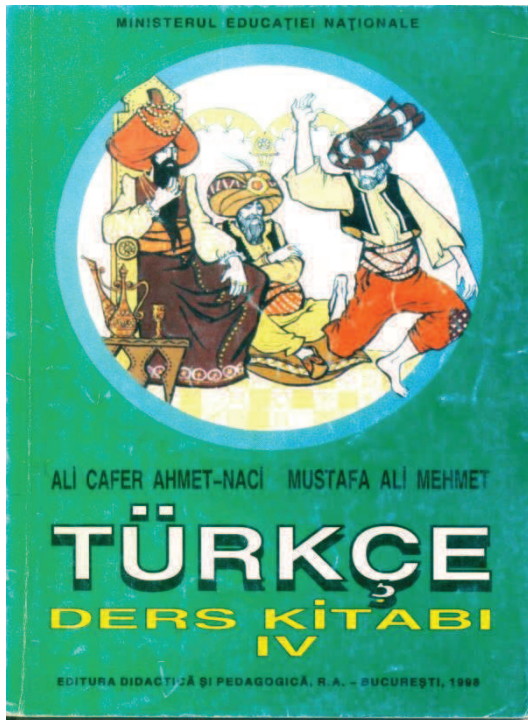
Örnek 2: 2. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

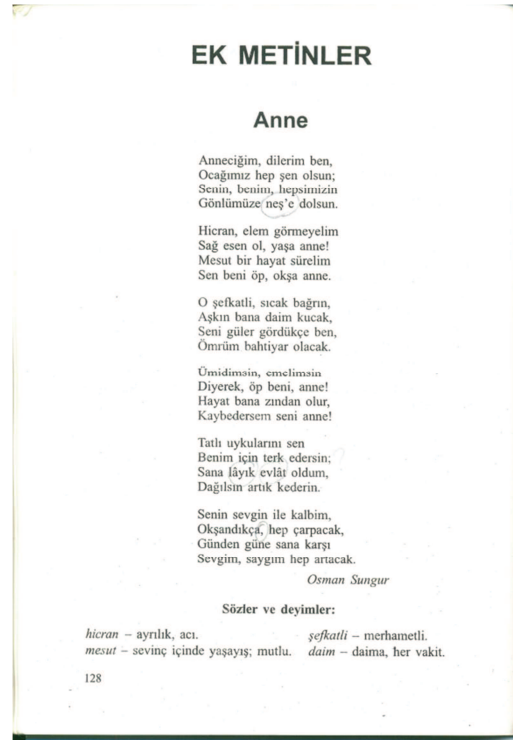
Örnek 3: 3. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

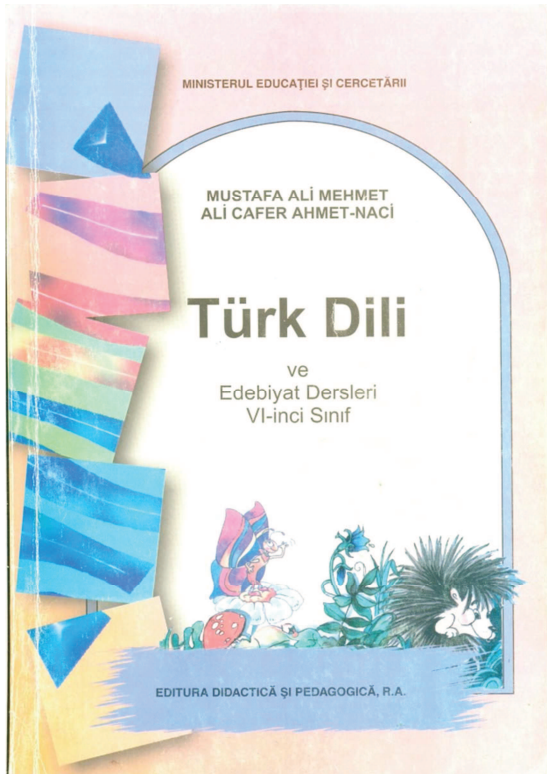
Örnek 4: 4. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

Örnek 5: 5. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

Örnek 6: 6. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

Çocuk ve Okul

Koskoca bir tatil, ne çabuk gelip geçti;
Okulun bahçesine can geldi, şenlik geldi.
Koşuyoruz burada, çağdaş bir geleceğe,
Saygı, sevgi, hoşgörü, en yüce değerlere.

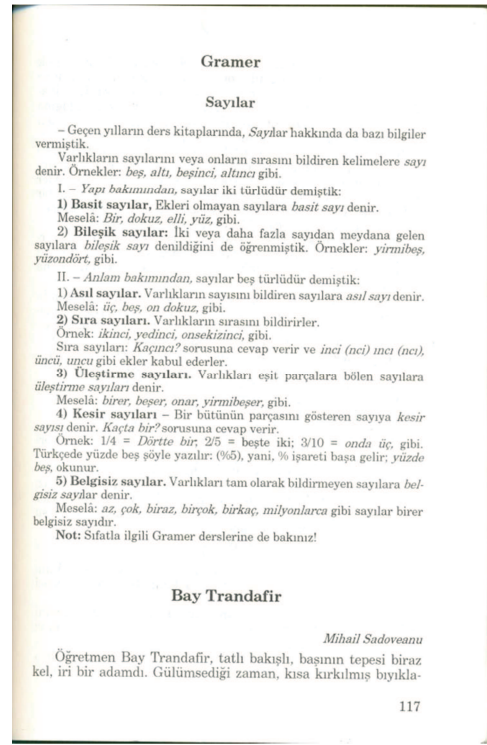
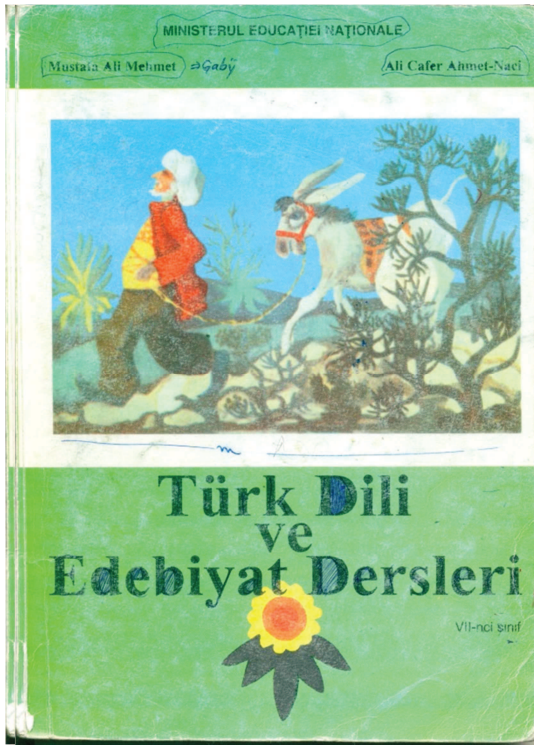
Ne kadar da sessizdi, yaz tatili boyunca;
Neşe doldu her taraf, okullar açılınca.
Dolarız okullara, hakkımızdır sevinmek,
Bak! Atam da diyor ki, „çocuk, gelecek demek“.

Gülün, koşun, eğlenin, çocukluğu yaşayın;
Mutlu; yarınlara için, çalışın ve başarın.
Koklanacak gülsünüz, kırılmasın dahnız,
Safsız, temizsiniz, hep böylece kalınız.

Öğretmenler bir çiçek, siz de birer kelebek,
Düşünüp, hazırlanın; sizlere bilgi gerek.
Zaman gelip geçmeden, gününde çalışınız,
Büyüyünce, çocuklar, tatlı olsun aşınız.

Mahmut ÖZBUĞA

Örnek 7: 7. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

Örnek 8: 8. Sınıf Ders Kitabı Ön Yüzü ve İç sayfa Örneği

